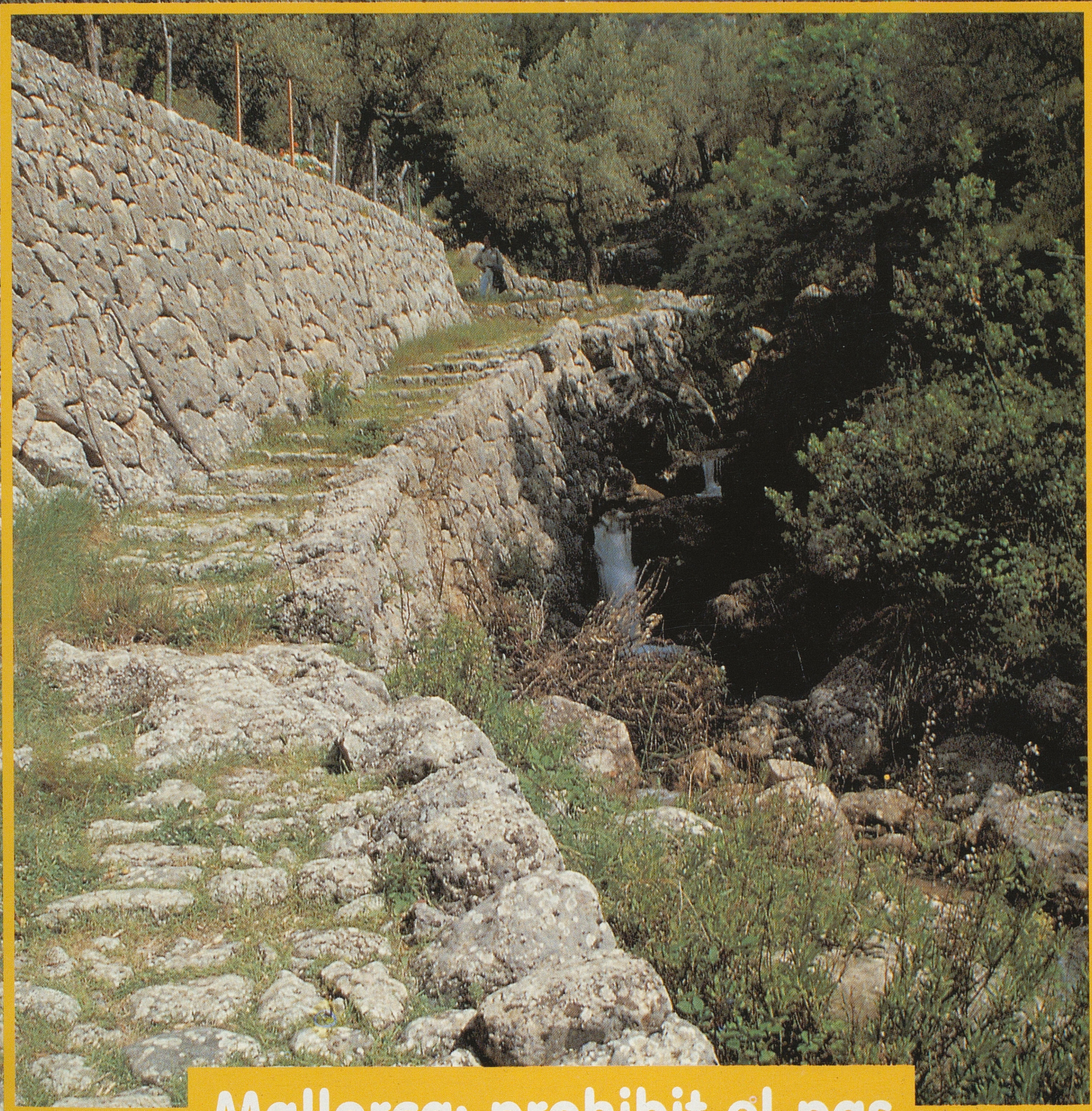

ona

Quadern de debat

47.- abril 1997 - 500 pta.

Mallorca: prohibit el pas

MAJORICA®
Joyas y Perlas Jewellery & Pearls

Visite Factoría y exposición en Manacor
MALLORCA

ona

Quadern de debat

n. 47, abril 1997

Edita: Fundesba, S.L.

Directora gerent: Sinfo García Gómez.

Director: Sebastià Verd.

Consell assessor: Pedro Calvo (administratiu)
Miquel Capellà (advocat)
Mateu Carrió (arquitecte)
Antoni Fleixes (economista)
Jaume Garau (psicòleg)
Sinfo García (dir. gerent Fundesba)
Pere Mascaró (economista)
Francesc Obrador (tècnic turístic)
Empar Rocabruna (economista)

Secretària de redacció: Magdalena F. Mulet.

Redacció i col·laboradors: Constanza Forteza
Gina Garcías
Antoni Llompart
Miquel Massutí
Antoni Oliver
Caterina Ortega
Joana M. Roque
Antoni Rosselló

Disseny: A. Caro.

Impressió: Imp. Homar. Tel. 43 08 61 - Palma de Mallorca

Administració i Publicitat: Fundesba, S.L.
Joaquim Botia, 11, 1r, A
Tel. 71 16 61 - Fax 71 91 94
07012-Palma de Mallorca

Dipòsit legal: PM-608-1992

Preu: 500 pessetes

Subscripció: 4.500 pta. per any (10 números)

(Miquel Massutí és l'autor de totes les fotografies no signades)

Ciutadans d'Europa

La massiva compra de finques rústiques per alemanys ha fet sonar l'alarma d'una més que probable pèrdua de la identitat cultural mallorquina si no s'encerta a integrar els nous residents a la societat. Són ja més de cinquanta mil les propietats adquirides per alemanys i els experts creuen que aquesta xifra es pot incrementar en altres trenta mil en el decurs dels pròxims anys. La qüestió és aconseguir transformar aquest fenomen, d'aparença clarament negativa, en un factor de prosperitat per al conjunt de la societat. Difícil tasca, però no impossible.

Í N D E X

A favor d'un pacte social 4
Editorial

La Serra inaccessible 6-11
Gabriel Ordinas

La sensibilitat dels propietaris 12-17
Fernando Fortuny

Fent camí 18-23
Miquel Vidal

"No accepteu un plat de lleties" 24-29
Montserrat Santandreu

Amors que maten 30-35
*Bernat Aguiló, Pedro Pablo Marrero,
Kate Mentink i Pere Salvà*

Naturalesa, home i economia compatibles 36-40
Pere Tomàs

La clau d'Ona 41-50

Tarja de subscripció

En

Adreça

Ciutat Tel

C/c. Banc o Caixa d'Estalvis

Signatura:

Per a subscripcions, copiau aquesta tarja i adreçau-la a Fundesba, S.L.
Joaquim Botia, 11, 1r. A. 07012-Palma de Mallorca o telefonau al 71 16 61 (Fax 71 91 94)

A favor d'un pacte social

La denúncia que els ecologistes varen fer sobre les agressions que han patit zones que teòricament són sota la tutela de la Llei d'espais naturals resta perfectament reflectida a un mapa que resulta esfereïdor. És el mapa d'una Mallorca que ens preocupa, farcida d'una atapida xarxa de punts negres (veure les pàgines de La Clau) sobre una naturalesa que és, com tothom sap, extremadament fràgil. Les hem comptades: són més de dues-centes taques que dissortadament, no són sinó un dels molts fronts oberts en el conflicte territorial i cultural que pateix la nostra societat. N'hi ha molts més.

La societat mallorquina i per extensió tota la balear viu en permanent conflicte mediambiental. Un conflicte al qual des de fa ja alguns anys s'hi ha afegit la polèmica sobre la massiva compra de propietats per estrangers que ha traspassat les fronteres insulars i ha obligat el Govern balear a intervenir o, si més no, a intentar reflexionar sobre allò que pot passar en un futur molt immediat. El president Matas va iniciar contactes directes amb el Govern alemany durant la celebració de la fira turística de Berlín. És aquesta, sens dubte, una qüestió que preocupa i que amb els convenis internacionals a la mà, només té una solució -tal com va dir Jaume Matas al viceministre d'affers estrangers alemany- i és la d'informar sobre la realitat social i cultural de la societat balear perquè els nous residents europeus s'hi puguin integrar.

Però tampoc amb aquest no s'acaben els greus conflictes que pateix la societat balear. Un altre corre paral·lel a l'anterior: molts de camins rurals o de muntanya han vist com eren tancats al públic per particulars que són o en reclamen la propietat. Un fet, la conseqüència del qual és imprevisible, entre d'altres coses perquè posa en joc el sentit tradicional de la propietat privada que a les zones rústiques mai no ha estat el mateix que a la ciutat. El tancament de camins ja ha forçat la creació d'associacions aparentment antagòniques: els defensors dels camins tradicionals, per una banda, i els propietaris de les possessions per l'altra. El conflicte està servit.

Tot plegat fa que el suggeriment dels ecologistes, que han demanat un pacte entre totes les forces i totes les institucions polítiques, per fer complir la legalitat urbanística, resulti fins i tot insuficient davant la situació que vivim, una situació que ens aconsella un gran pacte dirigit a crear un nou ordre territorial i a protegir la identitat cultural. A Berlín el president Matas va parlar d'aquestes coses al viceministre alemany. Benvinguda sigui aquesta iniciativa, perquè és ben hora de plantejar-se seriosament el model de societat que volem per al nostre futur i perquè, indubtablement, aquest ha de ser un projecte compartit pel conjunt de la societat.

La societat ha de facilitar un punt d'encontre entre la multiplicitat d'interessos que enfronten ara els seus elements diferenciats. Obres il·legals, camins tancats, pèrdua d'interès agrícola de les zones rurals, i extensió de les àrees residencials a tot fora vila, constaten allò que molts temien des de fa molts anys: el desenvolupament intensiu de totes les Illes, és a dir, de la "balearització", també, dels espais rurals i, d'una manera molt concreta, d'aquells que la LEN diu que protegeix. És una situació de la qual les institucions en tenen perfecta consciència. Per això el Govern balear prepara directrius i lleis sobre el sòl rústic, però el seu retard és a hores d'ara molt preocupant.

És hora de passar de les paraules als fets, sobretot per part del Govern, però també per part del Consell Insular de Mallorca que sembla tenir llesta la seva pròpia estratègia, encara que ha fracassat en el primer intent de fixar el límit de dues quarterades, a partir de les quals poder edificar a fora vila. Fins i tot ajuntaments com el d'Artà han hagut de lluitar contra la incomprensió per haver gosat demanar que els mallorquins no venguin la terra i que, si de cas, la lloguin. És

aquesta, segons sembla, una situació massa complexa per encertar la fórmula que permeti entrar al segle XXI amb les idees clares sobre el model territorial d'unes illes que, com és el nostre cas, quasi bé s'identifica amb el model social. Si més no, és evident que ambdós han d'anar de la mà i no ser divergents, que és allò que passa en aquests moments.

Durant les darreres setmanes hem assistit a nombroses preses de posició davant els problemes que hem anat enumerant, entre les quals destaquen els postulats del batle d'Artà i del prior del santuari de Lluc. Doncs bé, ni el batle d'Artà, Montserrat Santandreu, ni el prior de Lluc, Gaspar Alemany, no s'equivoquen quan reclamen un major pes de la tradició en les qüestions que afecten el territori. Des d'Artà es vol donar la benvinguda a tots els que trien Mallorca com a lloc de residència, però se'ls recorda que la propietat s'identifica amb un arrelament més que en l'adquisició d'un bé patrimonial que ha esdevingut una simple moneda de canvi. Hi ha coses, es diu amb raó, que el liberalisme econòmic no pot destruir o que, si més no, exigeixen mesures per controlar els propis excessos. En aquest sentit resulten extremadament greus les acusacions del prior de Lluc contra els propietaris de possessions (Coma-sema, Son Palou, Son Nebot, Son Massip...) que han posat barreres als antics camins o que, en algun cas, arriben a l'insult i l'amenaça contra els pelegrins o simples excursionistes que van cap al santuari.

No tots són estrangers. També els propietaris mallorquins posen barreres. La qüestió és, com hem dit, prou més complexa. Els fronts són molt diferents, però en tots els casos es donen dos factors que cal jutjar negativament des del punt de vista social i, per tant, per a un desenvolupament que sigui autènticament sostenible: una pèrdua progressiva de la identitat cultural mallorquina i la manca o la impossibilitat d'una voluntat per reordenar el territori en funció dels interessos col·lectius. Fa poc hem vist com el Tribunal Constitucional donava la raó al Parlament balear en la protecció des Trenc. El Partit Popular va témer en el seu moment que aquesta mesura implicàs indemnitzacions multimilionàries i, en canvi, ara, un membre del Govern -el conseller de Medi Ambient, Bartomeu Reus- se n'ha alegrat públicament. Això fa pensar que és possible arribar a un consens, que eviti els enfrontaments inútils que dificulten la presa de decisions: cal incrementar la superfície mínima per construir en sòl rústic, urgeix una llei de sòl rústic que sigui harmònica i que no es contradigui amb les normatives del Consell Insular, fan falta -en definitiva- unes directrius sobre les quals fonamentar el desenvolupament territorial del futur.

I fa falta, també, un ample consens social -d'aquí la idea d'un gran pacte que vagi més enllà dels partits polítics i de les institucions- per definir allò que es pot fer i allò que no. El president Matas ha anat aquests dies a Berlín per entrevistar-se amb el viceministre d'affers estrangers alemany sobre les conseqüències de la massiva compra de propietats a Mallorca. No es vol evitar, ni és possible fer-ho, que continuïn les vendes, però sí es pretén fomentar que els nous residents s'integrin a la societat que els acull. Aquest és el camí -un camí que no ha de tenir cap tipus de barreres- per avançar cap a l'inevitable mestissatge cultural cap al canvi d'ús del territori sense caure en noves "balearitzacions". No fa gaire l'exdirectora general de normalització lingüística de la Generalitat de Catalunya, Aina Moll, va declarar a ONA que "l'autèntic mestissatge és saber estar obert als altres tot mantenint la personalitat pròpia". O sigui: que la convivència de cultures diferents mai no pot significar la desaparició de la que és, en definitiva, la pròpia d'un país. Però per a això fa falta una voluntat política que ara com ara sembla inexistent. Com li agrada dir al president Matas "és hora de posar-se a la feina".

Prohibit el pas

Aquest és un cartell que comença a sovintejar pels antics camins rurals de les Illes, tant pel que fa a la muntanya com a zones agràries. En molts de casos es tracta de camins que tradicionalment han tengut un ús públic fins que la propietat ha decidit posar-hi barreres. És, potser, el signe d'uns nous temps en els quals el liberalisme imperant ha exacerbat el culte a la propietat privada. En molts de casos es tracta d'antics viaranyes de carros i bèsties per a usos agrícoles o ramaders que amb el transcórrer del temps han perdut aquest interès per bé que encara continuaven essent transitats per la gent.

En altres casos són els mateixos mallorquins, propietaris de tota la vida, els que han decidit trencar una tradició que al seu parer devia parèixer anacrònica. I no obstant això, aquesta xarxa de camins rurals no ho és gens d'anacrònica. Forma part dels usos socials que s'han gestat al llarg dels segles i que conserven un ús important. Si més no, poden ser imaginats com una teranyina que empara el sentiment de col·lectivitat que és necessari per a qualsevol projecte solidari. Ningú no se

sent responsable de la conservació d'un espai del qual n'és expulsat. Per tant cal reforçar tot allò que sigui públic entre la propietat privada que a les Illes Balears supera el noranta per cent del territori.

El canvi d'ús de les possessions i els abusos que alguns mal anomenats excursionistes causen a la propietat han fet que aquesta hagi reaccionat de forma negativa als interessos col·lectius, un fet que s'ha sumat a la massiva compra de finques rústiques per inversors estrangers que, al mateix temps, han provocat un encariment del preu de les terres que les fa inaccessible a molts de joves de les Illes. Un cúmul de problemes que exigeixen la intermediació de la societat per evitar, justament, que provoquin un conflicte social que ningú no desitja.

Aquest número d'ONA vol, justament, recollir un ventall ampli d'opinions sobre tots aquests temes. Opinions que, com sempre, es pretén que siguin diverses i que abastin tot el ventall ideològic possible, de manera que sigui el lector qui després en pugui extreure les pròpies conclusions.

Sense paraules.

La Serra inaccessible

Entrevista a Gabriel Ordinas

per Antoni Rosselló

Des de fa un parell d'anys, la Serra de Tramuntana ja no és aquell paratge idíl·lic que cantaren els més alts poetes de l'Escola Mallorquina. Miquel Costa i Llobera i Joan Alcover descriuen una terra càlida i acollidora solcada per un paisatge humanitzat i tenyit d'enyorança. Tot i que no ha perdut el seu encant natural, la Serra nord és un paratge vedat per als excursionistes en algunes de les més grans possessions. El canvi d'ús que han experimentat les finques -d'agrícola i ramader a residencial-,

derivat de la profunda modificació que ha sofert el règim de propietat, converteix la Tramuntana en un indret prohibit.

Els excursionistes tenen cada cop més dificultats per trepitjar camins públics oberts als transeünts des de fa segles, alguns dels quals -com el que va de Bunyola a Lluc- es troben tancats. En altres rutes centenàries, com la d'accés al Galatzó per la finca des Ratxo, la propietat cobra peatge. I a la de Sóller a Lluc, el propietari de Coma-sema ha anunciat la imposició d'un altre peatge per creuar les barreres. Mentre els excursionistes reclamen el lliure trànsit pels camins públics i els propietaris invoquen els perjudicis a les finques que els causen alguns incontrolats, una quarantena de camins rurals es troben barrats. Gabriel Ordinas Marcé, president de l'Associació per a la Defensa dels Itineraris de Mallorca (ADIM), analitza els motius de l'actitud restrictiva dels propietaris de finques i exposa els principals objectius de l'associació -la conservació, el foment i la defensa dels itineraris excursionistes de l'illa- per tal d'assegurar a la societat el gaudi de la natura, sempre de forma respectuosa amb els valors ambientals i amb la propietat.

-Quan apareix a Mallorca el fenomen del tancament de camins rurals?

-No és un problema nou, sinó que fa molts d'anys que existeix, però s'ha agreujat en els darrers quatre o cinc. Abans també hi havia casos d'aquests, però la prohibició podríem dir que era més negociable. Normalment, el qui trobava un camí tancat tenia l'ocasió de parlar amb l'amo de la finca i hi havia moltes possibilitats d'arribar a acords. De fet, aquest problema es localitzava a la Serra de Tramuntana, fonamentalment a algunes grans possessions, i s'ha mantingut així -tret d'algun altre cas esporàdic- fins no fa més de dos anys, que ha esclatat com a conseqüència de l'accés massiu a la Serra.

-Per quins motius ha passat això?

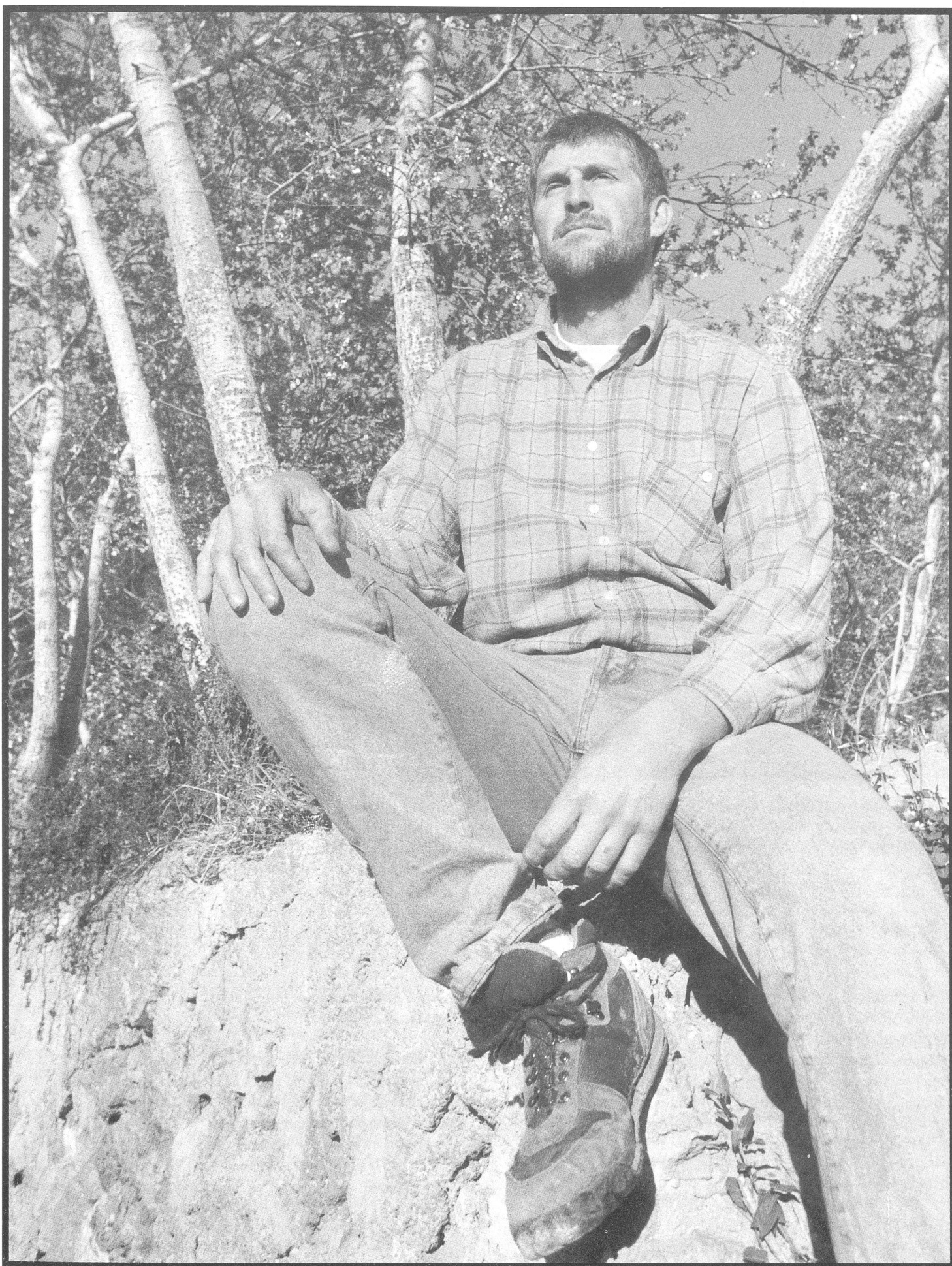
-Fonamentalment pel canvi d'ús de les possessions de muntanya. Durant el darrer quinquenni, moltes d'aquestes finques han canviat de propietari. Les figures tradicionals de l'amo que explotava la terra i el senyor, que normalment vivia a Ciutat, s'han capgirat. Ara, l'aprofitament agrícola de les finques és una activitat marginal, raó per la qual han anat adquirint l'ús residencial i són usades com a primera o segona residència. Per a la nova propietat, l'objectiu de la possessió és aïllar-s'hi, almanco durant els caps de setmana. Per tant, el fet

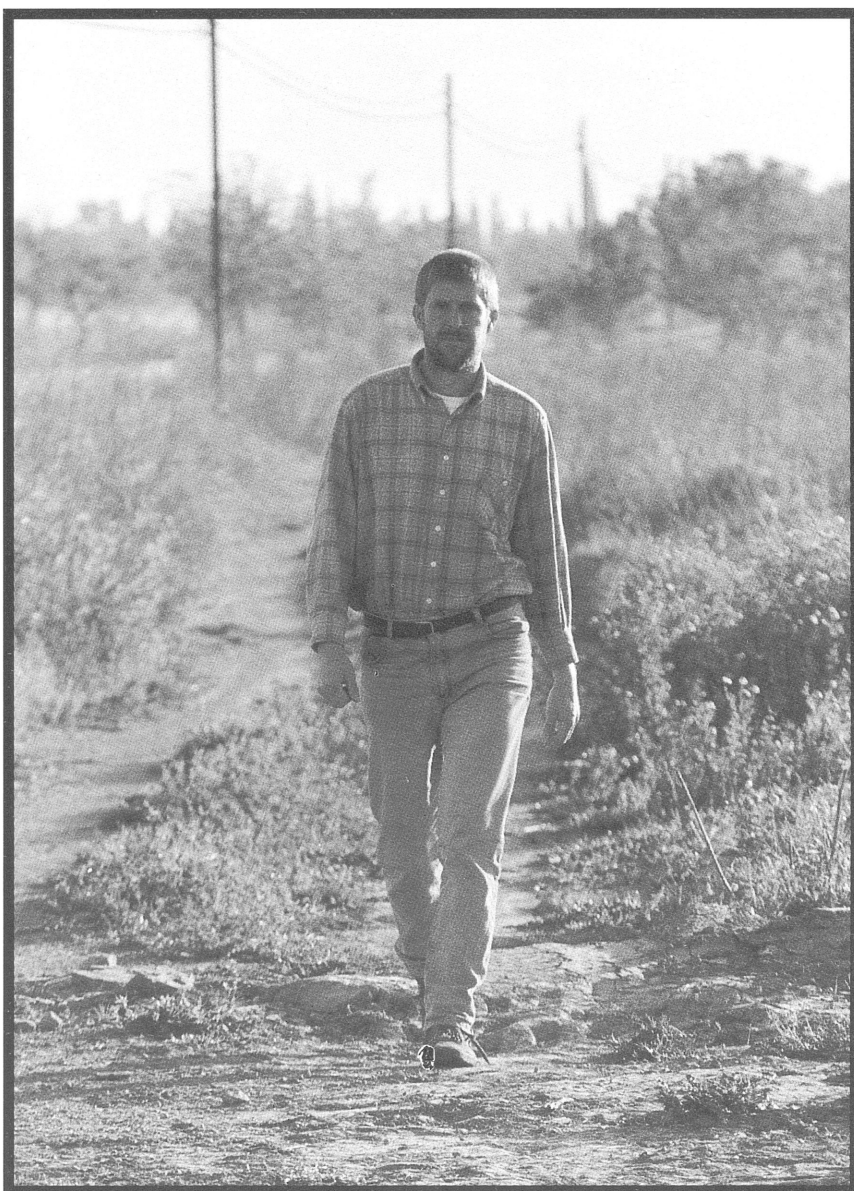
que la gent passi per camins de la finca entra en contradicció amb el desig del propietari de mantenir-s'hi en un ambient de privacitat total.

-Tan negativa considera que és la massificació de l'accés a la muntanya?

-Fa cinc o sis anys, la demanda d'oci a la natura per part de la societat era molt més bona de compaginar amb l'aprofitament agrícola i ramader. De fet -i d'això ja fa més de cinc anys- abans els pagesos s'alegraven de creuar-se amb excursionistes,

Gabriel Ordinas Marcé, nascut a Santa Maria del Camí l'any 1963, és llicenciat en geografia per la Universitat de les Illes i actualment acaba algunes assignatures per poder obtenir una altra llicenciatura: la d'història. Ha treballat en diferents aspectes relatius a camins rurals, ha elaborat guies sobre itineraris de muntanya i ha contribuït a la salvaguarda del patrimoni natural. Fa anys que, juntament amb dos companys, ha obert un procés d'investigació per escriure llibres sobre toponímia. Han fet treballs sobre la finca de Tossals Verds i el Torrent de Pareis i ara acaben un altre estudi sobre la finca pública de Son Fortuny d'Estellencs.

amb els quals entaulaven conversa. Però l'accés massificat a la muntanya afavoreix la presència d'algunes persones indesitjables, tot i que jo crec que aquestes són molt més poques del que diuen i que els perjudicis que causen s'han magnificat.

-En general, què fan en aquest tema les administracions públiques?

-Hi ha camins de muntanya que són privats i d'altres clarament públics, de tots, que gestionen les administracions municipals. Per tant, el que nosaltres reclamam és que l'Administració defineixi clarament quins són els camins sobre els quals ha d'exercir uns drets, tal com fa en definir la titularitat d'un carrer o plaça. Si aquesta tasca es fes de forma correcta i generalitzada ja tendríem solucionada una bona part del problema i reduiríem el nombre de camins en conflicte.

-Per què no es refereix a algun exemple concret?

-Parl del camí de S'Escolta de Valldemossa, que discorre entre les possessions de Son Mas i Son Costa, de gran bellesa

paisatgística. L'Ajuntament assegura que és de propietat privada perquè a l'arxiu municipal no hi ha documents que n'aclareixin la titularitat. No vull pensar que no ho ha mirat, però puc assegurar que no ha cercat a fons. I dic això perquè l'associació ha trobat documents d'aquest camí de principis del segle XVIII (1705) en els quals queda reflectit que l'Ajuntament pagava per arreglar-lo i és evident que si en aquell temps hi invertia doblers era perquè en posseïa la propietat. És possible que amb posterioritat a la data esmentada l'Ajuntament l'hagués venut, però tal probabilitat s'hauria de demostrar documentalment.

-Pensa que el comportament de l'Ajuntament és un poc estrany?

-Sí, i el que més empipa a l'associació és que, malgrat l'aportació documental que hem fet, l'Ajuntament no ens fa cas i continua mantenint-ne la privacitat, i renuncia a treballar per obtenir una propietat de la qual nosaltres li facilitam la feina. Com a mínim creim que la corporació hauria de fer una investigació per saber si és seu o és privat. És estrany que l'Ajuntament, així, per les bones, renunciï a la possibilitat d'augmentar el seu patrimoni, i més tractant-se d'un municipi turístic com Valldemossa, ja que el camí de S'Escolta té un gran atractiu.

PLANEJAMENTS

-Com es contemplen els camins rurals del terme al planejament urbanístic?

-A les normes urbanístiques de Valldemossa s'inclouen una sèrie de punts sobre els camins rurals i un d'ells diu que els que van cap a la muntanya i els que arriben a la costa podran esser públics, i pràcticament n'assegura el lliure trànsit, però al final, en un altre paràgraf, ho deixa tot en mans de l'Ajuntament. L'actitud d'aquest consistori contrasta amb la del de Deià, que ha fet un inventari dels camins del terme i els ha incorporat a les normes urbanístiques, on especifica que tots els accessos a la costa i a la muntanya són d'ús públic. I si en algun d'ells apareguessin dubtes, ja es prendria una decisió d'acord amb la documentació aportada.

-Quins altres exemples pot adduir de camins públics que tenguin el pas barrat?

-Un dels casos més escandalosos és el del camí de Sóller a Lluc, el que puja pel barranc de Biniaraix. A un quilòmetre abans d'arribar a Lluc el camí es troba tallat. Ningú no dubta del caràcter públic d'aquest camí i em consta que l'Ajuntament d'Escorca ha iniciat actuacions per restablir-hi el pas. Aquest cas és també conseqüència del canvi de propietat de pocs anys ençà. Tothom sap que, des de fa segles, aquest camí s'ha usat per anar a Lluc, característica refermada per persones majors de la vall de Sóller i d'altres municipis dels voltants. Un dels altres camins que està tancat i la propietat fa pagar per accedir-

hi és el de la possessió des Ratxo, sobre la qual hi ha un dels grans cims de Mallorca: el puig de Galatzó.

-Aquesta problemàtica es localitza sols a la Serra de Tramuntana?

-A Mallorca actualment hi ha una quarantena de camins tancats, però aquest problema no és exclusiu de la Serra, sinó que comença a estendre's al Pla. D'altra banda, l'anomenat camí dels Presos, de Manacor -construït pels represaliats de la Guerra Civil- està tancat per quatre llocs amb parets i barreres.

-Com creu que pot evolucionar el problema?

-Pot ser que augmenti, perquè encara que els propietaris barrin el pas els excursionistes no deixaran d'anar a la muntanya, situació que provocarà una major pressió humana sobre les finques els accessos de les quals no tenen obstacles i que, a la llarga, els pot fer decidir-se a tancar-los com a mesura protectora de les salvatjades que provoquen alguns desaprensus.

-Quins tipus de mesures protectores reclama per tal de solucionar el conflicte?

-La gent té dret a gaudir de la natura, però de forma respectuosa amb l'entorn i és molt possible que la pressió de la gent que vol accedir a la muntanya reclami l'adopció de mesures reguladores, però aquestes no poden ser imposades per part dels propietaris, sinó per l'Administració. Sobre aquest punt ara record la frase pronunciada per una assistenta a un debat televisiu, en el qual assegurava -i pens que de forma totalment errònia- que l'oci no pot ser considerat com a una funció social, quan tothom té assumit que si l'oci afecta gran part de la societat sí compleix una funció social, que obliga l'Administració a acceptar-la i a regular-la.

-Quin tipus d'argumentació utilitzen els propietaris de finques per justificar el seu comportament?

-Els de plantejaments més radicals sostenen que l'actuació de determinada gent els provoca perjudicis, per exemple, deixar les barreres obertes per facilitar la fuita de caps de bestiar. Aquesta és l'argumentació més típica, però en realitat tal problema es resoldria amb l'aplicació del sistema de botadors, que consta de dues petites escales de fusta unides en forma de triangle i col·locades una a cada part de la paret, just devora la barrera, de forma que el caminant pot pujar-hi per superar l'altària de la tanca. I amb aquest sistema els animals no poden fugir. És clar que a vegades hi ha gent que provoca altres perjudicis a les finques, però aquests ja entren en l'apartat de la delinqüència i el que no pot fer l'associació és assumir el mal comportament d'uns pocs incontrolats, sinó que aquesta tasca correspon a l'Administració.

-Què diuen els altres propietaris?

-Els que fa pocs anys que han accedit a la titularitat de finques solen mantenir els camins tancats amb arguments més contundents, de l'estil de "això és ca meva i no hi vull ningú". Tal raonament respon a una mentalitat allunyada de la pagesia,

perquè l'home del camp és extremadament viu i als cinc minuts de parlar amb una persona sap si hi pot confiar o li pot fer desastres.

PEATGES

-També hi ha casos de propietaris que reclamen peatge per deixar passar pels camins que creuen les seves finques. No és així?

-Des de fa uns anys hi ha un propietari que cobra i un altre que ha anunciat que prest ho farà. El primer cas fa referència a la finca de Massanella, una de les més grans de la Serra i segurament la més emblemàtica després de veure'ns privats d'arribar al cim del puig Major per culpa de les instal·lacions militars. Per tant, el puig de Massanella ha passat a ser el punt assolible més elevat de l'illa i ara el propietari cobra un peatge per accedir-hi. Ell hi fa diferents actuacions per reactivar econòmicament la finca, algunes de les quals comporten la destrucció d'elements arquitectònics de valor. Les altres ens semblen correctes perquè comprenem que no pot mantenir la possessió pel sol fet que nosaltres hi anem, però pensam que hi ha d'haver una contraprestació.

-Per exemple...?

-La propietat fa uns anys que va rehabilitar una casa dins el bosc per fer-ne un lloc d'acollida d'excursionistes i crec que també té la idea de fer un refugi a Can Bajoca. Tot això ens sembla fantàstic, ja que comprenem que aquestes finques no poden viure sols de l'agricultura, però el que no podem acceptar és que només per arribar allà haguem de pagar una entrada. Si no m'equivoc, el preu del peatge és de tres-centes pessetes.

-Quin és el cas d'anunci de pagament de peatge?

-Correspon a la finca de Coma-sema. El seu propietari ha anunciat que farà pagar a tota la gent que passi pel camí, una via tradicional per anar de Bunyola a Lluc. Durant molts de segles aquest ha estat un camí recorregut pels pelegrins que anaven al monestir de Lluc i mai no hi havia hagut cap problema. Durant la realització de treballs de toponímia he parlat amb gent major que ha fet feina a Coma-sema i tots m'han confirmat el caràcter públic del camí i, per tant, que ningú no podia privar-ne el pas. És un camí tan popular que al cançoner del Pare Ginard hi ha una glossa que diu: "Dins Coma-sema no puc/alegrar-me un moment,/sempre estic si veuré gent/ que vagi o vengui de Lluc".

-Com es troba actualment el camí?

-Des de fa devers dos anys està tancat. Fins ara, per passar-hi s'havia de telefonar a la finca i acordar un horari. La propietat hi ha instal·lat un sistema que facilita la sortida de la finca però en dificulta l'entrada. Devora la barrera hi ha un botador, però a l'exterior sols hi ha un tub, de forma que el transeünt s'ha de deixar caure aferrat al tub des de la part superior de la barrera. Però l'obligació de pagar segurament no eliminarà els suposats perjudicis que algunes persones provoquen a les finques, sinó

que l'únic que s'aconseguirà serà limitar el nivell econòmic dels excursionistes.

-Quina ha estat la reacció de l'Ajuntament de Bunyola en relació al cas de Coma-sema?

-Pel que sé, el consistori ha fet algunes investigacions, però encara no ha pogut constatar la titularitat del camí, a pesar que nosaltres creim que és públic. La llei defineix el camí públic com aquell que té un ús públic. Per tant, creim que en un moment o altre l'Administració, empesa pel clamor popular, haurà de restaurar l'ús públic d'aquest camí. En tots els temes de la xarxa viària municipal la màxima responsabilitat recau en els ajuntaments i si poden demostrar que hi ha camins públics tancats els seus municipis tenen l'obligació d'obrir-los.

-Tem que l'exemple de la introducció de peatges es generalitzi?

-Alguns propietaris de grans finques de la Serra s'han unit en una associació i entre els punts bàsics que defensen hi figura el del cobrament de peatge per accedir a les seves possessions. El que és ben clar és que defensen els interessos de les finques més grans perquè és pràcticament impossible arribar a una determinada possessió sense haver de travessar-ne d'altres. Per tant, és molt probable que si l'exemple recaptador es contagia a altres propietaris arribi un dia que per anar d'excursió a un lloc concret de la Tramuntana s'hagi de pagar quatre o cinc cops.

-Pel que diu, els ajuntaments solen mantenir en aquest tema una actitud passiva i no gaire compromesa...

-Efectivament. Els ajuntaments no han adoptat decisions en aquest tema, a pesar que darrerament hi ha hagut algunes iniciatives lloables. Cal ressaltar la labor que ha fet l'Ajuntament de Deià, que ha estat modèlica. El d'Escorca també ha començat a comprovar la situació en què es troben els camins del municipi, cosa que demostra que hi ha un mínim interès. Però en la majoria dels casos és veritat que hi ha ajuntaments que si no els poses davant una declaració de camí públic no fan res. Ara, el Consell Insular no aprova normes urbanístiques que no incorporin un inventari de camins, decisió que des de la nostra associació consideram totalment positiva. També s'ha de dir que hi ha un bon grapat de municipis que han demanat al Consell Insular que els faci una catalogació de camins i, ja que tot fa pensar que aquest problema s'estendrà, bo és tenir-ho tot previst.

-No sembla que els ajuntaments temen implicar-se en aquest tema?

-Pareix que hi ha un cert temor a entrar en conflicte amb els interessos dels grans propietaris. Per això, el propòsit de la nostra associació és aconseguir que el Parlament aprovi una llei reguladora de l'accés a la muntanya i una de les coses clares que tenim és que el nostre accés no ha de perjudicar els propietaris, perquè entenem que si la Serra es troba en la situació actual -amb tota la seva bellesa paisatgística- és perquè la gent que hi ha fet feina l'ha conservada. I volem que continuï així.

INVESTIGACIÓ

-No seria una bona tasca investigar en els arxius municipals?

-Aquesta és una tasca urgent que caldria que fessin els ajuntaments i les altres administracions públiques per tal de cercar documentació referida a l'antiga xarxa viària per esbrinar-ne quins tenen ús públic i quins són totalment privats. S'haurien de tractar de forma diferenciada, ja que en els casos dels públics cal remetre's a l'articulat legal, mentre que per als privats el nostre objectiu com a associació és arribar a un consens entre usuaris i propietaris per a la seva utilització, de forma, però, que ningú no se senti perjudicat. Pensam que als camins que són privats l'Administració hi hauria de garantir el pas a peu i controlar-ne el compliment mitjançant les diverses mesures que té al seu abast.

-No hi ha forma de controlar l'accés a la muntanya per tal d'eliminar la presència dels elements que provoquen destrosses a les finques?

-Pràcticament totes les excursions comencen en un punt determinat d'una carretera i gairebé sols n'hi ha els diumenges. Per tant, amb un curt nombre de persones aportades per les diferents administracions es podrien controlar la vintena de punts d'inici dels itineraris. Amb aquesta mesura segur que es reduïrien les actuacions vandàliques que apareixen de tant en tant. A més, l'Administració hauria de fomentar la presa de decisions que puguin afavorir l'aportació d'un rendiment indirecte per a les finques. Per exemple, ja que hi ha alguns tipus de subvencions per al manteniment de l'activitat de les possessions de muntanya hi podria haver altres mesures per compensar els perjudicis que s'hi puguin causar.

-Aquest és el vertader problema. No és així?

-Un dels arguments que també usen els propietaris de possessions és el que diu: "vosaltres voleu que la Serra sigui de tots els dissabtes i diumenges, però els altres dies de la setmana l'hem de mantenir nosaltres". L'associació considera que tenen raó, que això és així, però fins a un cert punt, perquè moltes de les finques de la Serra de Tramuntana reben subvencions oficials per criar ovelles, introduir nous conreus... i aquestes subvencions les pagam entre tots. Per tant, resulta poc ètic que als qui ajudam a mantenir les finques no se'ns hi deixi anar.

-Aquest problema, també ha aparegut a Menorca i Eivissa?

-No ho sé, però a Menorca, per exemple, l'excursionisme es troba en un nivell de desenvolupament inferior al de Mallorca. D'altra banda, els canvis de propietat dels quals parlàvem abans tampoc no han existit i, a més, l'aprofitament agrícola i ramader dels llocs és molt més intens que a Mallorca. La gent que va d'excursió pels paratges de Menorca encara és ben rebuda pels pagesos. A Eivissa també hi ha poca gent que es dediqui a l'excursionisme i les finques són d'escassa extensió.

-Què pensa de la polèmica sobre les compres de terreny de l'illa per part dels estrangers, especialment dels alemanys?

-El que és clar és que tot té un preu, però en aquest cas el

problema és que aquí jugam amb dos nivells econòmics diferents i pens que els estrangers participen en el joc amb un cert avantatge, ja que un preu que a nosaltres ens sembla una animalada per a ells no ho és. La diferència econòmica o de fortlesa de divisa és la causa que accentua el problema. A vegades fa molt mal resistir-se a vendre un terreny o un immoble si hom sap que el seu preu just és cent però te n'ofereixen mil.

voluntat popular. Per tant, som pessimista de cara a un futur immediat, però a la llarga hem de ser optimistes perquè si continua aquesta tendència actual arribarà a fer-se insostenible i obligarà l'Administració a intervenir-hi.

-No ha solucions a curt termini?

-Són difícils. Una forma de contrarestar les limitacions per anar a la muntanya seria l'adquisició de finques per part del

Govern, però aquesta iniciativa es troba paralitzada des de mitjans dels anys 80. Si aquesta activitat hagués continuat ara duplicaríem l'actual extensió de finques públiques. Si a la Serra hi hagués un 50 per cent del terreny públic seria molt més fàcil la implantació de determinades pràctiques i canalitzar l'ús social, ja que actualment les propietats públiques no arriben al 10 per cent de la superfície total de la Tramuntana.

-Quan va néixer l'associació i quins són els seus principals objectius?

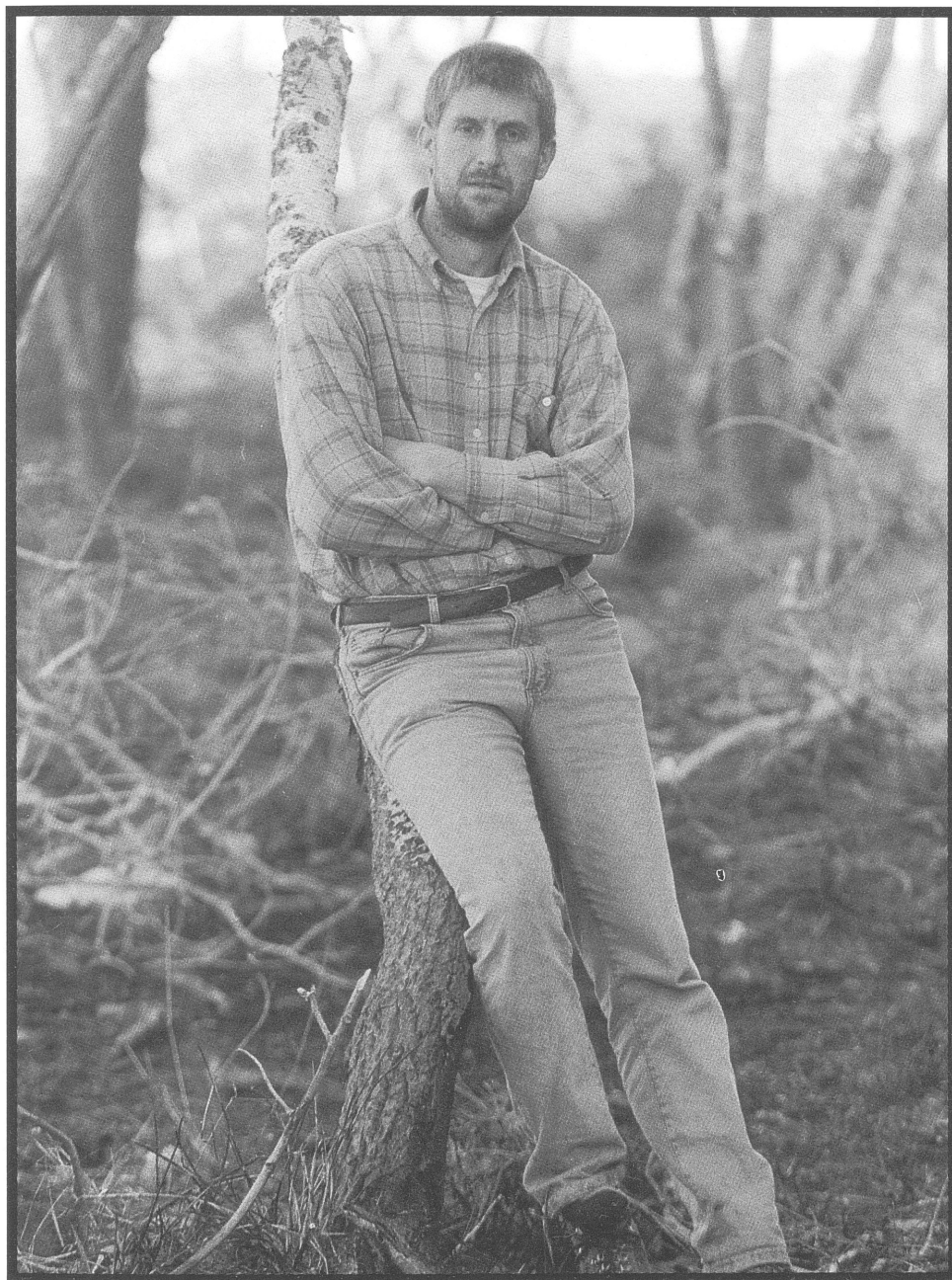
-L'Associació per a la Defensa dels Itineraris de Mallorca (ADIM) es constituí com a entitat dedicada a la conservació, foment i defensa dels itineraris excursionistes, especialment els de les zones de muntanya i es dedica a l'estudi, investigació i la promoció del patrimoni cultural de les rutes i de les muntanyes, a més de fomentar-ne l'accés de forma respectuosa amb els seus habitants i el medi ambient. L'ADIM pretén unir els col·lectius afectats per les restriccions i prohibicions de pas i facilitar informació a tots els excursionistes sobre el coneixement dels seus drets.

-Quines tasques ha començat a fer l'associació?

-A part de la investigació documental sobre el camí de s'Escolta de Valldemossa, elaboram un catàleg de camins amb problemes de tota l'illa i ja hem denunciat diverses actuacions destructives a diferents finques de la Serra. Però per ésser més eficaços i àgils necessitaríem el suport d'altres entitats, especialment pel que afecta els camins.

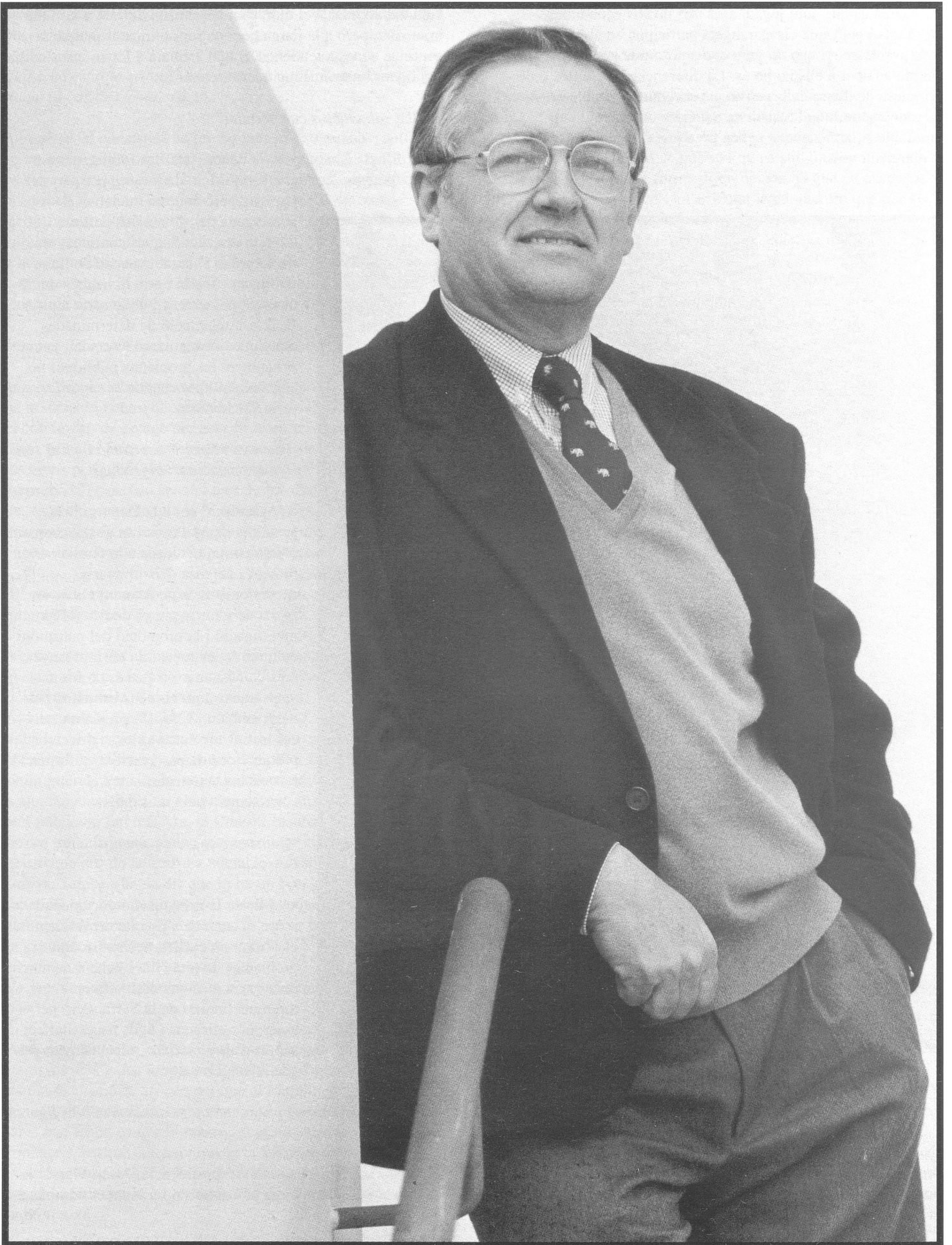
-A part de vostè com a president, quins altres membres figuren a la junta directiva?

-Amadeu Vilaret n'ocupa la vicepresidència; Josep Massot la secretaria i Guillem Riera la tresoreria. La junta es completa amb diferents vocals.

-Com s'imagina Mallorca d'aquí a trenta anys en el tema dels camins rurals de muntanya? És optimista?

-No ho sé. Tot depèn de la voluntat de l'Administració i de la pressió que faci la ciutadania, perquè moltes vegades els poders públics no actuen fins que no hi ha una mobilització de la gent i, a la llarga, cap poder no pot anar en contra de la

La sensibilitat dels propietaris

Entrevista a Fernando Fortuny

per Joana Maria Roque

Dues vegades em varen corregir per telèfon, quan vaig demanar pel senyor Ferran em varen dir: "don Fernando" i ho vaig entendre. Em rep en el seu pis de Palma: mobles bons, plata, netedat, correcció, cap estridència. I ell té un posat de senyor de casa bona, madur, discret, ben vestit i ben pentinat. Parla amb una certa autoritat i distància, pròpies de la seva condició, sense gesticular ni moure molt les mans. Només si se'l mira amb molta atenció, en el fons de la pupila es pot esbrinar que encara li queda alguna cosa d'aquell nin que sempre era dels deu primers de Montision, que passava els estius a la finca de Coma-sema i que, de petit ja se'n sentia l'hereu.

Li dic que per a les fotografies és millor anar a la seva possessió. I contesta que bé, però que no podem entrar a les cases: "No les veurà mai retratades per dedins. La intimitat s'ha de respectar. I és millor que " los amigos de lo ajeno no sàpiguen què hi ha dedins", afegeix.

Després m'explica que és hàbil amb les eines, que gairebé tot ho ha reparat ell amb molt sentiment i que no creu que qualsevol tenguí dret a passejar-s'hi, sols perquè tenguí ganes d'anar d'excursió. Si veu gent perduda a la muntanya, passa una penada. Prefereix tenir controlat qui entra i qui surt de la seva finca i, si paguen, millor.

-Exactament, quins requisits s'han de complir per poder formar part de l'Associació de Propietaris de Finques Rústiques?

necessària, no és una altra cosa. O sigui, ningú no la ven mai per gust, sempre per necessitat.

-La nostra idea és que les finques tinguin una certa significació. Al principi vàrem acordar que haurien de ser finques majors de cent quarterades, però no compta sols l'extensió, també i sobretot, el significat que té aquella finca al seu entorn, a cada ajuntament. Hi pot haver finques de cent quarterades a les quals tot sigui pla i que no tinguin tant de valor com d'altres amb major varietat de paisatge, però, normalment es demana aquesta extensió i també que tinguin unes cases d'una certa consideració.

-Ara parlem de Coma-sema, la seva finca, la podria descriure en unes poques pinzellades?

La nostra il·lusió, dels propietaris, com pot comprendre, no és vendre les finques, sinó conservar-les. Normalment no hem comprat aquestes finques, sinó que les hem heretat i, per tant, l'estimació que els tenim no és com la que podria tenir un senyor que les compràs.

COMA-SEMA, LA FINCÀ

-Està situada a Orient, en el terme de Bunyola. Té devers 600 hectàrees i com ja li he dit abans per a mi, sobretot té un gran valor sentimental.

-Està en explotació?

-Un recent arribat.

-Totalment en explotació.

-Bé, en concret en el meu cas, tant jo quan era nin petit, com mon pare o els meus besavis, també de nins petits vàrem viure a la nostra finca, la varen cuidar, estimar, això és una cosa que no es paga amb doblers. Per tant, quan qualcú ven una finca d'aquestes característiques, és una desgràcia

-Produeixen...

-La base és olivar, ramaderia (ovelles). També sembram gra i feim alfals. O sigui, no es compra res de menjar a fora. Tot ho feim a la finca.

-I la seva família també consumeix productes de Coma-sema.

-No, no. Jo sempre dic que més barat és Son Plaça. Aquest romanticisme de tenir un home allà, a la finca, per fer "tomàtiques de ramellet", no resulta

Fernando Fortuny Salas va néixer el 10 d'octubre de 1948. Va estudiar el batxillerat a Montision i a Lluís Vives. Es va llicenciar en enginyeria tècnica a Terrassa, amb l'especialitat de mecànica. Després d'haver treballat a un servei d'aigües, a 1977 es va incorporar a GESA, on, a aquests moments és sotcap de distribució de gas. És president de l'Associació de Propietaris de Finques Rústiques de Mallorca. És casat i té dos fills.

rendible. Cada tomàtiga d'aquestes et surt a preu de canari jove. M'estim més millorar les instal·lacions, posar "rejilla" i tot això, que no perdre temps a sembrar coses que tanmateix em surten més cares que si les compr. És cert que tenc quatre pomeres, arbres fruiters... hi ha un home que ho fa per a ell i jo agaf el que vull.

Procur tenir-ho molt cuidat perquè vull que a l'estiu sigui un jardí, però no un jardí de jardí, sinó una cosa agradable que no perdi el seu caràcter de finca agrícola o rústica.

També hi ha gent que compra una finca per convertir-la en xalet. Jo no. Una finca agrícola, ha de ser una finca agrícola, no ha de ser sols un jardí. Almenys és el que jo pens.

Una cosa que em diuen els ecologistes és que hauria de posar un "tenderete" per explicar on són les coses als excursionistes, però jo pens que els que vénen a Coma-sema han de saber on hi ha les fonts i els llocs de major interès. I jo no vull fer ni de femeter ni de cambrer. El dia que faci de cambrer, serà perquè no em quedi més remei, que ja no pugui fer d'agricultor. Quan arrib a la meua finca no vull sentir res. I si ho trob tot ple de "guiris" -per a dir-ho d'alguna manera- perdré la intimitat i ho perdré tot. Supòs que després parlarem de la venda de les finques, que ho demanarà.

DRET DE PAS

-Evident. Parlem ara dels camins, del dret de pas sobre els camins.

-Un propietari pot tancar el camí quan vulgui perquè és seu, però també opín que s'ha de deixar passar la gent per anar a les excursions a canvi de... El que no pot ser és que de dilluns a divendres un home llauri, sembri, podi... perquè després vinguin els ciutadans a dir "oh que ho té de cuidat, oh que ho té de bé, m'ha agradat molt fer aquesta volta per aquí. Bon dia tenguí". I se'n vagin. Això val uns doblers.

Els ecologistes troben que això ho hauria de pagar l'Administració. I jo dic que cadascú ha de pagar el seu esplai. Si jo m'en vull anar de viatge no m'en vaig a l'Administració perquè m'ho pagui. I si m'ho compensen d'una altra manera m'és igual. El que passa és que jo he de tenir unes contraprestacions, per poder fer rendibles les finques.

-I aquestes contraprestacions quines haurien de ser?

-Econòmiques.

-Però, quines?, com?

-Jo havia pensat en per exemple, posar dimecres, dijous, dissabte i diumenge, entrada de nou a onze, per cinc-centes pessetes o una cosa així per anar a fer tres excursions. Poden fer les més meravelloses de Mallorca que serien per exemple per anar a la serra de la Rateta, l' Ofre o al puig d'Amós. A mi tenir aquesta finca m'ha condicionat molt la vida. Jo hagués pogut fer viatges, hagués pogut tenir un xalet devora la mar. I allà m'afic al mig de la clastra, faig una volta i ja he fet viatges per tot el món, el meu oci l'he invertit a millorar la finca, sense moure'm de Mallorca.

A la meua dona i als meus fills els encanta la mar, però tenint "aquell barco" ja no ens compràrem un iot. Seria un absurd voler mantenir les dues coses alhora.

I la veritat és que amb les comunicacions que hi ha avui en dia, és un privilegi estiuiejar a Coma-sema. Però vaja, hi faig molta feina. Som el ferrer, el fuster, l'electricista. Allà ho faig tot jo i tot funciona: els tractors marxen, els grifons no vessen. Si es

vol tenir una casa com aquella amb mil metres quadrats de superfície el manteniment ha de ser constant. La teulada és nova perquè em vaig acollir a uns préstecs de la Conselleria d'Ordenació del Territori que estaven molt bé. I encara pag. Així què, per què la gent que ho ha de gaudir no ha de pagar?

PAPER DE L'ADMINISTRACIÓ.

-I quin ha de ser el paper de l'Administració?, subvencionar?

-És que és molt difícil. Si l'Administració no té doblers per fer el que ha de fer, com volem que ens en doni a nosaltres?, però vaja, ja ens aniria bé.

-Aquí també hi ha una altra pregunta, a canvi de què? Si a vostè li paguen amb doblers de tots, què ha de retornar?

-Clar. I pensem una altra cosa, si jo rep unes subvencions de la Comunitat Econòmica Europea en certa manera tenc el sentiment intern de deixar passar la gent. A nosaltres ens va bé rebre els doblers de la CEE, però això segurament ens deu "obligar" a alguna cosa.

Jo he fet moltes coses, he reforestat, he sembrat alzines, ullastres i garrovers, en total devers 20.000 arbres que no són 200, la qual cosa significa que allò serà un bosc el dia de demà. Ara, si el Govern balear em dona qualche cosa també he d'actuar en conseqüència, però això s'acaba i arribarà un moment que no bastin les subvencions.

VEURE QUI ARRIBA.

-I quan les subvencions no bastin, es plantejarà d'una altra manera això de deixar passar la gent?

-És diferent. Però vull fer una altra reflexió, més que el fet de pagar, si tens una persona que controla l'entrada, en primer lloc els que han de pagar ja s'ho pensen abans d'entrar i, en segon lloc, si se senten controlats sols vénen els que ho fan de bona fe. Els que no vénen de bona fe, ja no voldran "fixar". D'aquesta manera es fa una selecció natural d'entrada. Casa meua no és el Born. I s'ha de tenir un cert control sobre el nombre de persones que poden passar. Tot això és bàsic. Al contrari es perd el benestar.

A mi m'agrada estar tranquil, m'agrada sentir el silenci, les ovelles. Sí, sí, allà a Coma-sema jo puc escoltar el silenci. Tengui en compte que el lloc més a prop que tenc de ca meua és a tres quilòmetres.

-I aquesta sensibilitat seva de poder escoltar el silenci, les ovelles i tot això, creu que li ve per herència i pel fet que els seus avantpassats ja ho feien o que també la pot tenir un que...

QÜESTIÓ DE SENSIBILITAT.

-És complicat. Per tenir la mateixa sensibilitat que jo, una persona ha de fer almenys vint anys que faci el mateix que jo faig, que no he deixat la caixa d'eines, constantment he fet millores, he reparat les instal·lacions, el safareig... Coma-sema és una finca amb unes condicions especials i jo sempre dic el mateix: "no la vendré si em paguen el que val, sinó el que l'estim". I, clar, em contesten "doncs no la vendràs mai". Deu ser cert. Crec que ningú no pot pagar els meus sentiments. No la vendré. Seré una víctima dels meus sentiments. Paciència.

-Però vaja, vostè tampoc no és molt víctima. Té una situació certament privilegiada.

-Jo som una víctima de Coma-sema, però la gaudeix. Faig el que m'agrada, he fet el que m'ha agradat a la meua vida. El que passa és que tornes major i mai no ho tens del tot arreglat. Sempre s'han de fer més coses: arreglar el camí, asfaltar, fer marges. I per exemple, una cosa en la qual ens hauria d'ajudar el Govern és a aixecar marges. Això és importantíssim. I si em permet una cosa, i dic el que pens: cent milions de pessetes pel "ferretet", ho trob un atracament, sap què és un "ferreret"?

-Crec que és un granot petit, endèmic, com un fòssil genètic, però, ara no l'entenc, per quins motius em parla del "ferreret"?

-El problema del ferreret és que actualment hi ha cent excursionistes dins cada a torrent per setmana, això produeix brutor, erosió i molèsties a tot el que hi viu dedins, el ferreret només necessita tranquil·litat i neteja per poder sobreviure, però si el començam a protegir, sense res més, no sé quins beneficis en podrem treure. Crec que són més importants els marges. Jo vaig parlar amb uns quants homes, pagesos, i sap què em varen dir: "cent milions de pessetes per un puta granot". Això em varen dir. Des del punt de vista d'un pagès és més important la conservació dels marges. I varen afegir que era millor fer marges, "almenys el fill d'en tal o d'en qual tindrà feina i no haurà d'anar a arregar per aquí o per allà". Tot són maneres de pensar, però crec que el Govern ha comprat una finca sols per protegir el "ferreret" i aquests cent milions de pessetes són nostres. Pens que podrien aixecar molts de marges amb aquesta quantitat. I hi hauria més beneficis socials.

-I aquests beneficis socials per a qui serien, per a la gent que hi fes feina?

-Clar, clar. Jo el que em deman és: com es reflecteixen a la gent aquests cent milions de pessetes per protegir el "ferreret"? El que hem de fer és no molestar-lo, deixar-lo viure, però no entenc que s'hagi de comprar una finca per protegir el "ferreter". És una exposició meua, no sé si estic equivocant.

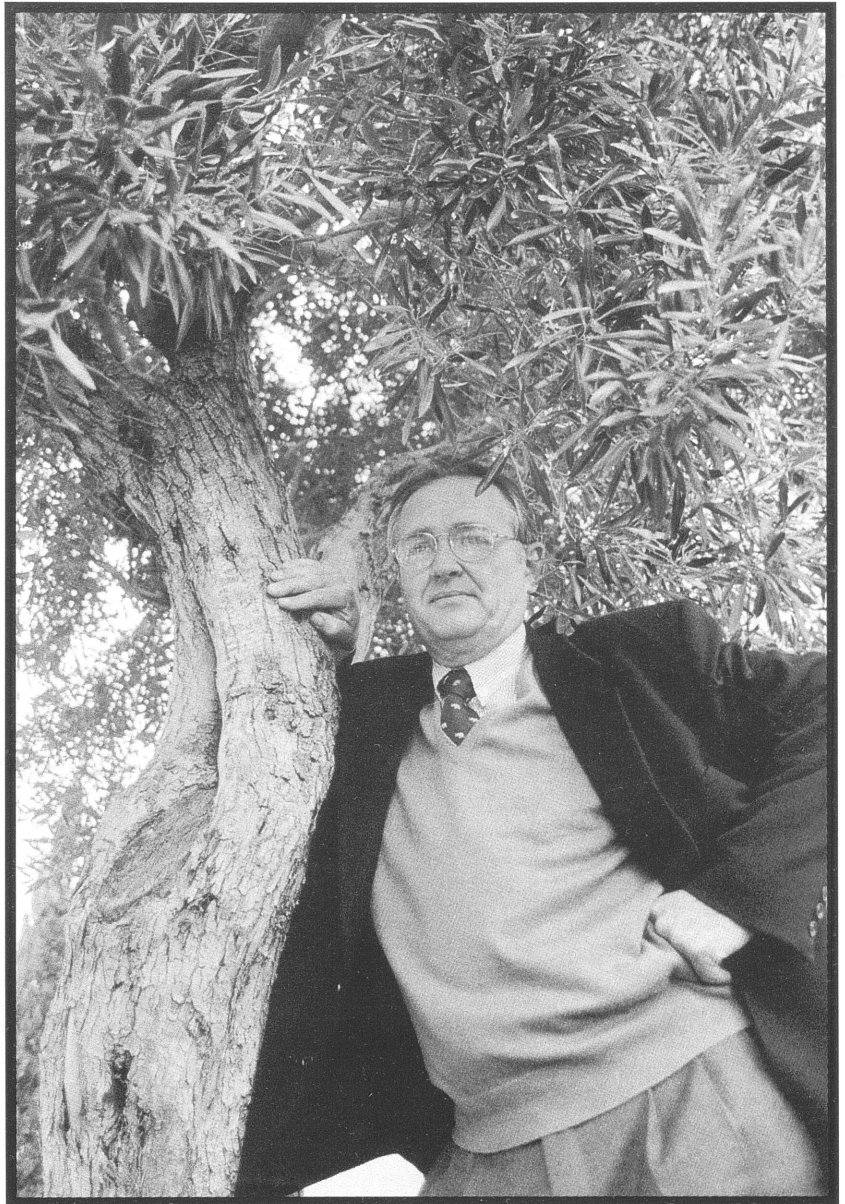
NOMENCLATURA DE LA SOCIETAT RURAL

-Abans a la societat tradicional mallorquina hi havia una distribució de papers o funcions socials: els senyors, els "amos", els majorals, els amitgers, els missatges...

-Jo ho he viscut. I els "amos" no eren els propietaris. El propietari era el senyor. Però, què passa?, doncs que el propietari ha passat a ser l'amo. I jo també faig de tractorer, de garriguer... dir en mallorquí que el senyor és el propietari és una foresterada des del punt de vista lingüístic.

-És el senyor i l'amo...

-Això no és tan senzill. No hem de confondre l'amo amb el majoral, i la gent ho fa. L'amo és el que va a mitges i el majoral va a sou.

-O sigui, "l'amo" també pot ser amitger.

-Sí, sí. Però avui en dia es perd la figura del "senyor", que al cap i a la fi és el propietari. L'altre dia en parlava. Desgraciadament es perd aquesta figura del "senyor" als pobles. I una altra cosa que també dèiem a la mateixa conversa és que es perd el vocabulari mallorquí.

-Crec que ara estam fent un altre bot com el del "ferreret", però vostè digui el que trobi.

-Crec que es perd el nostre vocabulari mallorquí. I jo no tenc res en contra dels catalans i fins i tot pens que són més solidaris que nosaltres, però no per això hem de perdre la nostra identitat.

-Vostè és lector de Llorenç Villalonga?

-No, no l'he llegit mai a Llorenç Villalonga.

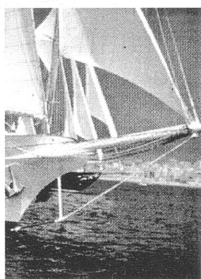
-I dins aquest món de catalans o mallorquins. Qui li agrada?, qui ha llegit?, qui prefereix?

si en cuestiones náuticas prefieres mojarte...

PALMA DE MALLORCA
25 DE ABRIL AL 4 DE MAYO 1997

Es la mejor oportunidad
para probar los barcos en
su medio, mojados,
porque te
los ense-
ñamos
dentro del mar.

Porque podrás verlos en
la mejor época, justo
antes de
empezar la
temporada.

PALMA DE
MALLORCA

Porque el Mediterráneo se viste de
náutica en

para mojarse en cuestiones náuticas

Ports de Balears

Autoridad Portuaria de Baleares

INFORMACION:

TEL: (971) 77 13 02
FAX: (971) 77 01 60

AVIACO

IBERIA

GOVERN BALEAR

GRUP FER

TOTES LES RONDAIES

-No. Per dir-ho d'alguna manera jo som "lector castellano". No he llegit en mallorquí.

-Ni les Rondaies?

-Les Rondaies, totes. Però passa una cosa, que jo som d'una època a la qual s'havia de "hablar castellano" i si parlaves en mallorquí et treien fora de classe. Per tant, crec que no hem de fer tanta via. A poc a poc. Per exemple, els meus fills saben escriure més en català que parlar mallorquí. I això, al meu entendre, és una errada grossa, una equivocació. M'agradaria saber escriure en mallorquí, per comunicar-me en la llengua amb què pens, el català de Mallorca.

Ara que també crec que per escriure coses oficials s'ha de fer en català, ja que si fas un document de cert tipus potser que vagi a Catalunya, a València, a Andorra. I ho han d'entendre tots.

Per altra part, no m'agrada gens que a la televisió autonòmica parlin amb "el" i "la". Això ja és una altra cosa. N'hi ha un de Sineu que crec que fa coses del "temps" i quan parla d'aquesta manera sols em fa riure. Bé, vull dir que els catalans tenen gossos i nosaltres tenim cans, que ells tenen gats i nosaltres moixos. I que aquesta manera de parlar no s'ha de perdre. Si feim alguna cosa malament, per ventura l'hauré de corregir, però no estic d'acord a haver de deixar una paraula nostra per agafar-ne una altra de catalana. No hauríem de perdre el nostre vocabulari pagès.

FUNDACIÓ CAÑELLAS

-Fundació Cañellas, què en troba?

-Vostè ha vingut a fer-me una entrevista com a representant de finques rústiques que som i jo li parlaré d'això, no d'altres coses. Que els polítics facin el que han de fer, i que la justícia actuï en conseqüència.

-Què opina de l'agroturisme?

-Bé, agroturisme o turisme rural?

-Si vostè troba important la distinció entre un concepte i l'altre, faci-la, per favor.

-A l'agroturisme s'ha de tenir la finca en explotació, la qual cosa, al meu entendre, és la menys dolenta de les solucions. I en el turisme rural, el pagès el que fa és més o menys de criat, ja que no cal una explotació agrícola activa.

Però, i el pagès què ha de dir?, si parlem d'agroturisme, el cambrer pot tenir un sou de devers deu mil pessetes cada dia mentre que el pagès manté la finca i no es pot trobar menys valorat i pitjor pagat, per tant el que arriba a pensar és: "jo he de fer feina tot el dia perquè aquest cobri com un senyoret i sols faci feina de vuit a vuit".

Els pagesos són els jardiniers d'Espanya i d'Europa i a sobre mal pagats. Això és una injustícia. No hi ha dret que facin feina de sol a sol: aigua, vent, boira, amb poc doblers i que a sobre, tant sols no es respecti la seva cultura, els seus coneixements.

-Vostè, es deixa assessorar pels pagesos?

-Mai no m'hi he negat. Crec que també s'ha de conservar la

seva saviesa. És més, pens que si no ho feim així, no arribarem a fer les coses ben fetes.

ADQUISICIÓ DE FINQUES RÚSTIQUES

-Podem passar a aquesta pregunta que vostè trobava que li hauria d'haver fet abans. Com entén l'adquisició de finques rústiques de Mallorca per part d'estrangers i, més en concret d'alemanys?

-Sempre he dit que quan un mallorquí ven una finca és una desgràcia necessària. I que sempre val més que sigui d'un alemany cuidadós, que no d'un altre descuidat. Som europeus o no ho som? Jo puc anar a comprar a Alemanya o no hi puc anar? Per quins motius ens hem d'oposar als alemanys que vénen a comprar a Mallorca? I el Govern balear s'hi ha d'oposar? O sigui, nosaltres podem anar al Carib a fer inversions i els alemanys no poden venir aquí?, què és això? No ho entenc.

O sigui, si jo hagués de vendre Coma-sema, la qual cosa no

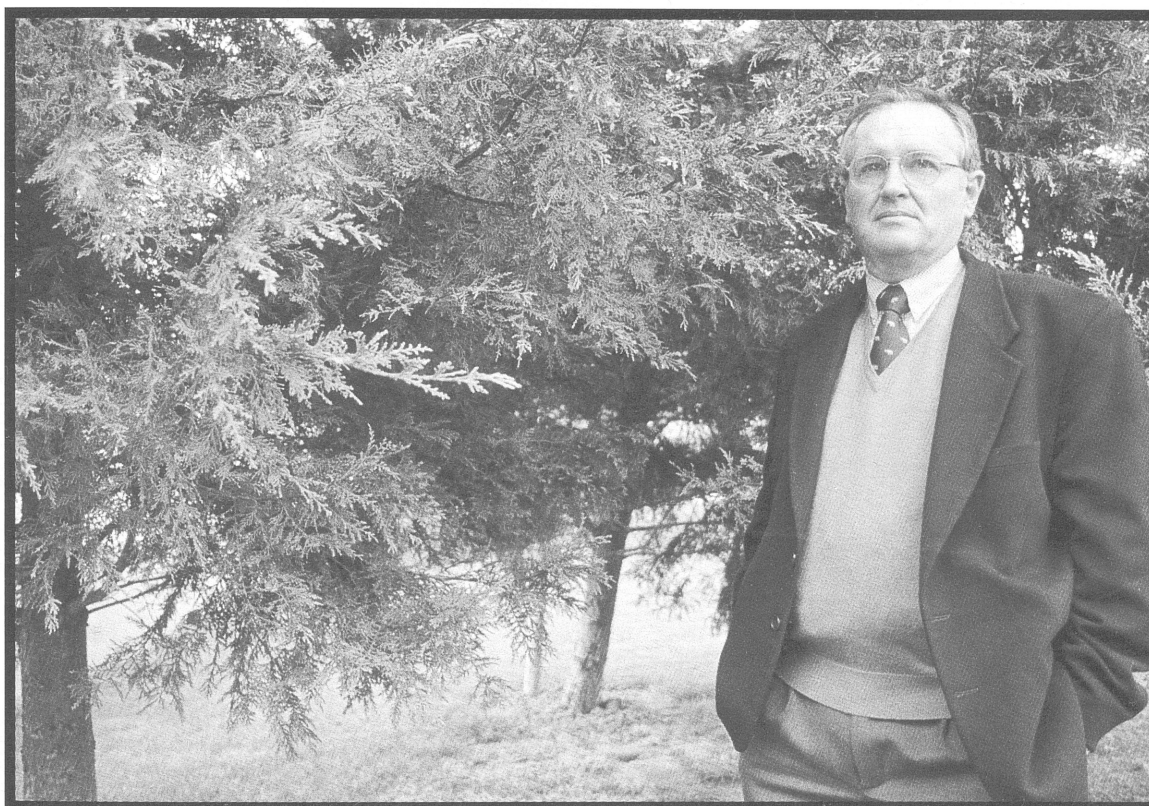
conservació de finques com la seva? Els propietaris s'han de veure obligats a alguna cosa o tan sols a conservar el seu patrimoni?

-Jo comprenc que moralment la gent ha de poder anar a la Serra de Tramuntana. L'altre dia per la televisió varen dir que és un bé públic, però alerta, qui el conserva?, les entitats públiques o els privats?, el noranta-nou per cent és en mans privades.

-Però, si vostès reben doblers, creu que han de donar alguna cosa a canvi?

-Jo crec que sí. És que seria molt egoista no fer-ho així. A mi em diuen, "jo li don aquests doblers i vostè deixa passar dilluns, dimecres i divendres de tal hora a tal hora la gent". perfecte. A mí m'és igual si paga un o paga l'altre. Jo a ca meua vull fruit d'allò que és meu i si vostè vol passar, doncs pagui i així m'ajudarà a mantenir-ho. I a més a més la gent ha d'anar documentada i ha de ser responsable. N'hi ha que són molt

irresponsables i jo estic cansat d'anar a cercar gent per la muntanya. El GEM (Grup Excursionista de Mallorca) havia fet la proposta de pagar per anar a veure les coves i la tafona. Em sembla bé i també m'ho semblaria que l'Administració ho fes per deixar passar grups estructurats i organitzats. Així no passaria pena. Ara, el que em preocupa són aquests estrangers que van tot sols, que ningú no els coneix... i no tenc res en contra dels estrangers. En conec molts que els seus fills parlen mallorquí i que respecten les coses de Mallorca. I també n'hi ha d'altres que són mallorquins i que no els tenen tant de respecte. Així que jo no som ni xenòfob, ni racista.

voldria que m'hagués de passar, la vendria al millor postor, al que em pagàs més. No entenc aquesta cosa que hi ha en contra dels alemanys. I no he vist ni crec que es pugui posar mai cap anunci que digui "vendo piso, vendo parcela o vendo finca, pero que no sean alemanes". És un doi fer plantejaments d'aquest tipus. Jo vaig telefonar a un programa en directe al qual hi havia Pere Sampol, el parlamentari del PSM i li vaig dir més o menys aquestes coses. No té ni cap ni peus això de no poder vendre als alemanys. Ells volen sol i bon temps i si aquí ho tenim amb propietats relativament barates per als seus preus, compren. És lògic.

-Per resumir i recapacitar: podria resumir quin creu que ha de ser el paper de l'Administració, propietaris i particulars en la

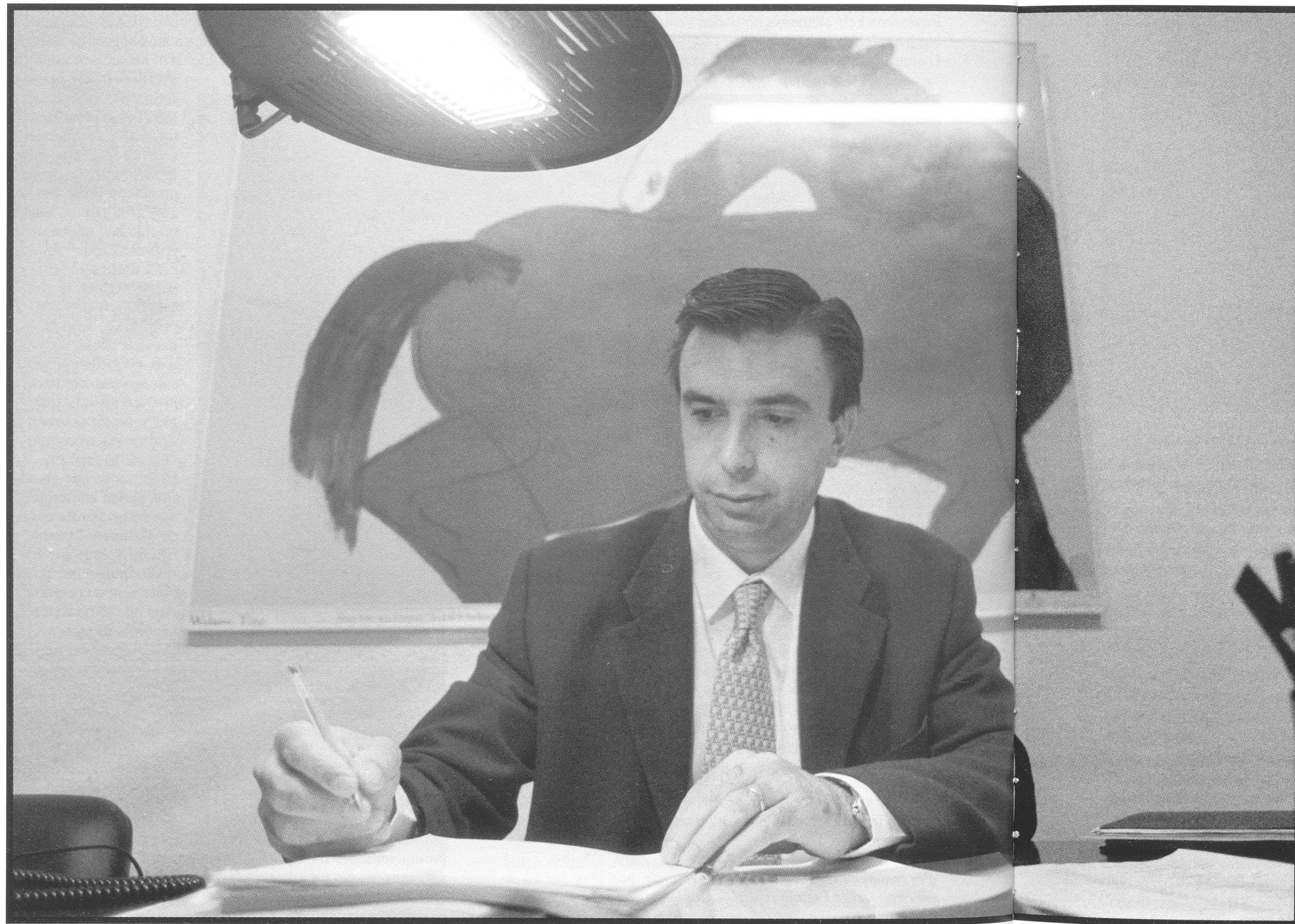
-Ens podríem centrar a la polèmica sobre l'adquisició de sòl mallorquí per part dels alemanys.

-Tenen més poder adquisitiu, més possibilitats de comprar, però, vaja, el sentit de la propietat el tenim tots igual. En tot cas, el que tenim diferent és el sentit de la permissivitat. És com el que diuen els poblers: "un solc és un solc, no em venguis amb comèdies". I jo no sé què faria si anàs a viure a un país estranger, si també tancaria portes. Ens hem de posar al seu lloc. I crec que ja ho he dit abans. El que no podem fer és promocionar les inversions dels mallorquins a l'estranger, voler ser europeus del tot i després tancar la porta a les inversions dels altres.

Fent camí

Entrevista a Miquel Vidal

per Sebastià Verd

Miquel Vidal ha trobat en la política el cau apropiat per a la seva vocació. Com a mestre d'escola i com a biòleg pensa que l'educació ambiental és decisiva per formar noves generacions més conscienciades de la necessitat de protegir el medi ambient. Ocupa un càrrec important, el de director general a una conselleria que té la responsabilitat de cuidar l'entorn de les nostres illes. Es tracta, doncs, d'una opinió a tenir en compte a l'hora d'analitzar el moment que vivim. Fa només uns anys la conservació de la natura o l'ordenació del territori semblaven temes exclusius dels ecologistes o de l'esquerra. Avui, afortunadament, ja no és així i des del Govern balear, o des del mateix Partit Popular, se senten veus diferents del clàssic discurs de la dreta d'aquest país.

El director general de Medi Ambient té un parlar assestat i franc. El seu despatx és carregat de plànols i dibuixos relatius a la missió que té encomanada, en la qual destaca la gestió dels parcs naturals. És, per tant, el lloc adequat per conversar sobre el patrimoni natural, aquest patrimoni que -tal com es pot comprovar a qualsevol immobiliària- és a la venda. La propietat de les Illes Balears és cada vegada més internacional, però el territori continua essent el mateix. Parlem de protegir l'entorn, però què passa quan els nous propietaris baraten els usos de les possessions i roden la clau als panys?

-A mesura que passa el temps, ens temem que aquest canvi d'ús és tan inevitable com irreversible. Ja diuen que més de cinquanta mil alemanys han comprat propietats a Mallorca i després hauríem de sumar-hi els britànics... tots els estrangers i també els espanyols o els mateixos mallorquins que volen tenir una segona residència a fora vila. Què n'estam fent del nostre territori? Com a responsable de la conservació de l'entorn, què en pensa de tot això?

-El panorama, tal com vostè el descriu, ens dona una sensació d'intranquil·litat, perquè a ningú

no agrada veure com es barata la terra per doblers, però... què hi podem fer? Hem de tenir en compte que ja fa molts anys que el sistema productiu agrari de la Serra de Tramuntana, i de la resta de zones agrícoles de les Illes, minva constantment. El pes de l'agricultura al Producte Interior Brut de les Balears és quasi marginal. És indiscutible que la indústria turística ha pres la davantera sobre qualsevol altra activitat econòmica i que l'ús agrícola de la terra ha esdevengut, per tant, més teòric que real. Ens agradi o no, aquesta és la realitat. Per tant cal pensar que la venda de propietats és una conseqüència lògica de la nostra història. Què potser voldríem que aquesta història s'hagués escrit d'una altra manera? A mi, particularment, m'hagués agradat que fos així, però no podem anar contra el temps que ens ha tocat viure, sobretot si aquest temps ens ha proporcionat un benestar social i econòmic que és envejat per moltes altres comunitats autònomes.

PROHIBIR EL PAS

-Prosperitat, però una conseqüència immediata és que s'han tancat molt de camins en els darrers anys. Els nostres camins són cada vegada menys lliures no li sembla?

-Aquesta és una problemàtica molt complexa. És veritat que s'han tancat molts de camins que abans eren oberts per a tothom, però jo pens, i aquesta és una interpretació molt personal, que no sempre eren camins rurals pròpiament dit. A la Serra de Tramuntana, per exemple, hi ha infinitat de camins de pas que tradicionalment s'havien deixat emprar pels propietaris per anar a llocs molt determinats i amb finalitats molt concretes, relacionades quasi sempre amb l'explotació agrícola o forestal. Però la situació no és la mateixa. L'ús d'aquests camins té ara un objectiu més lúdic i manco econòmic, o, fins i tot econòmic perquè ja hi ha agències turístiques que inclouen excursions dins de l'oferta complementària dels seus paquets. D'alguna manera el senderisme s'ha massificat i sempre hi ha una minoria que no respecta la propietat i que fa malbé tot allò que troba. No és estrany, doncs, que s'hagin posat barreres.

-Pot ser que ara hi hagi més gent que el practica, però l'excursionisme sempre ha tengut una gran tradició a Mallorca i mai no havia tengut problemes.

-Sí, és cert, però abans hi havia més respecte per la propietat. I això s'ha de tenir molt present quan parlem d'un

Miquel Vidal i Vidal té 36 anys. Va néixer a Santanyí, d'on ara és el president de la junta local del Partit Popular, partit en el qual ingressà el 1990. És mestre d'escola i biòleg. Ha participat en nombrosos treballs de recerca sobre el medi natural, encara que la seva carrera professional l'ha feta com a funcionari. Va ser, per exemple, cap de secció de la Conselleria de Turisme.

En l'actualitat i des de l'octubre de 1995 és director general de Medi Ambient i com a tal responsable directe de la gestió dels parcs naturals de les Illes Balears.

territori, Mallorca, on el noranta-cinc per cent és de propietat privada. A ningú no li agrada que passin per dins ca seva i molt menys si se n'aprofitin de la permissivitat per fer tot allò que els ve de gust. Pens que hem de saber posar-nos dins la pell dels propietaris que veuen amb disgust com es destrossen els camins, com es deixen oberts tanques i portells i, per tant, els animals a lloure. No trob gens estrany que vulguin posar una mica d'ordre. Uns s'han decidit per tancar, altres per posar vigilància i cobrar un peatge... I, és clar, si ho miram des de l'altre costat, des de l'òptica d'aquells que han fet excursions tota la vida i que mai no han espanyat res... sentim com si ens prenguessin qualche cosa que sempre havíem pensat que era d'ús per a tothom. Aquest és el problema. Els que no som propietaris ens sentim disconformes, però no tenim més remei que intentar trobar un punt intermedi.

-Vostè em parla, sobretot, d'aquells propietaris de tota la vida, però potser el problema s'ha accentuat els darrers anys no només perquè s'hagin comès més abusos sinó per la intransigència de molts dels nous propietaris que no volen respectar cap dret de pas.

-Si el dret de pas figura en els registres s'ha de respectar. El cas és, però, que no sempre hi és inscrit i que, com vostè diu, hi ha molts d'estrangers que tenen una mentalitat, una cultura de la propietat, diferent de la nostra i que d'acord amb la seva idea han barrat els camins. Hi ha moltes queixes, però, com li dic, és difícil actuar per satisfer tothom.

RESPECTAR ELS DRETS DE CADASCÚ

-Ho comprenc, però el fet és que mentre ens hem dotat de lleis que protegeixen l'entorn, com la Llei d'espais naturals, ens trobam amb dificultats per gaudir de la naturalesa. No ens hi deixen passar.

-Pensar que tota la naturalesa té impedit el pas, que tota Mallorca és una barrera, és una exageració. Però no per això li vull llevar la raó. La té, si més no en part, però quan es reivindicava un dret s'ha de poder justificar. Endemés, però, jo no som cap expert en qüestions legals i, en qualsevol cas, els camins no són de la nostra competència sinó dels ajuntaments. Nosaltres el que podem fer, des de la Conselleria de Medi Ambient, és facilitar el coneixement, i per tant el pas, de totes les zones que són propietat pública, on tenim itineraris oberts a tothom que vulgui, àrees recreatives, etcètera. Nosaltres voldríem que hi hagués més itineraris de muntanya sota control, però quan tocam la propietat privada xocam amb una falta de regulació. Si hi ha camins que són públics és evident que s'han de respectar i conservar, però quan els camins o no figuren com a tals o són d'ús privat... llavors, pens que hi ha molt poca cosa a fer.

-No es poden catalogar, acudir a les fonts històriques... reclamar els drets de pas que l'ús ha creat...

-No puc opinar... com li dic no som advocat i no tenc coneixements legals suficients per poder dir el que s'ha de fer per impedir que es tanquin els camins. Però no tenc cap dubte

que els serveis jurídics de les administracions que tenen competències sobre aquest tema es preocupen per plantejar i resoldre els conflictes.

-Una solució, encara que molt costosa, seria incrementar la propietat pública i això sí que ho pot fer el Govern. Un cinc per cent de territori públic és una misèria, no li sembla?

-Sí que m'ho sembla. És molt poc, però és el que tenim. Ampliar la propietat pública seria bo i ho tenim molt en compte, però els preus són molt elevats i els pressuposts són insuficients per dur a terme la política d'adquisicions que desitjaríem. Nosaltres ens aferram a tot el que podem per comprar noves possessions. És el que intentam fer gratant pels diferents fons europeus. Ara mateix tenim l'oportunitat d'ampliar la zona de propietat pública d'Escorca, entorn de l'hàbitat del ferreret, gràcies a la Unió Europea. A les Balears tenim en aquests moment devers deu mil hectàrees públiques, fonamentalment concentrades a Mallorca, amb quatre parcs naturals, vint-i-una finques públiques i vint-i-sis àrees recreatives de menor tamany. No n'hi ha prou, sobretot si pensam que una part dels parcs naturals no és pública. És el cas de Mondragó on la major part del parc és privada.

POTENCIAR ELS PARCS NATURALS

-Però no tots els parcs naturals són recreatius. També tenen un interès científic...

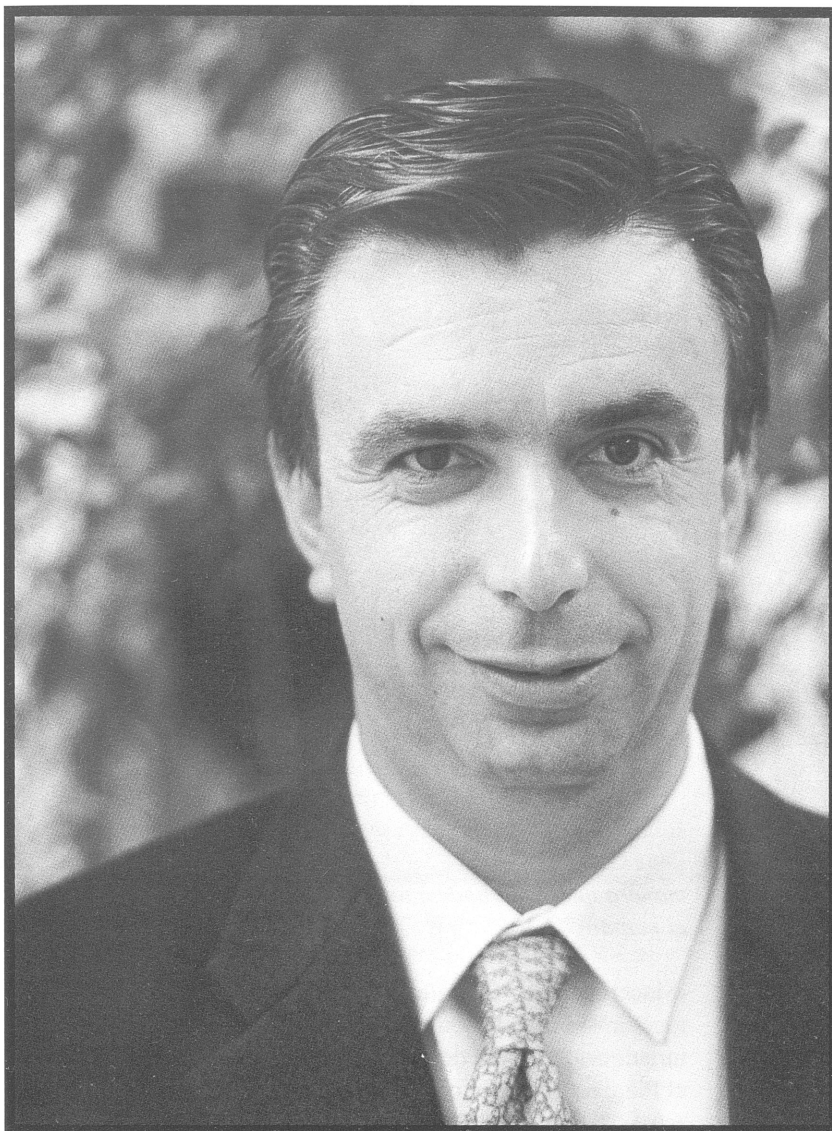
-Cert. No tota l'activitat dels parcs es fonamenta que siguin visitats pels turistes o pels mateixos habitants de les Illes. En efecte... cada parc disposa d'itineraris públics i també d'un pla de recursos que estableix allò que es pot fer i allò que no es pot fer per compaginar visitants amb conservació de les espècies animals o vegetals. Absolutament recreatives són les àrees que abans he esmentat, perquè les finques públiques, les que no són dins dels parcs, tenen també diferents usos, d'acord amb els seus plans: així Binifaldó és una escola de natura. A totes elles s'hi fan tasques de gestió de la naturalesa...

-Vostè ha dit que, a pesar de tot, Mallorca és afortunada. Si miram el mapa de zones públiques veim que a Mallorca hi ha moltes petites taques, però a les altres illes quasi no hi ha res.

-A Menorca la concentració més gran és al parc natural, al cap de Favàritx i l'illa de Colom. Al parc natural hi ha algunes propietats de l'Ajuntament de Maó i del Consell Insular de Menorca, però la major part és privat. A Eivissa hi ha una àrea recreativa al Puig des Mossons i poca cosa més... a Formentera, res. La intenció és anar comprant finques però les possibilitats són molt reduïdes, dissortadament.

-Parlem dels parcs naturals. Compleixen els seus objectius?

-Pens que sí. A l'Albufera, que és el parc més antic, s'hi realitzen moltes activitats. Ara mateix acaba de ser guardonat amb un important premi que patrocina la companyia aèria British Airways, el "Tourism for tomorrow" que distingeix, precisament, la conservació de la natura a un entorn turístic

-Quina serà?

-Home!, no li puc ser més franc... el que sí puc dir és que procurarem vèncer totes les suspicàcies, per tal que els propietaris vegin en la figura que adoptem un aliat i no un enemic. No és una qüestió senzilla, però és possible, sobretot si pensam que el principal entrebanc, que és l'urbanístic, ja ens ve resolt per la LEN. Per tant, la resta depèn exclusivament d'un pla d'usos i gestió, amb unes propostes molt concretes per afavorir la conservació de tot aquest espai, la bellesa del qual ningú no ha discutit mai.

-A molts d'indrets del món quan es parla de naturalesa només es vol dir això: naturalesa. Res més. Aquí l'entorn és una barreja de naturalesa amb intervenció humana. Es té present aquest fet quan es parla de gestionar la natura?

-Evidentment. Tot el paisatge de les Balears se centra entorn de l'activitat humana. En alguns casos és una activitat ben viva i en altres és una herència històrica que cal preservar. Tot i ser quasi marginal en comparació a altres sectors econòmics, l'agricultura no només és un fet viu sinó essencial per mantenir l'equilibri natural i el paisatge que il·lustra els catàlegs dels majoristes de viatges. El sector agrari és vital per a la societat balear, com ho és la conservació dels paisatges que l'home ha anat formant al llarg de segles: els marges, per exemple, o els camins dels quals parlem. El nostre entorn natural és un tresor que hem de conservar.

COL·LABORAR AMB LA PROPIETAT PRIVADA

-Fins i tot en el cas que les inversions immobiliàries signifiquin un canvi d'ús dràstic de les possessions?

-Podem fer totes les voltes que vulgui però al capdavant tornam al mateix lloc. La rendibilitat de les finques és avui baixa, molt baixa i això provoca que se'ls doni altres usos, entre els quals el residencial. Ara bé, del que es tracta és d'intentar conjugar aquest nou ús amb el primitiu, perquè, no ens enganem, tampoc no s'enganen els nous propietaris, l'activitat agrícola o forestal continuarà essent imprescindible per preservar l'entorn, encara que només sigui amb una finalitat paisatgística. Tenim, doncs, la possibilitat d'establir lligams de col·laboració amb la propietat privada. De fet tenim moltes finques concertades amb la Conselleria tant per a repoblacions forestals com per a lluita contra els incendis.

-En aquest sentit aquesta tasca de conservació de qui és competència, de la Conselleria d'Agricultura o de la de Medi Ambient, ara que n'han separat les funcions?

-Home, en principi pens que és una competència de la Conselleria de Medi Ambient i Ordenació del Territori perquè, al cap i a la fi, parlem d'ordenació del territori, no és veritat? Però és un tema que s'ha d'estudiar. En realitat això és el que

com el nostre. Doncs bé, per l'Albufera varen passar l'any passat més de seixanta mil persones. I per Mondragó... bé, ni es poden comptar perquè a l'estiu hi va moltíssima gent, com tothom sap. I el mateix podem dir de sa Dragonera o del Grao de Menorca.

PROTEGIR LA SERRA

-La Serra de Tramuntana, parc natural. És possible?

-D'entrada cal dir que la Serra de Tramuntana es troba protegida per la Llei d'espais naturals. Tota ella és ANEI i, per tant, les limitacions urbanístiques ja ens hi vénen definides. No es pot construir en menys de vint hectàrees. És a dir, que no és l'urbanisme el que ens ha de preocupar sinó, en qualsevol cas, la gestió que es pugui fer de la naturalesa a la Serra. I això és el que estudiam en aquests moments, inclosa quina serà la denominació que donarem al conjunt per a la seva preservació integral. Podria ser parc natural, però aquest és un concepte que regira la propietat. Hem de trobar fórmules que permetin fer una bona gestió amb la col·laboració dels propietaris i no contra ells. Ja hi hem fet molta de feina i pens que aviat la Conselleria de Medi Ambient serà en condicions per poder fer pública l'eina adequada.

feim en aquests moments. Ens interessa cobrir tots els possibles fronts i beneficiar tothom. Ens interessa que ningú no en surti perjudicat perquè només així podrem aconseguir la col·laboració de tota la societat. En la conservació de la naturalesa no hi hauria d'haver vençuts i vencedors, sinó que tots hauríem de ser els guanyadors. Ha de ser una acció ben feta i consensuada.

UN PRESSUPOST SEMPRE INSUFICIENT

-Per conservar el medi natural són necessaris molts de mitjans: amb quin pressupost compta la seva direcció general?

-Si entenem com a medi natural totes les accions que hi realitzam, com és la prevenció d'incendis forestals o la construcció de dics als torrents per evitar l'erosió, camins forestals... etcètera, ens anam entorn dels set-cents o vuit-cents milions de pessetes anuals.

-I en la compra de propietats?

-La intenció del Govern és anar adquirint territori a totes les Illes i per això s'hauran de convocar els oportuns concursos públics per fer que aquestes compres es facin amb tota legalitat, amb llums i taquígrafs. En els pressuposts d'enguany el Govern ha deixat una partida oberta, tot depenent de la creació de l'IBANAT, l'Institut Balear de la Naturalesa, que permetrà l'endeutament i, per tant, ser més ambiciosos. I, igualment, esperam poder obtenir ajudes comunitàries a les quals fins ara no havíem pogut aspirar. En aquest exercici hem sol·licitat dos "life", és a dir, dos programes d'actuació que han merescut l'atenció dels naturistes de la Unió Europea. Un és per a la protecció del ferreret i l'altre per la del "pufino", la baldritxa com li deim els mallorquins, o el virot com en diuen a Eivissa i Formentera, que és una au, una subespècie que només fa niu al sud de les Balears. Una investigació va demostrar que el virot emigra cap al continent, cap a la costa catalana o al sud de França però que sempre torna a les Illes per a la cria i, és clar, això va interessar molt perquè si volem conservar aquesta espècie cal protegir-la en el seu entorn natural.

-Entre una i altra cosa, de quant parlam: de mil milions de pessetes... crec que aquesta és una xifra que s'ha fet conèixer a qualche part. És suficient? En qualsevol cas seria equiparable al pressupost que el Govern destina a IBATUR per promoció del turisme i, al capdavant, el president Matas diu que la millor promoció que es pot fer de les Balears es conservar la seva naturalesa.

-Si una cosa és certa és que per molts de doblers que tenguem... tant se val si són vuit cent milions, com mil milions, com mil cinc-cents... sempre ens semblarà una quantitat petita per a les necessitats existents. Mil milions són molts o són pocs? Depèn: si els volem emprar per comprar una finca, al preu que estan, segur que són pocs doblers. Si pretenim disposar d'una xarxa de parcs naturals i de finques públiques per satisfer la demanda de tota la població segurament haurem de parlar de milers de milions. Sempre són xifres molt grosses que tornen molt petites quan s'apliquen al medi ambient. Quants de doblers hauríem de gastar per tenir

els boscos de les Balears en condicions? És incalculable, sobretot perquè aconseguir això no és com fer un moble o una casa, sinó que requereix una inversió constant. Llavors, jo no gos a dir si el pressupost és el que correspon o no... És el que tenim i, per tant, cal fer-ne el millor ús possible.

CONSCIENCIAR LES FUTURES GENERACIONS

-Supòs que la quantitat dependrà de la capacitat de la societat per fer pressió sobre el Govern. En aquest sentit, des de la seva perspectiva política, creu que la societat balear ha pres consciència de la necessitat de preservar l'entorn? Ho dic perquè vostè em reconeixerà que fins fa poc la dreta de les Illes tenia poca consciència sobre aquesta qüestió.

-Al marge de dretes o esquerres, crec que la societat és plenament conscient que s'ha de preservar el medi natural. Avui tothom accepta que conservar el patrimoni natural és absolutament necessari i imprescindible per a un desenvolupament que volem sostenible. Uns hauran arribat a aquesta conclusió des d'una perspectiva més ecologista o més d'esquerres... és igual... però avui hi ha un consens sobre les línies generals. D'això n'estic segur.

-Sí, però... torna-m'hi: cada vegada hi ha més barreres, més camins prohibits i més cartells en alemany o en qualsevol altra llengua exterior. Fins i tot es perden molts de topònims, de manera que ja no podem ni reconèixer el nostre territori sobre el mapa.

-Sincerament no crec que haguem arribat al punt de perdre els topònims. Possiblement se n'hagin canviat alguns a les zones turístiques, a vorera de la mar, però a la Serra de Tramuntana o al Pla... no en conec cap cas. En general els compradors estrangers cuiden el detall de conservar el topònim quan es tracta de possessions o finques rústiques.

-El batle d'Artà va fer una crida perquè els mallorquins no venguin la terra i que, com a molt, la lloguin si en tenen necessitat. Des del punt de vista exclusiu de la protecció del medi ambient què en pensa d'aquesta iniciativa?

-Donar resposta a una qüestió com aquesta sempre requereix contemplar simultàniament tres o quatre punts de vista diferents. Si he de contestar com a propietari hauré de confessar que seguiré les lleis del mercat, és a dir, que si tenc una finca que val tant i me'n donen aquest tant més una ics molt grossa, doncs: vendré. Davant aquesta realitat poc hi valen els sentiments...

-Perdoni que interrompi la seva argumentació, però pens que els sentiments sí poden servir per elevar el preu de la terra fins a posar el cartell de "no és venal".

-No és venal?... Bé, tothom s'estima ca seva, però tot dependrà de les circumstàncies familiars, personals i econòmiques del propietari. En qualsevol cas, cap propietari no vol que posin traves a la possibilitat de fer allò que vulgui amb la seva finca, tant si la decisió és de vendre com si no ho és.

-La realitat és que el vint-i-cinc per cent de la Serra de Tramuntana ja és propietat d'estrangers i, per tant, si volem conservar-la haurem de comptar amb ells, amb la seva col·laboració. La Conselleria de Medi Ambient ja hi ha fet algun contacte amb aquesta gent?

-Contactes a nivell global, no. Però contactes a nivell particular, sí. És a dir: si com diem la propietat privada ocupa el noranta-cinc per cent del territori, és inevitable que per a la prevenció d'incendis forestals s'hagi de cercar la col·laboració dels propietaris i, evidentment, no es pot fer cap distinció entre els uns i els altres. En aquests moments la Conselleria té conveniades devers dues-centes finques, la propietat de les quals és molt diversa. Hi ha mallorquins de tota la vida, hi ha peninsulars i també, com pot imaginar-se, estrangers, tant de la Unió Europea com d'altres països no comunitaris.

-Abans ha esmentat l'Institut Balear per a la Naturalesa... quines seran les seves funcions?

-Essencialment tindrà dues branques: la primera, la prevenció i extinció d'incendis forestals i l'altra la gestió del medi natural, sobretot parcs naturals i finques públiques, mentre que la realització d'estudis sobre la biodiversitat, la conservació de les espècies... les qüestions pròpiament científiques continuaran essent una competència directa de la Conselleria.

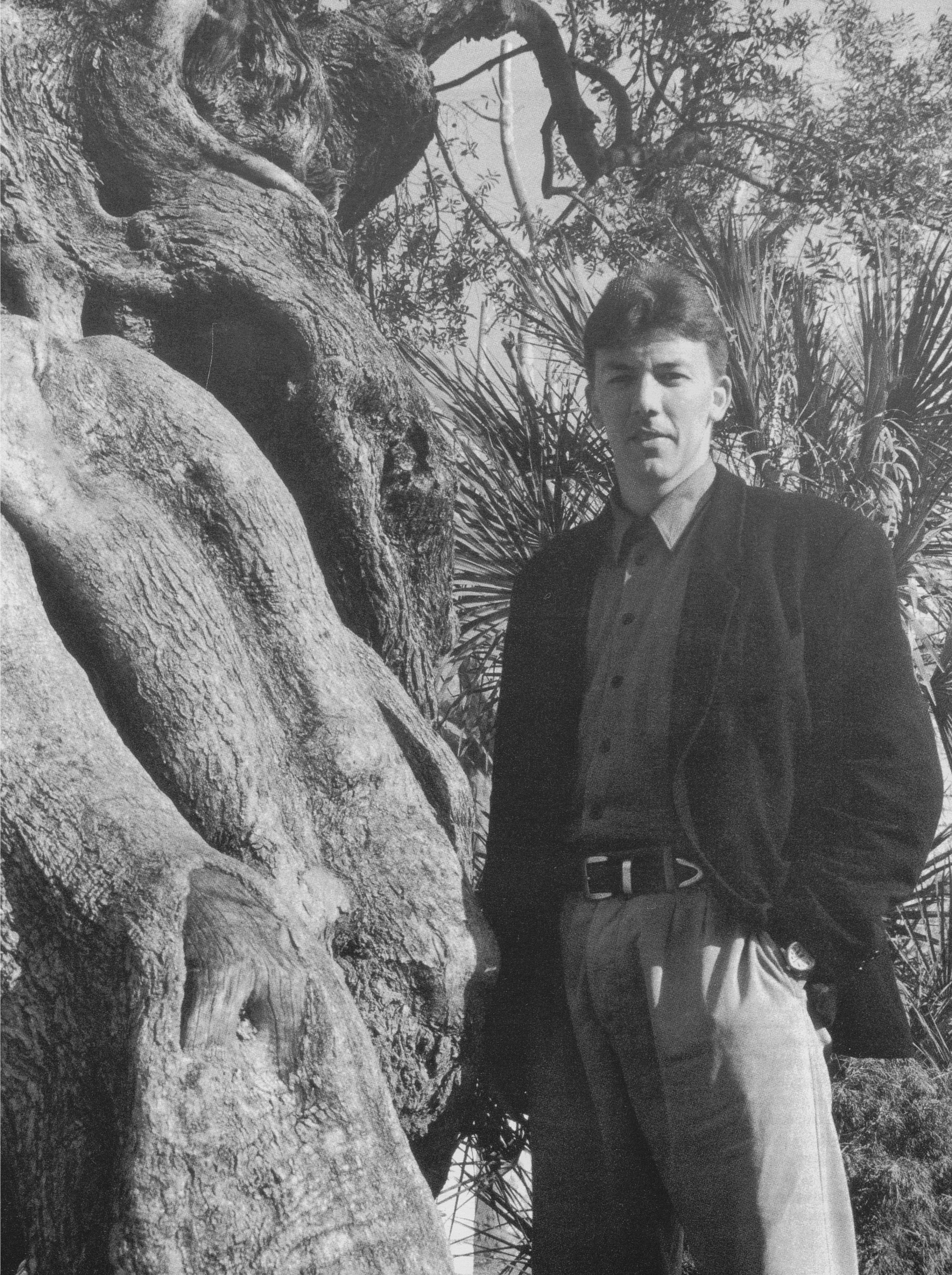
-Hi ha una altra qüestió: l'educació ambiental.

-Depèn directament d'aquesta direcció general. Aquesta és una tasca que pensam que és fonamental per conscienciar les

futures generacions de la necessitat de preservar el patrimoni natural, és a dir, de fer-ne un bon ús. Aquesta campanya inclou, a nivell escolar, la plantació d'alzines. És molt important que els nins vegin que sembrar un arbre significa molta feina i que el seu creixement és lent, molt lent. Un nin pot arribar a fer-se gran i comprovar com l'alzina que va plantar fa deu, quinze o vint anys encara és molt petita. Potser llavors se n'adoni de la dificultat de conservar la naturalesa i de com és de senzill destruir-la en un instant. D'aquesta manera els escolars saben tot allò que es perd quan el foc destrueix una alzina de cent o dos-cents anys. Jo record que quan era un infant vaig sembrar uns pins amb els meus companys de l'escola i ara, quan els veig, perquè han tingut la sort de sobreviure als incendis, me'n sent ben orgullós. Això és el que tractam d'inculcar als nins i als joves: estimar el nostre entorn que, al cap i a la fi, és la nostra reserva patrimonial més important.

-Però les noves generacions no han vist cap bon exemple. N'hi ha prou a observar que se n'ha fet de la major part de platges o de la massificació de les zones turístiques. Cal esperar una reacció?

-Crec que la reacció ja s'ha produït, però sigui com sigui pens que no podem descuidar l'educació. El medi natural és essencial per al nostre futur i això és el que les noves generacions no poden perdre de vista. Arribar a un nou ordre, on totes les coses siguin satisfactòries o com a mínim més satisfactòries del que són ara, ens costarà molta de feina, però pens que som en el bon camí i aquest és un camí que no té barreres, que és obert a tothom.

"No accepteu un plat de lleties"

Entrevista a Montserrat Santandreu

per Gina Garcías

Montserrat Santandreu, vint-i-vuit anys, llicenciat en Llengua i Literatura Catalana per la UIB, batle d'Artà, encapçala un moviment amb totes les connotacions del romanticisme nacionalista. Ell ha catalitzat tots els temors dels que veuen que ciutadans estrangers, preferentment germànics, no només compren silenciosament i subreptícia la nostra terra sinó que també i a la vegada teixeixen una xarxa d'infraestructures i serveis tan atapeïda com soterrada, de forma que un dia -sense que ens n'haguem adonat- hauran construït una illa sobre aquesta illa, i als mallorquins no ens quedarà més que restar aliens i submisos en un parèntesi del nostre territori històric. Perquè Mallorca conjuri la desventura de ser l'extraradi residencial de l'acabalada Alemanya, Monserrat Santandreu capitaneja la impossible missió de persuadir els nadius contra els cants de sirena d'aquesta fi de segle: que no escoltin el cascavell refulgent dels marcs, que guardin per als seus fills una terra improductiva, que estimin tant la nostra illa que vulguin morir pobres per ella.

-Quina mania té als alemanys, germans nostres a Europa?

-Precisament el que em sap més greu és que s'hagi tergiversat tant la proposta que va fer el nostre grup municipal. El grup independent va posar sobre la taula la proposta de fer una campanya de conscienciació ciutadana en favor de la protecció del nostre patrimoni territorial. Hi va haver una filtració als mitjans de comunicació i arran d'això es va generar un seguit de manifestacions, a favor i en contra, i es va obrir la polèmica abans, fins i tot, que nosaltres concretàssim la nostra proposta.

-La seva actitud va semblar antieuropea, i fins i tot il·legal. Es va arribar a tildar de prevaricadora, de voler dictar unes recomanacions que van contra la consagració de la lliure circulació de persones i capitals dins Europa.

Montserrat Santandreu és des de fa dos anys batle d'Artà. Encapçala el grup de sis regidors independents d'Artà, que reben el suport d'altres tres del Partit Socialista, front als quatre del Partit Popular que són a l'oposició. Asegura que fora de l'àmbit municipal no vol protagonitzar cap altra activitat política. Llicenciat en Llengua i Literatura Catalana per la UIB ha estat professor d'intitut a Menorca. Des de l'any 91 fins al 95 va ser regidor de Cultura i Participació Ciutadana de l'Ajuntament d'Artà. Després encapçalà la candidatura independent que li ha donat la batlia. El Grup Independent d'Artà es va crear l'any 79, per a participar a les primeres eleccions municipals democràtiques. Des de llavors governa l'Ajuntament d'Artà, cada vegada amb més vots.

-Què va! Ni tan sols hem insinuat cap discriminació. Només hem volgut fer un cop d'atenció: Dir, vius!, vius perquè per ventura d'aquí a un parell d'anys ens penedirem inútilment del que ara deixam fer. No hem fet cap proposta discriminatòria ni xenòfoba ni racista. Coneixem i no posam en qüestió que som a Europa, amb totes les conseqüències. Però aquest fet no ens ha d'impedir veure les repercussions negatives del fet que ciutadans comunitaris -és igual que siguin alemanys, suïssos, o de qualsevol altre país- comprin tants de terrenys a Mallorca, perquè correm el risc de perdre la nostra identitat cultural.

-Què diu exactament el seu manifest?

-Començam reconeixent la inqüestionabilitat del fet europeu. La lliure circulació de capitals i ciutadans comunitaris. I precisament perquè això és una realitat inqüestionable volem donar un cop d'atenció sobre les conseqüències que pot tenir per a nosaltres. No ens enganem. El que nosaltres haguem fet pública aquesta reflexió no ha estat més que posar sobre el paper un fet que preocupa molta gent, no només d'Artà, sinó d'arreu de Mallorca. Una preocupació antiga.

-La situació d'Artà en aquest tema és especialment greu, o és que volguéreu fer palesa una preocupació per la situació general de Mallorca?

-La nostra preocupació per la problemàtica urbanística, per l'ordenació del territori, ja ve de molt enrera. El Grup d'Independents d'Artà, sempre ha estat dins l'equip de govern municipal des que hi ha ajuntaments democràtics. Sempre hem ostentat la batlia. La singularitat del municipi d'Artà, com a municipi costaner que, comparat amb els nostres veïnats, de Capdepera, Son Servera, Sant Llorenç, és diferent, perquè no hem explotat la nostra

costa a través del turisme de masses. Hem apostat més per un turisme residencial, precisament d'alemanys, perquè són alemanys els que vénen i de cap de les maneres no ens volem posar en contra d'ells, i també en favor d'un turisme sostingut i sostenible, diferent del turisme massiu dels nostres veïnats de Sant Llorenç, Capdepera o Són Servera. És a dir, la nostra preocupació ve de molt enrera. El fet que ara l'haguem feta palesa ha estat una conseqüència natural d'aquesta preocupació. L'adquisició massiva i progressiva, durant els darrers anys, de cases i terrenys rústics per part de ciutadans comunitaris que tenen més poder adquisitiu que nosaltres, i som plenament conscients que això és una cosa jurídicament inqüestionable, pot ser nefasta. Si un percentatge més que considerable del nostre municipi i per extensió, de la resta de Mallorca, cau en mans d'aquesta gent, gent estrangera, a la nostra comunitat illenca, tot canviarà. El problema no és que ells siguin estrangers, sinó la visió que tenen els nous propietaris respecte d'allò que compren.

-I quina és aquesta visió?

-És una concepció en quasi tots els casos "d'urbanites", de gent que es trasllada, a efectes pràctics, de les capitals del centre o del nord d'Europa i, amb ells, traslladen la seva concepció d'habitable o de propietat a una zona rural, que res no té a veure amb la concepció de l'espai en el qual ells s'instal·len. És un contrast bastant brutal amb la nostra cultura autòctona. S'aïllen en els seus guetos, canvien els costums... això és perillós.

EL PAPER DE MATAS

-Què els va semblar la reacció del president del Govern balear, que traslladà aquesta inquietud al cònsul alemany a les Balears i a l'hora el tranquil·litzà?

-Molt simptomàtica. Els sectors que econòmicament tenen uns interessos molt directes amb l'especulació -i dic aquesta paraula en tot el seu sentit, no només en el negatiu- aquests sectors, varen reaccionar negativament a la nostra proposta. No els convé que es parli del tema, que es debati. Molta gent va criticar la nostra proposta sense conèixer-la. I varen començar les tergiversacions. Jo encara no sé si el president Matas va expressar al cònsul la preocupació dels mallorquins davant l'allau de compres alemanyes, o si es va interessar per la preocupació dels alemanys davant el creixent estat d'opinió entre els mallorquins sobre aquesta qüestió. Jo crec que el president Matas ha magnificat una polèmica de forma imprudent. Precisament el cònsul britànic a Mallorca deia a través d'un mitjà de comunicació, que si ell fos mallorquí també es preocuparia per la creixent venda del territori.

-Vostès han fet un manifest que expressa aquesta preocupació. Pensa que ara el Govern balear ha d'intervenir en el problema?

-El Govern té un marge d'intervenció. I és un marge que ha d'anar més enllà del terreny jurídic, perquè ja sabem que no podem anar en contra de les lleis comunitàries. Què ha de fer el Govern? Molt senzill, dictar d'una vegada per totes les Directrius d'Ordenació Territorial. És fonamental. Ja han passat tres presidents, i ja estam que el primer va durar molt de temps, però ningú no ha donat cap passa. El nostre patrimoni territorial és molt limitat i reivindica ja com una necessitat peremptòria l'ordenació del territori, especialment la definició dels usos de cada espai. Mentre això no estigui clar, navegam entre dues aigües i el que és més viu se'n duu el seu gat.

LA FRIVOLITAT

-Què els ha semblat la reacció crítica de partits polítics i dels mitjans de comunicació?

-Hi ha hagut de tot. Una mica de frivolitat imprudent. La gent no hauria de parlar del que no coneix. I també hi ha hagut grups econòmics que han reaccionat en contra de la nostra proposta, i que curiosament han estat molt propers al Partit Popular.

-Però vostè creu sincerament que les zones costaneres de Mallorca, les que antigament es donaven en herència als fills més poc afortunats, serveixen per altra cosa que no sigui zona residencial o espai protegit?

-És difícil preveure-hi altres alternatives. El problema és que ja duim massa anys de deformació mental. Estam tan abocats al món turístic que se'ns fa molt difícil trobar altres alternatives que no siguin les que estan relacionades directament amb el turisme. La solució és molt difícil, ho sé. Jo crec que s'ha de cercar un terme mitjà. El problema és que després de tants d'anys de navegar a la deriva en qüestions d'ordenació territorial, se'ns fa molt difícil. Però tot reclama actuacions urgents i dràstiques. Des de la més alta institució autonòmica, com és el Govern balear, s'ha de posar fre a aquesta situació, sinó els ajuntaments no hi podem fer res. No basta que posem normes al nostre redolet. El Consell Insular té potestat disciplinària sobre el territori, però és el Govern balear el que té les competències fonamentals en l'ordenació territorial.

LA REACCIÓ CONTRÀRIA

-I vostè s'ha fixat que el seu cop d'alerta ha produït precisament un efecte contrari entre la població? Molts de petits propietaris de cases rurals o de finques rústiques, s'han llançat a la recerca d'un alemany que les vulgui comprar.

-Per la zona d'Artà, que és la que jo més conec, en absolut. A l'enrevés. Ara tothom està darrera la roca a veure què passa. Des del moment que tu dius, vius, vius perquè aquelles quarterades que tens, que són tan inútils, que no produeixen res, que només serveixen perquè per ventura el teu fill s'hi faci una casa el dia de demà, vius, no les venguis, tot i que et posin quinze o vint milions damunt la taula, perquè no es tracta d'això. Té present que allò tu ho has rebut en herència i n'ets responsable. Però, què els deixaràs, després als teus fills? Nosaltres només hem volgut fer que la gent com a mínim s'ho pensi, i que no sucumbeixi a la primera de canvi. Els dos darrers anys i mig, que és quan jo he estat més a prop de la política urbanística d'Artà, he pogut comprovar que el 84% de les llicències que es demanaven a sòl rústic eren promogudes per estrangers. Aquest és motiu de preocupació.

-S'ha dit que aquest és un dels problemes més delicats que ara té Mallorca.

-És un problema de molt difícil solució. Sabem que la nostra campanya només podrà servir perquè com a mínim la gent sospesi les seves decisions.

-Clar, perquè, com aturar l'afany de més benestar o la simple avarícia de la gent, en un món on els doblers són sinònim de poder, aventura o glòria?

-No, si jo reconec que la nostra proposta va una mica contracorrent. Però, és que ens hem de tirar de cap dins aquesta espiral especulativa i del benefici ràpid? Jo crec que és preocupant.

LES DUES QUARTERADES

-La proposta que va llançar el Consell Insular que fossin necessàries almanco dues quarterades per edificar a sòl rústic, us sembla proteccionista o simplement classista?, perquè no impedeix la conversió del sòl agrícola en residencial, simplement la fa més cara.

-El planejament urbanístic ha de ser proteccionista. La proposta de les dues quarterades com a parcel·la mínima edificable crec que és encertada, tot i que té també els seus inconvenients. És innegable que aquesta proposta altera l'estructura tradicional de la propietat de la terra a Mallorca, on una família mitjana mallorquina heretava generació rera generació la quarterada històrica. Que ara es necessiten dues quarterades en lloc d'una va en detriment del moviment de mercat, diem-ne, nadiu. Però tampoc no es pot deixar de banda que els usos que tradicionalment es donaven a les zones rústiques no eren els que es donen ara. Abans se li donava un ús agrícola, ara residencial. És el tema d'usos el que s'ha d'abordar, sinó no hi haurà cap motiu de diferència entre la zona urbana i la rústica.

-Ara el fill que rep la quarterada en herència no s'hi podrà fer una casa.

-És que mentre no es defineixin els usos a través de les Directrius d'Ordenació Territorial, tothom farà el que li convengui, i el que més beneficis reporta és l'ús urbanístic; aquí és el problema.

-Com s'ha de regular el sòl rústic?

-D'acord amb els seus usos tradicionals: agrícoles, ramaders o forestals. És veritat que aquests usos no comporten beneficis, estan en recessió, però no som nosaltres els que hem de trobar les alternatives. És difícil sostreure's als guanys que reporta el monocultiu turístic de les Illes.

-Quanta gent viu a Artà de l'agricultura?

-Poca, i de cada dia menys. El sustentacle econòmic del municipi es basa en el sector terciari dels municipis dels seus voltants. I també de les activitats derivades del turisme residencial del nostre. L'agricultura, de cada dia que passa, més poc pes específic té, sobretot a Artà, que té unes característiques bastants singulars. Les muntanyes es reparteixen entre deu o dotze grans propietats i el que queda són precisament aquests alous d'entre una i una quarterada i mitja que ara reben la pressió de l'especulació urbanística.

-Vostè, com a nacionalista que sembla que és, quin model de poble sommia per a Artà i per als seus fills?

-El model de poble que vull per a Artà és el que intentem inculcar dia a dia a través de la gestió municipal. Apostem per un poble que no perdi el seu caràcter com a tal: una xarxa social cohesionada, que no estigui desvertebrada com passa desgraciadament a molts d'altres municipis que s'han abocat al monocultiu turístic de masses, com és el cas de Sant Llorenç, on només hi viuen els vells, perquè els joves se n'han anat a Cala Millor, o com passa a Capdepera i Cala Rajada, a Son Servera i Sa Coma, el que li passa a Calvià amb Peguera, Palmanova... Aboquen els interessos econòmics a la banda litoral, i obliden la història, el caràcter i la personalitat d'un poble... això és molt greu.

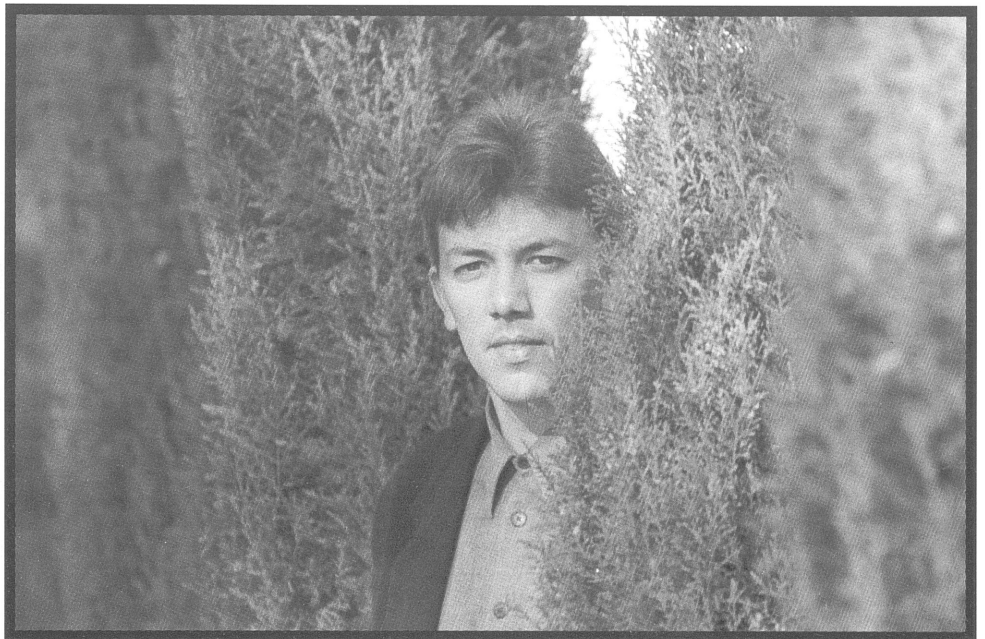
-Què fan els joves, a Artà?

-Molts fan feina als altres municipis, alguns fan feina a Artà al sector de serveis, un grapat de petites empreses i petits comerços... L'activitat està bastant diversificada, però no ens enganyem, vivim del turisme, i dels alemanys que tenen més alt poder adquisitiu que nosaltres i que s'han instal·lat al poble d'Artà.

-Vostè té el cor romput?

-No, no es pensi. Lluitam entre dues forces contradictòries perquè no hem sucumbit ni hem abandonat la nostra postura. És responsabilitat nostra, ja que exercim certes cotes de poder, o d'influència, fer veure totes aquestes coses.

-Per què creuen que és necessari tenir un partit independent a Artà, com el que els ha donat la batlia?

-El fet de ser independents, de ni tan sols estar formalitzats com a grup polític, perquè som purament i simple una agrupació d'electors que hem de recollir cinc-centes signatures cada vegada que ens volem presentar a unes eleccions..., tot això vol dir, d'una banda, que mai no ens hem casat amb ningú, i, d'una altra, que sempre hem tengut com a objectiu prioritari Artà poble, com a centre d'atenció amb totes les singularitats que això pot aportar.

-Quins motius els impedeixen pertànyer a un partit polític?

-El nostre grup independent està integrat per gent d'ideologia molt diversa. Hi ha gent de tots els colors polítics, diria que fins i tot hi ha persones molt properes al Partit Popular.

-Un grup independent com el seu, no és més vulnerable? L'Ajuntament d'Artà deu renunciar a molts de doblers pel fet de dur a terme una política urbanística proteccionista. No rebeu pressions importants?

-Sí, però a la vegada ens resulta més fàcil adoptar decisions més radicals o més proteccionistes pel fet de ser independents. Podem renunciar a pressions no només econòmiques sinó també polítiques, no hem de donar compte ni a Palma ni a Madrid de les nostres decisions.

PRESERVAM ELS NOSTRES CAMINS

En col·laboració amb els ajuntaments, es recuperen, restauren i cataloguen els camins rurals de Mallorca.

Es promou la "Ruta de la pedra en sec", que travessarà la serra de Tramuntana des d'Andratx a Pollença per camins tradicionals, ubicant un refugi de muntanya a cada jorn de camí en edificis d'alt valor patrimonial.

Informació i reserves:

Consell Insular de Mallorca,
FODESMA. Tel.: 17 36 38.
Gral. Riera, 111 • 07010 Palma.

Refugi TOSSALS VERDS.
Tel.: 18 20 27.
Ap. de Correus 41 • 07360 Lloseta.

**Consell Insular
de Mallorca**

Delegació de Foment i Ocupació

-L'Ajuntament d'Artà té capacitat econòmica i administrativa per protegir els seus espais naturals? Fa uns anys aquest era el municipi on hi havia més incendis forestals provocats. Es deia que eren els pastors de la comarca els que calaven foc.

-És evident que sempre fan falta recursos, materials, humans, econòmics, fins i tot ens falten recursos imaginatius... Però jo crec que el fet de ser independents ens ha facilitat precisament poder connectar més bé amb els ciutadans i amb les altres formacions polítiques per cercar solucions als problemes. Ara tenim un municipi molt preservat urbanísticament. De fet les muntanyes d'Artà gaudeixen d'una protecció total, tot i que ens posin radars i altres instal·lacions, sense el nostre vist-i-plau...

-On?

-Damunt l'atalaia Freda.

Un radar meteorològic. Hem estat sotmesos constantment a pressions urbanístiques. Algunes les hem pogut resoldre satisfactòriament com les batalles de Sa Canova contra Ravena, Es Caló, Cala Mata, un macroport esportiu a la Colònia de Sant Pere... i altres encara estan en litigi, com són Es Canons... estam en converses amb la promotora, amb el Govern balear, amb el Consell Insular... Jo crec que hem apostat de forma oberta per la preservació del territori. No sempre hem triomfat. És veritat que el problema dels incendis forestals ens va fugir de les mans durant uns anys, però davant l'actitud dislocada de tres o quatre indesitjables que han calat foc a les muntanyes, poca cosa podíem fer.

-Vostè pensa que els propietaris han de ser indemnitzats per la protecció dels seus espais, ja que han de carregar amb el cost d'un benefici social?

-La reivindicació dels grans propietaris rurals, com els que per exemple tenim a Artà, és legítima. Si aquesta gent no és compensada per cedir l'ús de la seva propietat a un benefici col·lectiu, perquè puguin passar pels seus camins, usar els seus pinars per caçar o cercar esclata-sangs a les seves muntanyes, acabarà sentint-se envaïda o agredida en els seus interessos per agents externs que els causen uns perjudicis. Jo crec que el Govern balear ha de compensar els grans propietaris, perquè els ajuntaments no tenim recursos per fer-ho. Just, just tenim per cobrir les necessitats més peremptòries dels serveis municipals. El benefici social de la protecció del territori és supramunicipal, i el Govern l'ha d'assumir.

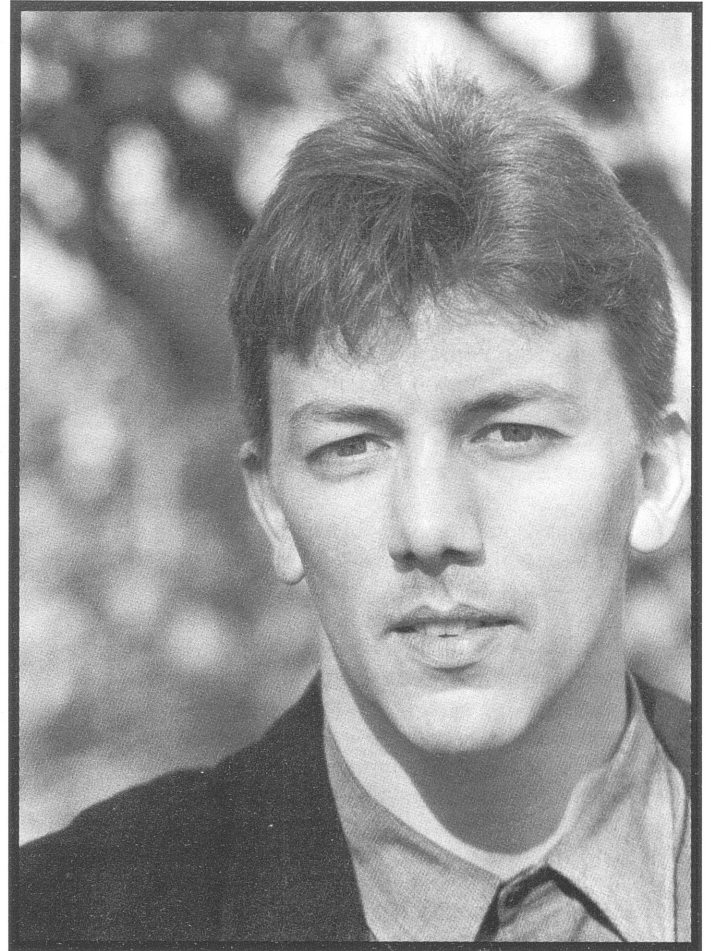
-Quines compensacions s'haurien de donar, cobrar taxes als excursionistes?

-Les tarifes són molt antipopulars. Però per exemple nosaltres hem qualificat com d'ús públic tots els camins rurals d'Artà que donen accés a la mar. Tenim problemes amb alguns propietaris. Ens fan al·legacions. Se'ls ha de compensar. Potser amb ajudes a la ramaderia, a l'explotació forestal...

-Les grans propietats rústiques d'Artà estan ben cuidades?

-Hi ha de tot. La recessió de l'agricultura la noten els grans i els petits. I als grans els afecta en major mesura. Per tant necessiten unes ajudes especials. Mantenir el municipi tal com nosaltres el coneguérem de petits és complicat, però no hi renunciem. A les muntanyes d'Artà no hi ha un pam de terra que sigui zona pública. No podem confiar només en la tolerància dels propietaris.

-Sí, perquè a vegades els propietaris mallorquins són més hostils que els estrangers.

-És que per ventura, posats a donar culpes, tal vegada en tinguin més els mallorquins que no els nouvinguts. El fet de no fiar-se de ningú és una inèrcia que arrossegam de fa uns anys. Abans era la clau al pany, ara és el pany i clau.

-Es pot anar contra la inèrcia dels temps?

-És difícil, però més ho serà d'aquí uns anys, si no hi posam ara remei. La responsabilitat dels polítics és incidir en els problemes que se'ns presenten.

LA FUNDACIÓ ILLES BALEARS

-Com és que a la Fundació Illes Balears no se li ha acudit comprar res a Artà?

-No necessitam la Fundació Illes Balears per a res. Aquesta és una qüestió que han de resoldre les institucions públiques, no les institucions dubtoses.

-Quines alternatives proposau a la venda de les finques?

-Els darrers anys Mallorca ha canviat tant que ni tan sols hem sabut païr aquests canvis. El tema de l'urbanisme ens ha passat davant i ara l'encalçam. Els usos del sòl rústic, la precarietat de l'agricultura i la ramaderia... són qüestions que precisen una alternativa que només pot passar per trobar sistemes per protegir l'espai com un bé de tots. El lloguer, l'usdefruit durant vin-i-cinc anys... poden ser algunes solucions, n'hi ha d'altres. El que importa és prendre consciència de la situació.

Taula Rodona entre **Bernat Aguiló** (cap del departament de Foment i Ocupació del Consell Insular de Mallorca), **Pedro Pablo Marrero** (advocat, assessor d'inversions immobiliàries. exvicepresident del Parlament balear. Cònsul d'Irlanda), **Kate Mentink** (presidenta de l'Associació Ciudadanos Europeos) i **Pere Salvà** (catedràtic de geografia humana de la UIB)

Amors que maten

per Magdalena F. Mulet

Mallorca ha estat seduïda i ven el cos a quarterades, no s'estimava prou? En tot cas a aquest procés no hi ha culpables i víctimes, si uns han comprat ha estat perquè podien, si els altres han venut ha estat perquè volien... Ara, voldríem que estimassin allò que nosaltres sovint no hem apreciat i no hem sabut estimar. Ara ens n'adonam .. i ara no hauria d'esser massa tard. Integrar a una societat que no sap molt bé de les seves senyes d'identitat és demanar massa. Hauran de canviar moltes coses perquè tot pugui continuar igual, els estrangers han triat venir a Mallorca, i hauríem de creure i pensar que la seva intenció és preservar també, allò que els ha seduït.

ONA: Fa dos anys plantejàrem el tema de la compra de cases per part d'estrangers que s'estableixen a l'illa o que les tenen com a segona residència, en aquella ocasió vostès ja participaren en el debat i avui volem fer-ne una revisió perquè l'acceleració del procés fa que el que apuntàvem com a possibilitat fa dos anys, avui sigui una realitat i endemés ha

causat un cert malestar i controvèrsia. Pere Salvà precisament en aquella ocasió ens anuncià un estudi que feia la Universitat, ja deuen tenir conclusió, que podrien servir de punt de partida a la conversa, després que cada un de vostès es presenti.

Salvà: Som catedràtic de la UIB de geografia humana i certament tenim noves dades per posar sobre la taula. Bàsicament el que hem fet és partir d'un estudi que s'anomenava "la rururbanització a Mallorca", que en principi era per part dels autòctons, però que després també per part dels estrangers que venien de fora de les Illes. I ara feim un estudi en més profunditat a nivell econòmic etc... de l'impacte territorial, el perfil dels compradors i dels venedors, causes etc... de la propietat dels estrangers a Mallorca i Eivissa i Formentera, més recentment.

Aguiló: Som el coordinador del Departament de Foment i Ocupació del Consell Insular de Mallorca, en el qual hi ha integrat Fodesma, i la visió que puc aportar a aquest debat és sobre el tema dels camins, perquè Fodesma duu tot un programa de rehabilitació de camins i d'inventariat, etc... amb coordinació amb altres departaments del Consell Insular.

Marrero: La meua visió és com a advocat, en matèria d'assessorament d'inversions estrangeres, sobretot alemanyes, perquè parl alemany i per una sèrie de circumstàncies tenc molts de clients alemanys, encara que jo no em dedic en absolut al tema de la promoció i venda, sinó a l'assessorament.

Mentink: Som la presidenta de l'Associació de Ciudadanos Europeos que es constituí a l'illa ara fa tres anys. Es tracta d'una associació de cada vegada més activa i més nombrosa. Nosaltres estam molt interessats en aquest tipus de debat sobre la vida dels europeus a Mallorca, i amb mi ha vingut Mike Lillico, que n'és el secretari, que començarà a ajudar-me en temes de premsa i relacions.

Salvà: Jo puc començar una vegada fetes les presentacions, per dir que el tema que s'ha plantejat avui és molt ampli i per tant s'haurà en principi de centrar. S'han d'establir nivells, en la meua opinió tres: en primer lloc un analític, en segon lloc cultural o ideològic, i en darrer terme un tema lligat amb la política d'ordenació territorial. Nosaltres al treball que feim ara intentam conèixer quins són els processos i les causes pels quals els mallorquins vénen i pels quals els estrangers compren. I no volem fer distinció d'estrangers, em referesc a nacionalitats, el que queda ben clar és que a nivell general d'impactes no té importància qui és el comprador, tots són "urbanites", i tots responen més o manco a una mateixa mentalitat, es tracta d'un sistema de comportament, de tancar etc. que romp amb la vida tradicional del món rural a Mallorca, sense entrar en valoracions, perquè això seria un altre tema. En definitiva és un comportament "urbanita" que tant té un estranger d'Anglaterra com un mallorquí de Ciutat. Un comportament que provoca un impacte sobre l'espai rural.

A nivell analític ja s'ha fet molta feina i hi ha una tesi doctoral de Jaume Binimelis sobre l'impacte que tengué l'any 1995-1996 aquest fenomen i aquesta tesi ens dona un primer mapa on es veu clarament que hi ha llocs de diríem-ne "atracció" molt concrets: tota la part del Llevant de Mallorca, la part rural, perquè quant a la part litoral urbana, la demanda és més generalitzada i hi ha estrangers per tot, encara que a bandes estiguin més concentrats, com és el cas dels municipis de Calvià, Andratx i Cala Rajada, Ses Salines i Santanyí. Quant a la part rural, l'interior, des de Cala Rajada, Felanitx, Manacor i tota la zona d'antics llogarets que havien entrat en declivi que s'han anat comprant, a petits propietaris (tres o quatre quarterades), i llavors tota la Serra de Tramuntana en mans de grans compradors, no només alemanys com s'ha dit, perquè

n'hi ha que són suïssos, austríacs,... i també a la Serra de Llevant.

I després hi ha tot un seguit de llocs de coexistència amb autòctons, per dir-ho d'alguna manera, àrees d'interior, a nuclis tradicionals.

A nivell de percentantges podrien estar dins la mitjana d'un 15% o un poc més.

Ara bé a la Serra de Tramuntana el percentatge és més elevat i pot superar fins i tot el 30% i en altres casos, és inferior al 10%, quant a nombre de propietats es barregen moltes xifres i el nombre és més elevat a l'interior, perquè a la Serra de Tramuntana són seixanta grans propietaris de nacionalitat estrangera que han comprat extensions molt més grosses, i devers vint a la Serra de Llevant. El nostre treball en aquesta primera fase és qualitatiu, s'ha fet tot entrevistant els arquitectes dels municipis, mitjançant l'anàlisi de fonts indirectes, perquè els registres de propietat no serveixen.

Marrero: Jo no tenc dades estadístiques, ni percentatges però... pel que fa referència a inversions immobiliàries estrangeres que han de constar a la Direcció General de Transaccions Exteriors, vull dir que aquest organisme no té les dades tan actualitzades com caldria, té dades fidedignes quant a inversions en empreses espanyoles, el que s'anomenen inversions directes, però no quant a immobles. I per cert avui he llegit que el percentatge d'inversions a Balears ha descendit en l'any 96 en un cinquanta i busques per cent respecte al 1995 i en el 1997, en la meua opinió disminuirà encara més. Crec, i ho constata en la meua experiència diària del treball, que des del segon semestre del 1996 el que és inversió alemanya ha disminuït molt. I encara que no em dedic a l'activitat immobiliària, conec el tema i les agències immobiliàries així ho corroboren.

Aquesta dada em sembla interessant perquè parlem un poc de ressaca i a partir del 1996 hi ha hagut una aturada.

Salvà: Establir el procés és difícil, jo tenc una hipòtesi, tot i que no està comprovada, i és que fins pràcticament ara han venut els que havien de vendre, el que s'ha deixat seduir pels doblers, però ara el mercat, crec que ja està un poc saturat, perquè s'ha incrementat molt el valor del sòl, i clar, els estrangers tampoc no paguen el que demanam, i d'altra banda ara els mallorquins que tenen terra per ventura ja no vendran perquè si no han de fer una inversió a una altra banda no tendran necessitat de vendre.

Marrero: Jo vull parlar objectivament, no mesclar la ideologia, amb base a les dades que tenc.

ONA: També podem entrar en aquest debat ideològic, després d'analitzar els fets.

ILLA PREFERIDA

Marrero: Però bé, jo el que vull assenyalar és que la inversió estrangera i alemanya en particular, perquè els alemanys són els que ara per ara tenen els doblers, igual que abans havien estat els anglesos, s'inicia amb certa força i passa del que és la residència vacacional al tipus de residència actual, tot coincidint amb l'entrada d'Espanya al Mercat Comú i amb la supressió d'un impediment que de vegades no es té en compte i no se'n parla, i que és el fet que a partir d'un moment determinat ja no s'exigeixen permisos militars a tots els estrangers. Abans als estrangers i als comunitaris entre ells només els era permès comprar, fins que Espanya no entrà al

mercat comú, dos mil metres quadrats per persona, la qual cosa significava que per poder comprar un immoble a zona rústica feia falta un amic o un testaferró, la qual cosa també ha estat cada vegada més difícil per mor de la reforma fiscal que hi ha hagut a Espanya que ja no permet que qualsevol vulgui o pugui esser testaferró, perquè fiscalment és molt més complicat.

I d'altra banda a un moment determinat i per una sèrie de circumstàncies, Mallorca deixa d'esser a Alemanya l'illa de les "dones de servir", així se l'anomenava, és a dir, per a vacances barates de vol xàrter, i passar a esser un paradís per a les vacances, més prestigiada, on compren quatre, o deu, persones molt importants d'Alemanya i la posen de moda i es produeix un efecte dominó que es tradueix en una allau de compres, propiciada també per les bones comunicacions, etc.. i també perquè milloren molt els factors interns com per exemple, la conscienciació mediambiental, etc...

per tot un seguit de circumstàncies Mallorca passa a moure's en uns paràmetres més "europeus": millora també la qualitat de la construcció i la gent que compra està més satisfeta dels empresaris constructors mallorquins, les qualitats, i la bona imatge que es dona de Mallorca, tot això aporta seguretat i incentiva l'inversor, el resultat és que l'Illa de "les dones de servir" a Alemanya s'ha convertit en "l'illa preferida", així l'anomenen darrerament.

Salvà: Jo hi afegiria encara un altre factor a aquesta anàlisi de causes, i és que a partir del 86 els alemanys que inverteixen fora tenen beneficis a la seva renda.

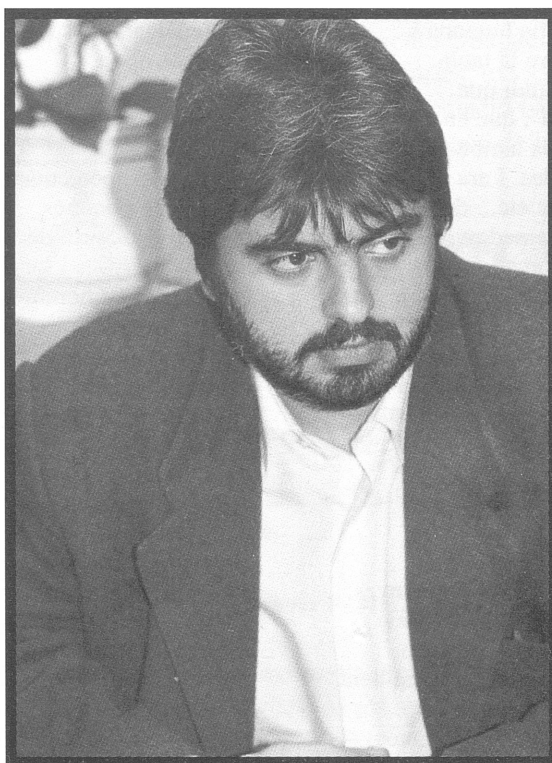
Marrero: Això ho he llegit però no crec que a Alemanya es desgravi per compres aquí. I és més, és un tema que s'hauria de constatar perquè se n'ha parlat però a l'hora de documentar-lo no s'ha fet. Als anys 70 es feien una espècie de cooperatives per a inversions a l'estranger en les quals participaven col·lectius professionals, però després a la dècada dels 80 quedaren suprimides, no puc dir quan, però l'altre dia vaig veure una informació que em sembla que és equivocada i que m'agradaria aclarir perquè tenc per cert que invertir a Mallorca o a qualsevol altra banda d'Espanya, no beneficia fiscalment els alemanys al seu país...

Salvà: Les dades que tenim són de finals del 89, i sí que beneficiava.

Marrero: M'agradaria aclarir-ho.

Mentink: Jo estic d'acord amb l'anàlisi que ha fet Marrero perquè hem de pensar que el gran canvi en el "turisme residencial", per emprar aquest terme, es produeix en els darrers anys, és molt recent, a partir de l'any 90, quan la resta d'europeus i del món han tengut les seves economies bastant a la baixa, els alemanys tenien doblers, ara bé, res no és per a sempre, i l'economia va canviant.

I jo crec, i amb mi molts de professionals que toquen aquest

Bernat Aguiló

tema, que ara hi ha una baixada bastant forta, amb això corroborar l'opinió de Marrero.

Es diu que hi ha una baixada bastant forta a la inversió alemanya i possiblement també a l'anglesa i a l'escandinava, però vull assenyalar que en tot cas parlem un poc per l'experiència personal i laboral, perquè falten dades fiables i contrastades: informació fixada. Tothom parla d'estadístiques "aproximades", però falta informació al públic, per saber la realitat.

Salvà: El que passa és que tal volta no enfocam bé el tema, perquè pareix que donam la "culpa" als alemanys "perquè compren", i no és així, el que volem és constatar uns fets i volem analitzar-ne les causes, sense culpables, sense valoracions, almanco no a aquest nivell del discurs.

D'altra banda aquest no és només un fenomen d'alemanys a Mallorca, els anglesos compren a la Gran Bretanya francesa, i els francesos es queixen.

Tot això està immers en processos

generals, i quan parl del nostre estudi vull deixar molt clar que no es tracta de culpabilitzar ningú dels fenòmens que es produeixen i la premsa ha d'esser prudent.

Marrero: Jo crec certament que a un moment determinat s'han carregat un poquet les tintes.

A Mallorca curiosament i paradoxalment han comprat sense interrupció, fins i tot quan hi hagué la Guerra del Golf que paralitzà totes les inversions a tota Espanya, a Mallorca continuà de forma ininterrompuda, discreta però constant, com un degoteig, la compra per part dels alemanys, això també tengué un efecte molt positiu, perquè permeté la supervivència de moltes d'empreses en un moment molt delicat: anys 1990, 1991. A altres zones com Canàries, Costa del sol, etc.. estaven a zero, amb les conseqüències negatives que una paralització té a qualsevol economia.

I ja ho deia, des de finals dels 80 a Alemanya Mallorca ha interessat amb uns nous ulls. No és que hi hagi un "pla", com s'ha dit, però el que sí és cert és que hi ha un enamorament de Mallorca.

ONA: Però aquest enamorament no és neutre perquè afecta usos i costums, hi ha amors que maten.

USOS I COSTUMS

Aguiló: La polèmica de la compra d'estrangers s'ha fet palesa pel tancament de camins rurals, i per aquí puc entrar en la discussió, aquest és un dels efectes, i segurament en trobaríem d'altres.

Jo crec que a nivell de sensibilitat social el que més preocupa a la gent és la incidència en el cost del sòl i de les propietats, i com aquesta dinàmica especulativa, que ha provocat un increment de preus, dificulta als mateixos mallorquins l'accés a propietats, també perquè les propietats que han estat comprades per part de ciutadans comunitaris, passen a formar part d'un mercat immobiliari fora de les nostres possibilitats i endemés del país d'origen del nou propietari que quan vol

tornar a vendre es posa en mans d'immobiliàries alemanyes o angleses o el que sigui.

D'altra banda i sense cap dubte el que és molt significatiu, i és el tema del qual puc parlar, és dels canvis d'usos que s'han produït en el territori, però clar en el cas dels camins hem d'obviar les nacionalitats, es tracta de comportaments, tant sigui per part d'estrangers com de nacionals. Es tanquen camins independentment de la nacionalitat del propietari, inclosa la nacionalitat mallorquina. És un procés afectat també per la demanda social de la gent urbana que vol gaudir de la natura, sobretot de la Serra i que fa que el que havia estat un fenomen puntual s'hagi convertit en un fenomen massiu.

Per falta de regulació, tal vegada, els propietaris han hagut de donar resposta a aquesta nova realitat i demanda i ho han fet de formes distintes i cada una d'elles sí que té a veure amb la nacionalitat, perquè quan es produeix una situació de tancament a un camí la negociació és més factible si es fa amb persones d'una mateixa, ja no nacionalitat, sinó cultura, perquè la concepció de la propietat és diferent a les diferents cultures.

ONA: *I des del Consell de Mallorca què es fa?*

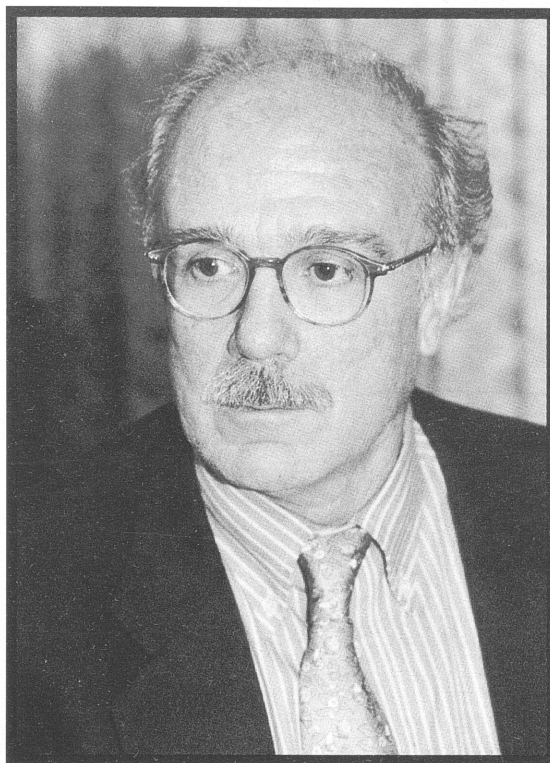
EL PAPER DEL CONSELL

Aguiló: Les actuacions van encaminades en diversos sentits; el Consell ha assumit un poc aquesta tasca com a conseqüència de l'evolució de la feina, sobretot d'aspectes formatius. Va iniciar la rehabilitació dels camins perquè era un bon espai per fer actuacions en pedra en sec a propietats públiques ja que era complicat trobar marges o parets en les quals actuar. A partir dels camins es muntaren iniciatives formatives. Els camins són un bon lloc on es conjuguen molts d'elements: marges, parets seques, escalonaments etc..

A partir d'això s'hagué d'investigar quins camins són públics, quins no ho són, i es començà a detectar el conflicte. La feina que s'ha fet és delimitar els camins públics. I ara hi ha diverses iniciatives en marxa, sobretot la confecció d'un catàleg de tots els camins dels termes municipals a petició dels ajuntaments per poder-los incloure a les normes urbanístiques, la qual cosa garantirà la seva preservació amb el seu ús, independentment de la seva titularitat.

També s'ha començat l'actualització del catàleg de béns municipals, i una vegada aclarit quins són els camins públics i quins els privats doncs es pretén que els municipals passin a ésser registrats correctament al catàleg de béns municipals, per evitar conflictivitat, sobretot a la Serra de Tramuntana, perquè hem de tenir en compte que la pèrdua d'usos, com a vies de comunicació, ha fet que la informació deixàs d'actualitzar-se i en una segona etapa s'ha anat perdent. Així com al Pla de Mallorca hi ha tota una xarxa de camins públics que tothom coneix perquè s'usen, no així a la Serra on la informació i els camins s'han anat diluint per falta d'ús, la qual cosa amb el temps ha provocat conflictes i dificultats.

ONA: *I la resposta dels ciutadans europeus?*

Pedro Pablo Marrero

PROPIETAT PRIVADA, CAMINS PÚBLICS

Mentink: Aquest tipus de debat ens interessa molt, i en primer lloc vull fer una reflexió i crec que ens hem de demanar qui ha venut aquests terrenys. Perquè clar parlem dels compradors, però foren els mallorquins que decidiren vendre les seves terres; o perquè necessitaven els doblers o perquè reberen ofertes molt substancioses, ofertes molt més altes del valor del mercat de Mallorca, i es deixaren persuadir, foren ells que decidiren vendre les propietats i les finques.

En segon lloc i per entrar en el que es deia ara, crec que realment serà molt bo que als ajuntaments i als registres es clarifiqui què és públic i què és privat perquè ara no hi està gens. Ara, la major part de finques són privades si no vaig errada, i per tant la gent pot tancar-les si vol, per llei. Els costums són una altra cosa. Si qualcú ofereix en venda una finca i al registre diu que és privada, el que compri

podrà fer el que vulgui i el que ven no pot vendre amb la condició que deixarà passar tothom. Està molt bé que es clarifiqui encara que als que ja han comprat ara no els pots dir, per dins ca teva has de deixar un camí perquè passi tothom. Això s'ha de saber abans de comprar.

Aguiló: Això mereix un matís perquè un dels problemes més greus que hi ha és que no necessàriament l'existència d'un camí públic està reflectida a les escriptures privades. Podria passar que hi hagués un camí públic l'existència del qual no es reflecteix als documents privats.

Mentink: Però a l'Ajuntament sí.

Aguiló: En principi la principal font són els arxius municipals, però no només, també hi ha els arxius militars, els de la Diputació, els d'Obres Públiques, a Madrid, i precisament és tot això el que hem d'ordenar per poder recuperar la informació que ens permeti clarificar cada un dels camins. Les escriptures en absolut no són un instrument suficient.

Marrero: El pas del temps també legitima un camí, vint anys de pas ja estableix una servitud. Ara bé jo volia dir que els estrangers poden ésser la causa del tancament de certs camins però l'excursionisme que s'ha implantat com a moda i pràctica habitual, i el fet que atregui molta gent també n'és causa. Desgraciadament hi ha molts d'excursionistes que no són respectuosos amb la natura. Hi ha barbàrie els caps de setmana i amb això no vull justificar certes actituds per part dels propietaris però sí raonar-les... perquè clar, és molta de gent que passa i destrossa.

ONA: *Fins i tot hi ha majoristes de viatges que ofereixen aquestes excursions.*

Aguiló: Però el problema que genera el tancament d'un camí públic és molt greu, i de cap manera no es pot justificar, perquè si a un senyor li roben carxofes a Sa Pobla per arreglar-ho no

pot tancar la carretera d'Inca, i tancar camins jurídicament és el mateix.

Marrero: D'acord, ja ho sé, però jo no ho volia justificar, només explicava un fet.

Mentink: Moltes d'aquestes excursions es fan a través d'agències de viatges, i jo crec que els majoristes voldrien precisament una regulació i poder oferir rutes, perquè tampoc no els és còmode anar per aquí i per allà sense saber què trobaran. Igualment passa amb el cicloturisme. Es podrien oferir camins amb seguretat i amb mapes.

Aguiló: Precisament el Consell duu endavant un projecte d'aquest tipus que anomenam de "pedra en sec" en el qual es preveu una ruta que travessi longitudinalment des d'Andratx fins a Pollença la Serra amb un refugi com el de Tossals Verds a cada jornada de camí i també inclourà la restauració de La Trapa, una mica amb la intenció que la pressió excursionista estigui totalment centrada a llocs ordenants, on hi hagi personal i vigilància de l'estat de conservació.

Salvà: Jo vull introduir un altre factor i és que la consciència i la preocupació a Mallorca, dels autòctons em referesc, ha estat molt posterior als fets. A Alemanya als anys 90 ja es preocupaven pel tema i per l'impacte que produiria la inversió massiva a Mallorca. Els preocupava la xenofòbia i provocar un rebuig quan començaren a venir massivament.

Als alemanys no els ha estat tan fàcil comprar a altres illes mediterrànies, això s'ha de dir, a Còrsega per exemple o a les illes gregues. A Mallorca mai no trobaren cap tipus d'impediment, ni preocupació i això els donà tranquil·litat.

Marrero: D'altra banda tot aquest escàndol que s'ha organitzat en certa mesura ha estat perquè el tema s'ha plantejat en uns termes que no són els correctes i això és perillós, perquè ara es parla ja de xenofòbia i de rebuig, i tot això és anar per un camí que no està en l'esperit, jo crec que de ningú. El debat haurà de fer-se en altres termes. Però en tot cas si de tot això en sorgeix que els d'aquí puguem valorar més el que tenim, i ho restaurem i apreciem, doncs el debat no haurà estat debades, haurà servit per prendre consciència, perquè de vegades només som conscients del que tenim quan som a punt de perdre-ho. Vendre per vendre és trist, i a la fi la gent se'n pened.

Lillico: Els alemanys no han estat ben rebuts a molts de països europeus en els anys 50 i 60 i a Espanya sempre han estat acollits.

Aguiló: Una mica per treure aquesta impressió provinciana de la polèmica que s'ha generat, la podem comparar amb altres situacions, a Irlanda hi ha problemes amb els alemanys, i també a la zona de Milà. És una situació més generalitzada que es produeix per l'encaixament de les economies que provoca la Unió Europea, i fer encaixar economies amb nivells molt diferents és difícil i sempre hi ha un impacte. Avui les persones que podrien vendre tenen la consciència que

Kate Mentink

mai no podran tornar a comprar una cosa similar, un element de les mateixes característiques, i això ha creat un cert canvi de mentalitat entre nosaltres.

Metink: El que passa és que tot això ja són fets i de res no serveix establir el debat a certs nivells, és un fet que part de Mallorca és en mans de ciutadans europeus, doncs, anem a veure a partir d'aquest fet com podem fer que la convivència sigui possible, i treballar per la integració d'aquests grups, sobretot a la zona on n'hi ha molts.

Salvà: Ara entrem en una altra part de l'estudi que jo exposava, després de la part analítica, com a investigadors hem d'establir aquest mapa del qual parlava, però a mi també m'interessa aquesta part integral i ideològica, i com a mallorquí jo vull conservar la meua identitat cultural i la meua llengua, etc.. i aquí està el moll del debat que s'ha mogut, la gent que ve, ve a colonitzar o a integrar-se? i quin paper hem de jugar uns i altres. Encara

que en la meua opinió és un plantejament totalment erroni, perquè hi ha un problema de conscienciació i ni els mallorquins som conscients de la nostra cultura, i aquesta falta de base, que és culpa nostra, és un factor important. Hi ha gent estrangera que viu aquí i no sap que tenim una llengua pròpia i això és molt greu, i en això fallam nosaltres. Hem de donar informació.

Jo no sé si associacions com la vostra hi tenen res a veure.

Mentink: Això és part de la nostra feina. Dels 50 mil residents a l'illa...

Salvà: 70.000 estrangers.

Mentink: Fins i tot es parla de 80.000, però el que vull dir és que la major part han arribat fa molt pocs anys i clar una integració no és una cosa immediata, els que ja s'han integrat són els que fa vint anys que viuen aquí i que hi han tengut els fills.

Marrero: La integració de la primera generació és realment molt complicada.

ONA: Aquí hi ha una experiència d'immigració de la Península molt forta i veiem com la segona generació tampoc no s'ha integrat, sovint s'han desintegrat.

Mentink: Per què?, això ens hem de demanar...

Marrero: El tema de la llengua, que és senyal d'identitat imprescindible, és molt determinant. És una barrera a superar. Jo som molt respectuós amb el tema de la llengua, però és evident que és un entrebanc. Les institucions haurien de fer un major esforç.

Salvà: Barrejam dos tipus d'immigrants, dos conceptes diferents perquè les Illes Balears són la nova Califòrnia d'Europa, la gent ve a descansar i el tipus d'integració és

diferent de la que tenen o haurien de tenir persones que vénen a fer feina. Hi ha dos conceptes d'integració i no pot esser el mateix per als que vénen a descansar i a residir i per als que vénen a treballar.

En aquest darrer cas aprendre la llengua hauria d'esser imprescindible... però aquí solen venir a descansar.

Marrero: Els residents que viuen aquí i que estan més o manco integrats no són motiu de debat, ara el que es planteja són els que vénen de forma esporàdica i les compres que efectuen els que vénen a estar un parell de mesos.

Salvà: En les primeres anàlisis que férem els compradors provenien d'Anglaterra i hem de dir que la seva integració era molt més ràpida que la de les persones que provenien de la Península, parl dels anys 70 a 80 i busques. Al principi hi havia més conscienciació entre aquests anglesos que no entre els peninsulars. Però l'allau dels cinc darrers anys ha causat un problema i endemés s'han trobat amb unes estructures que no han afavorit gens.

Aguiló: La comunicació és molt important, i a Mallorca hi ha exemples de molt bona integració, la característica determinant és l'aïllament o/i la comunicació: als llocs on els castellanoparlants s'han concentrat i han creat les seves pròpies estructures de serveis no han necessitat integrar-se. L'escassa actitud pública en aquest sentit ha estat decisiva. El que passa amb els peninsulars ara passa amb els estrangers, allà on es produeix una concentració important i aconseguixen crear les estructures que els permeten autosuficiència es manté l'aïllament i el mateix esquema es reproduïx a l'espai rural, tanquen i es produeix un aïllament, quasi familiar, hem d'esser capaços d'entrar en contacte i de generar l'esforç, ara bé, l'esforç no passa perquè els mallorquins haguem d'aprendre alemany. L'objectiu no és francament que jo hagi d'aprendre un altre idioma, no, almanco, per aquest motiu.

Salvà: Això concorda amb una sèrie de sondejos que vàrem fer l'any passat on va quedar molt clar, vàrem trobar quatre tipus de capes diferenciades: turistes, que no compten, no en parlam. Un segon nivell: els que estan a grans urbanitzacions i que desenvolupen la seva vida de forma aïllada, en la seva major part. Un tercer nivell: els que compren les finques rurals i que es preocupen de mantenir comunicació i el quart nivell: la "jet" que està totalment tancada.

Marrero: Això està molt ben definit. És així exactament la qualificació, perquè quan parlam d'estrangers, o residents o el que els vulguem dir, hem de tenir en compte que no tots són iguals. No es pot parlar dels "estrangers".

Aguiló: El procés en tot cas no fa la impressió que s'hagi d'estabilitzar perquè amb la Unió Europea és de preveure que s'incrementarà i hem d'estar preparats per rebre encara més gent.

Pere Salvà

ONA: A pesar que ara s'hagi ralentitzat segons el Sr. Marrero la inversió?

Marrero: Però ara hi ha més consciència i per tant serà d'una altra manera. Si nosaltres ho valoram això farà que ho valorin els nouvinguts.

ONA: I campanyes com la d'Artà en la qual, des d'un Ajuntament aconsellen els propietaris de no vendre o en tot cas de llogar, com la valoren?

Marrero: Jo crec que és positiva però amb matisacions: és a dir, sense manipulacions, perquè pot esser ganivet de dos talls, pot esser positiva en el sentit de crear consciència del que tenim, ara bé seria o serà negativa si s'utilitza per anar en contra d'una determinada nacionalitat, o color, o el que sigui.

Aguiló: És una mica en la línia que els ciutadans prenguin consciència de Mallorca. I de veure que tot això no té

efectes neutres i que la principal reivindicació dels mallorquins ha d'esser garantir els usos tradicionals del territori.

Per aquí hi ha una aportació important que poden fer els planejaments urbanístics perquè les normatives preservin els usos tradicionals, ja que l'excés en el medi rural té conseqüències molt greus.

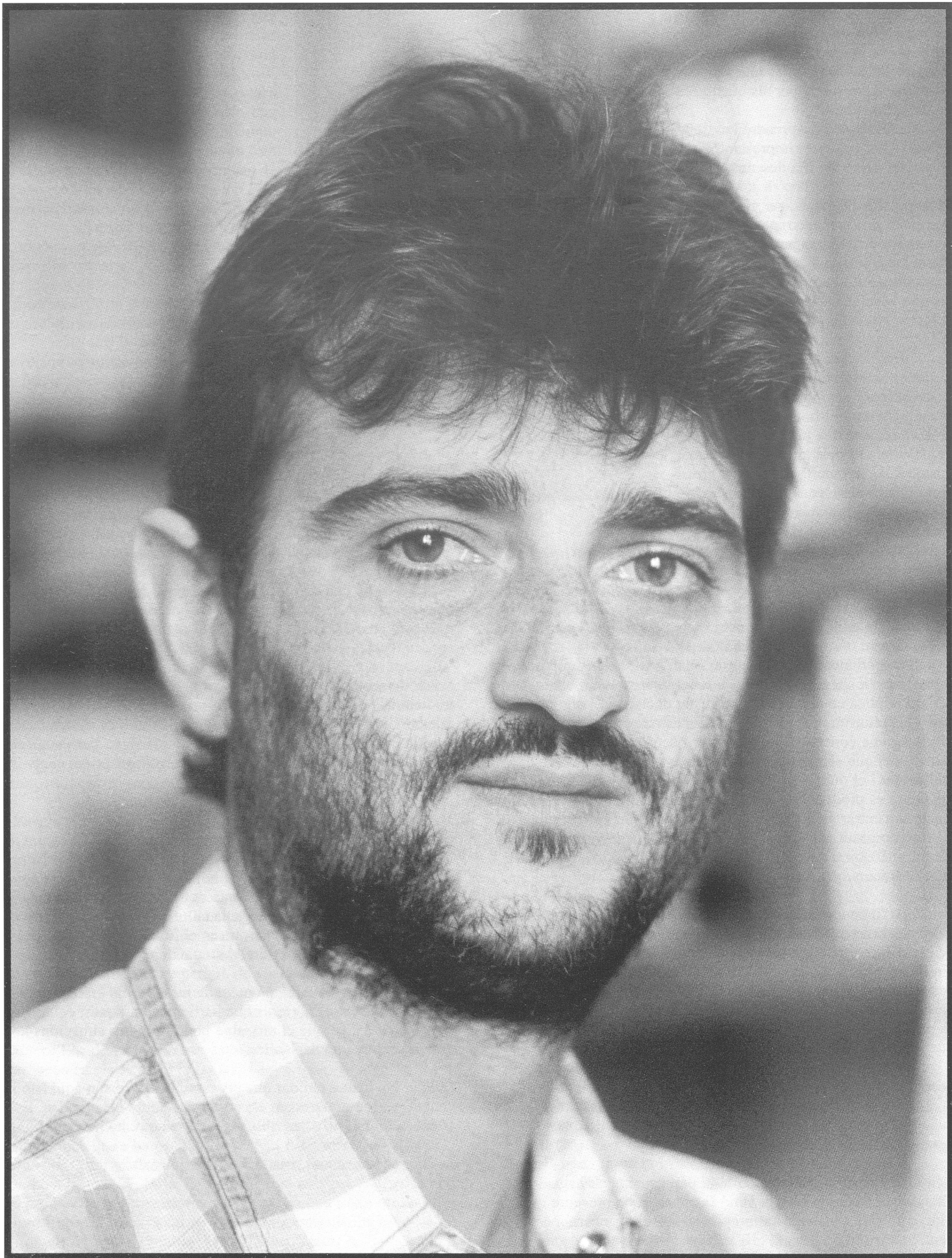
Salvà: Jo crec, i vull incidir en això que ha dit Aguiló dels usos tradicionals del territori, que no és una llei urbanística el que fa falta sinó un llei d'espai rural, perquè una llei urbanística establirà quinze, trenta mil metres, o el que sigui, però això voldrà dir que el que pugui, sigui o no estranger podrà continuar comprant el que faci falta.

Mentink: Discussions d'aquest tipus són les més positives, per entrar en contacte i per centrar les qüestions. Els mallorquins han de protegir el que tenen, hi estic d'acord, però també hem de saber que som europeus i que hem acceptat unes regles del joc, amb les seves responsabilitats i obligacions i que hem de treballar junts. Hem de protegir la cultura de Mallorca però també hem de viure junts perquè en el futur no hi haurà un altre espai, Europa ja és gairebé un país.

Marrero: Ara estam a un moment de reflexió i jo crec que ara precisament s'ha d'exigir als que participen en aquest debat rigor i cautela, perquè el missatge podria produir situacions desagradables i no desitjades.

Lillico: No hem d'oblidar que els estrangers que són aquí han vingut perquè prefereixen els costums d'aquí i els agraden. És el país adoptiu, no estan obligats a viure aquí, ho han triat.

Aguiló: Efectivament, vostès han triat i nosaltres no.

Naturalesa, home i economia compatibles

Entrevista a Pere Tomàs

per Antoni Oliver

Pere Tomàs és el president del GOB i està bolcat en una campanya de denúncies dels impactes que han sofert les àrees protegides, que endemés planteja als polítics un pacte per a la disciplina urbanística. Creu que s'ha d'arribar a algun tipus d'acord entre excursionistes i propietaris de finques perquè l'accés sigui lliure, però controlat, sense danys per a la naturalesa. Respecte a la polèmica sobre la propietat de la terra -un 30 per cent de la Serra de Tramuntana és en mans d'estrangers- creu que el que importa és la conservació i veu difícil limitar la venda. Es mostra d'acord amb la campanya de l'Ajuntament d'Artà que recomana llogar les finques en lloc de vendre-les, però creu que el que no es pot fer és construir per llogar. En definitiva, pensa, que han estat els mallorquins els qui han venut i venen i que no tota la culpa és del que compra. Pere Tomàs demana la protecció de la Serra de Tramuntana i creu que la figura ideal és la de parc natural, encara que no descarta un altre tipus de protecció que pugui crear l'administració autonòmica. Pensa que, en cas que no s'aturi l'actual dinàmica de construcció al Pla, el paisatge de la Mallorca rural, serà el d'una macrourbanització, la d'una Mallorca totalment urbanitzada. Més important que fer moltes lleis protectores és complir-les i gestionar els espais naturals sense impedir la presència de les persones i de l'activitat econòmica.

-Està suficientment protegit el patrimoni rural a Mallorca?

-En aquests moments a Mallorca hi ha un boom d'edificacions a sòl rústic que

no compleixen en la major part de casos la normativa urbanística establerta pels mateixos municipis. A nosaltres ens preocupa molt aquest tema des del moment que suposa una urbanització de l'interior de l'illa amb uns usos clarament no agrícoles, això es fa amb una certa permissivitat per part de les administracions encarregades de controlar aquest tema, com són els ajuntaments, el Govern no hi intervé i el Consell Insular de Mallorca intenta fer alguna cosa. Un altre tema que ens preocupa molt és que hi ha moltes zones qualificades com Àrees d'Especial Interès o d'Interès Paisatgístic que són sotmeses a una gran quantitat d'agressions. Teòricament són espais molt valuosos paisatgísticament, etnològicament, i des del punt de vista naturalista i tot i que la llei els va protegir ja fa sis anys, aquesta protecció no és efectiva, perquè no s'executa la llei. No pensam que no hi hagi suficient legislació per protegir el patrimoni rural paisatgístic, sinó més aviat que no s'aplica. Tenir lleis per no complir-les no serveix de res.

-Vostès demanen ara la declaració de la Serra de Tramuntana com a parc natural.

-Vàrem començar l'any passat una campanya en aquest sentit i volem que sigui un parc natural amb una estructura de gestió i que no sigui un parc com el de sa Dragonera que no té cap estructura. Volem que sigui un parc real i no un parc virtual.

Endemés, creim que no ha d'esser un parc tancat a la gent. La Serra no ha de perdre el seu caràcter de zona a la qual hi pot anar la gent a fruit del paisatge i dels valors naturals. Això tampoc no ha d'impedir que els habitants de la Serra tenguin una qualitat de vida igual que a la resta de les Illes. Aquesta és una premissa que consideram tan important com la conservació de valors naturals. Ara bé, aquest desenvolupament econòmic de la Serra s'ha de fer sempre d'una forma respectuosa amb els valors naturals i culturals que té.

Pere Tomàs va néixer a Pollença l'any 1963. Llicenciat en biologia per la Universitat de les Illes (1986) va fer un màster en conservació de la naturalesa a la Universitat de Londres (1989-90). Ha participat en diversos treballs d'investigació aplicada a la conservació com "Estudi i conservació del paisatge de la Serra de Tramuntana", "Estudi biològic de l'arxipèlag de Cabrera", entre d'altres. Ha treballat en educació ambiental i gestió de diferents parcs naturals protegits, com el de l'Albufera i el Parc Nacional de Cabrera. És membre del GOB des de l'any 1983, entitat de la qual ha format part de la junta directiva entre 1990 i 1993. Des de fa pocs mesos és president del GOB a Mallorca.

LA URBANITZACIÓ EN EL PLA DE MALLORCA

-En el Pla no hi ha àrees protegides, s'han d'augmentar?

-El Pla no té una gran proporció d'àrees protegides. Però sí que té, perquè és una zona que fa temps que està urbanitzada, amb una agricultura extensiva i tradicional, unes zones, com alzinars i garrigues, més transformades que no la Serra de Tramuntana on les zones són més inaccessibles i amb un aprofitament econòmic més complicat. El Pla per una banda té més sòl agrícola i menys sòl natural, però, a la vegada aquest sòl agrícola té una importància. És molt perillós considerar els terrenys agrícoles com a zones on s'ha de construir. El sòl agrícola té un valor per si mateix des d'un punt de vista econòmic, encara que l'agricultura a Mallorca té un percentatge molt baix. D'altra banda, a nivell de paisatge, aquest sòl té un valor importantíssim. No em vull imaginar les zones d'Ariany, Costitx o Sineu transformades en urbanitzacions. El Pla per la seva disposició paisatgística té uns valors bastant importants. És el paisatge mallorquí d'ametllers, garrovers, figueres... que té un valor i que ho paga mantenir tal com és, tot donant-li unes possibilitats de desenvolupament econòmic.

-Troba que l'agroturisme pot ser un fenomen positiu per a la conservació?

-L'agroturisme ben entès pot ser un complement de l'activitat econòmica agrícola. Si l'entenem com una activitat complementària a l'agrícola que permeti una font d'ingressos, sí que pot ser una de les possibles solucions. Ara bé, no crec que sigui un model de futur fer hotelets per tot arreu enmig del camp o reconvertir possessions en hotels. Una cosa és que això es faci dins un certs nuclis de població ja establerts, tot reconvertint unes cases de possessió, i l'altra que qualsevol possessió d'aquestes tan precieuses que hi ha es transformi i l'activitat econòmica passi a ser hotelera, amb piscines, pistes de tennis. Si això passa, desvirtuarà molt el paisatge i el món rural.

-Ara hi ha una polèmica perquè alguns propietaris de finques volen fer pagar per passar. Argumenten que són ells els que han de conservar la finca. Troba que s'ha de cobrar o no?

-Aquest és un tema molt complicat i no hi ha una fórmula única. En aquest moment al GOB no hem entrat a un debat sobre si està bé cobrar per accedir a una finca o no. Puc dir la meua opinió personal: això depèn de les circumstàncies. Quan hi ha un camí públic que s'ha utilitzat tota la vida, fins fa no res, que de cop i volta el tanquin, evidentment, és una simple qüestió de legalitat, un camí públic, on hi ha uns drets públics i històrics no es pot tancar. En altres casos, quan no es tracta d'un camí públic, però pel qual s'ha permès el pas públic des de sempre, el debat és bastant més complicat. Jo som partidari que si hi ha hagut un dret de pas, encara que fos el propietari anterior que el donàs, es mantengui. D'altra banda, s'entén que un propietari pugui tenir unes conseqüències negatives pel pas de gent a través de la seva finca. Sempre hi ha gent que pot fer una destrossa, que utilitzi malament la llenya, faci foc malament, o acampi on no es pot. S'hauria d'anar més a la rel del problema. Robatoris i destrosses no només passen a les finques de la Serra o al camp. N'hi ha per Palma, als pobles, hi ha un sector de la població que genera aquest tipus de problemàtica. Si un senyor té una casa a un poble també li poden rompre coses. Llavors la problemàtica no és d'accés a uns camins, sinó de seguretat ciutadana. D'altra banda també hi ha l'increment de la necessitat de cercar àrees d'esbarjo, a mesura que la societat s'ha modernitzat. Molta gent s'atura a un àrea recreativa, però

altra gent vol emocions més fortes i vol anar a un puig, a un torrent o vol fer escalada. Tot això pot causar certs problemes, sobretot quan ho fa molta de gent, quan es massifiquen els llocs. El problema és la massificació que pateixen els espais naturals i agrícoles, sobretot certs espais.

LA POLÈMICA DELS ACCESSOS A LES FINQUES

-Quines solucions té aquest problema?

-A nivell de solucions, se'n poden donar diferents. Jo crec que aquí l'associacionisme ha de tenir un paper. No em referesc al GOB perquè la seva activitat va per un camí distint de l'excursionisme, encara que feim excursions. En canvi sí hi ha altres entitats que tenen per objectiu el coneixement de la natura mitjançant l'excursionisme, per exemple les federacions de muntanya, els grups excursionistes. Jo crec que el que s'hauria de fer és promocionar que la gent s'associï a aquestes entitats i que aquestes entitats puguin establir un acord amb els propietaris, mitjançant l'associació de propietaris o d'altres vies. Aquí també hi ha un paper molt important per part de l'Administració com a pont entre aquest dos sectors. Pens que si no hi ha una entesa a aquests diferents nivells és molt difícil solucionar aquest problema i no crec que se solucioni amb un intercanvi d'acusacions, perquè això no duu enlloc. Endemés de l'associació de propietaris s'ha creat una altra associació per a la defensa d'itineraris de muntanya. La creació d'aquestes dues associacions reflecteix d'una manera molt clara la polarització d'aquest assumpte. A la vegada vertebrava el problema perquè hi pugui haver una aproximació entre ells. Evidentment que l'Administració hauria de jugar un paper. El GOB també podria jugar un paper, però nosaltres de fet no entram només en temes d'accés i pagament, per a nosaltres el que importa és que els llocs estiguin protegits. Si accedir a un lloc en pla massiu significa posar en perill els valors naturals que hi pugui haver en aquest lloc nosaltres estam per la protecció. No defensaríem mai l'accés públic i massiu a un torrent on hi ha ferrerets, per exemple, o a una zona de nidificació de voltor. Ara, aquest accés hi pot ser a una altra banda, però, preferentment que no sigui massiu.

-Entrant en el tema de la propietat. Basta vendre la finca a un senyor i mentre respecti la normativa urbanística que faci el que vulgui o se l'hauria d'obligar a respectar, no tan sols l'entorn, sinó l'activitat tradicional per integrar-se i no fer una paret de dos metres. O, simplement, no s'haurien de vendre aquestes finques.

-És un tema que surt molt del nostre àmbit com a entitat conservacionista. Evidentment, que la conservació va lligada a la propietat. Una finca gran d'un sol propietari sempre serà més senzilla de conservar que moltes finques petites de diferents propietaris i, amb això no estic fent apologia del latifundisme, en absolut. Aquí hi ha una qüestió de voluntat: si al mateix propietari li interessa conservar la finca amb els valors agrícoles que té o si, realment, el que li interessa és obtenir un màxim rendiment a un mínim cost. Si vol el segon entram dins un cercle d'especulació, és a dir, vendre la terra rústica com a solar urbanitzable o edificable, com a mínim. Això és desvirtuar totalment el que és el sòl rústic. Si un propietari només veu la possibilitat d'edificar i vendre es desvirtua la naturalesa de la finca. Si això ho fan molts de propietaris, i comença a passar, es converteix el paisatge rural en un paisatge rural urbanitzat i anam a una Mallorca urbana, d'aquí a quaranta anys o més. Mallorca té un territori limitat. Si aquest territori passa de rústic a urbanitzable, cada vegada hi haurà menys territori. L'edifica-

ció duu lligats temes de tancament de finques, obertures de camins, esteses elèctriques, és a dir, una sèrie de processos de degradació, residus sòlids, aigües residuals, tot això són problemes que s'han de resoldre. La nostra preocupació va en aquest sentit: la conversió de sòl rústic en edificable i tota la problemàtica que genera.

LA PROPIETAT EN MANS ESTRANGERES

-Un altre tema és que un trenta per cent de la Serra de Tramuntana i igual percentatge de la d'Artà és en mans d'estrangers, principalment britànics, alemanys i suïssos. Vostè troba que s'hauria de limitar l'accés a la propietat per part d'estrangers?

-Primer jo em demanaria si és possible fer una normativa d'aquest tipus. A part d'això, el problema s'ha desvirtuat bastant, amb el tema dels alemanys. És preocupant que una part del territori ara estigui en mans de persones, empreses i immobiliàries alemanyes. També preocupa que hi hagi zones de Mallorca en mans de mallorquins i en mans d'espanyols, que no són estrangers, que també estan en el mateix perill d'urbanització, edificació i degradació.

-S'integren els estrangers, conserven els usos o tanquen la parcel·la i ja està?

-Tampoc no conec tants de casos com per fer una anàlisi global.

Hi ha estrangers que viuen a Mallorca des de fa molts d'anys. Per exemple a Pollença hi havia anglesos, i a Deià. Molta d'aquesta gent no crea conflicte. Hi ha gent que ha comprat finques grans i tenen gent, perquè ells no són pagesos, que duen la finca i intenten explotar la finca d'una manera racional. Ara, a d'altres bandes no es pot dir el mateix. Hi ha casos en què s'ha tancat la finca, aquestes persones no s'integren. A mi em sembla positiva la campanya de l'Ajuntament d'Artà perquè es lloguin les finques a estrangers en lloc de vendre-les, però si es construeix per llogar no ho trob una solució.

-El Pla perd la seva fisonomia. Endemés de la parcel·la mínima de catorze mil metres es podien adoptar altres mesures legals per evitar l'excessiva parcel·lació?

-Nosaltres encara estam esperançats que la norma subsidiària dels catorze mil metres sortirà endavant i que sortirà com estava previst, sense que quedi desvirtuada. Nosaltres la considerem una norma de mínims. No basta que hi hagi moltes normes. Hi ha plans generals, a molts de municipis la superfície mínima és de catorze mil metres per edificar, el que passa és que s'ha de complir la normativa, hi ha d'haver una disciplina urbanística. Nosaltres el que hem fet és una crida a tots els partits i institucions per fer un pacte per a la disciplina urbanística. Hem fet una proposta escrita. L'objectiu és que la disciplina no sigui una qüestió defensada per un partit i per l'altre no, la qual cosa tendria repercussions electorals molt grosses i a això no hi volem entrar. Al cap i a la fi són els polítics els que han aprovat la normativa urbanística, i si hi ha un pacte per fer-la complir no han de tenir pors postelectorals, des de PP a EU. Si acceptassin aquest pacte i el duguessin a terme es reduiria d'una forma molt notable el problema. La defensa del territori passa per una legislació, que ja n'hi ha, i el seu compliment i després el seguiment d'aquest compliment. Això és important de cara a evitar convertir el Pla de Mallorca i la ruralia en un macronucli urbà.

LA MORATÒRIA URBANÍSTICA

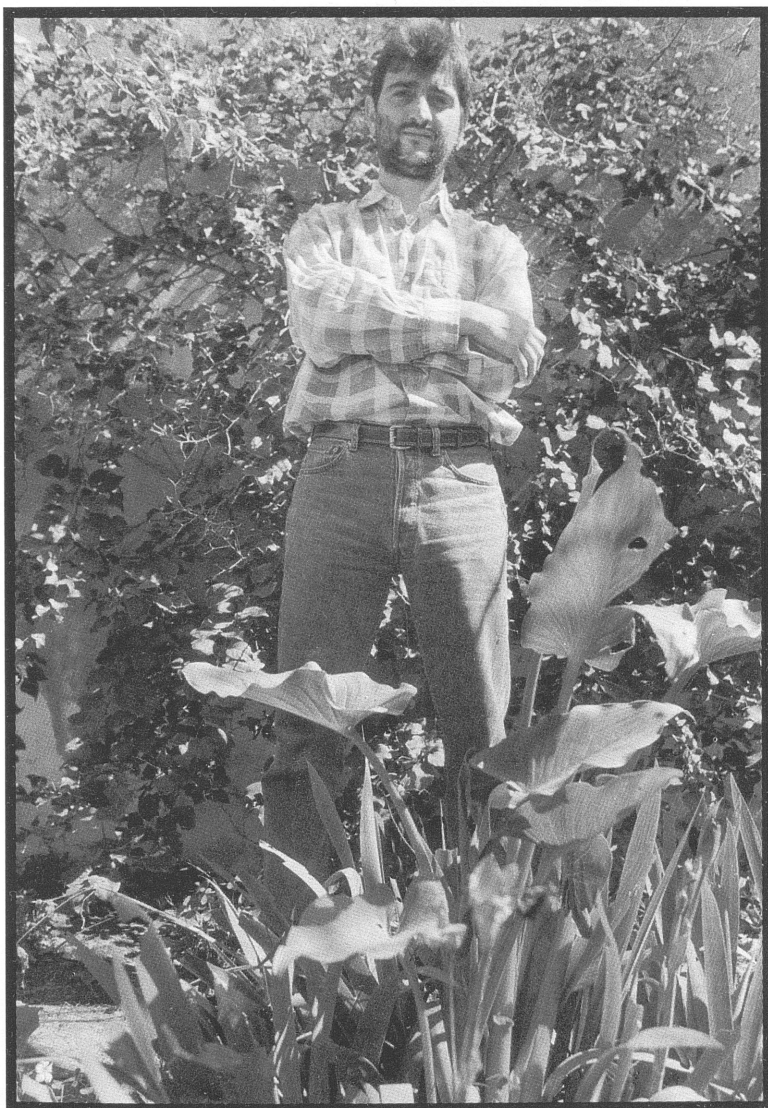
-Una altra iniciativa que va plantejar el GOB fa una sèrie d'anys va esser la moratòria urbanística. Creuen que ara continua essent necessària?

-Continuam reclamant la moratòria urbanística. És un tema importantíssim, delicat, si es vol fer un replantejament seriós de cap on van aquestes illes. Ara s'elaboren les Directrius d'Ordenació Territorial, per a certes zones com la Serra de Tramuntana s'elabora un Pla Parcial. Es vol definir el model territorial. Si mentre s'elabora aquest model es continua construint al ritme que s'ha construït en els anys vuitanta i que es construeix aquests darrers anys quan estigui elaborat aquest model ja poca cosa podrà protegir perquè hi haurà moltes coses fetes.

Les Directrius parteixen d'una base que és el que hi ha ara i si es torben un parell d'anys i mentrestant es fan urbanitzacions com sa Talaiola, Es Canons, tot el que s'urbanitza a la platja de Muro, Cala Petita, que sembla ara que està salvada, i endemés s'urbanitza el sòl rústic al Pla o a la Serra, en un procés d'edificació continuat, no sé per què serviran les Directrius. Clar que és necessària, més que mai, la moratòria urbanística.

-L'han tornada a proposar?

-No l'hem proposada formalment, hem reclamat el pacte per a la disciplina i la moratòria la continuem reivindicant

constantment. Tal vegada seria interessant tornar a proposar-la a les administracions.

-Quant a les Directrius d'Ordenació Territorial que prepara el Govern, què en pensa el GOB, van cap a un creixement sostenible?

-Encara no estan aprovades, sembla que es fan. Hi ha unes hipòtesis on, com a mínim, hi ha certes línies que van cap al desenvolupament sostenible. El que passa és que jo no sé molt bé què s'entén per desenvolupament sostenible a l'Administració que elabora aquestes directrius.

És molt perillós confondre desenvolupament sostenible amb desenvolupament sostingut que són coses molt diferents. No vull dir que es confonguin. Les Hipòtesis són una passa endavant i com a declaració d'intencions és una passa positiva i volem creure que les directrius encara aniran més enllà. Ara el que costa encaixar dins aquest trencaclosques és que s'elaborin aquestes directrius que teòricament han de cobrir tot el territori i, d'altra banda, s'accepti la tramitació de camps de golf, com el de sa Talaia o el de Pujol per part de polítics del mateix partit que dirigeix l'elaboració de les directrius, no ens quadren. Si volem un desenvolupament sostenible el que no pot ser és permetre nous camps de golf i macrourbanitzacions: ni una, sobretot urbanitzacions que són a zones que s'han de reclassificar, a les quals hi ha d'haver canvis de planejament. Això va en contra de tota lògica.

NOVES FIGURES DE PROTECCIÓ

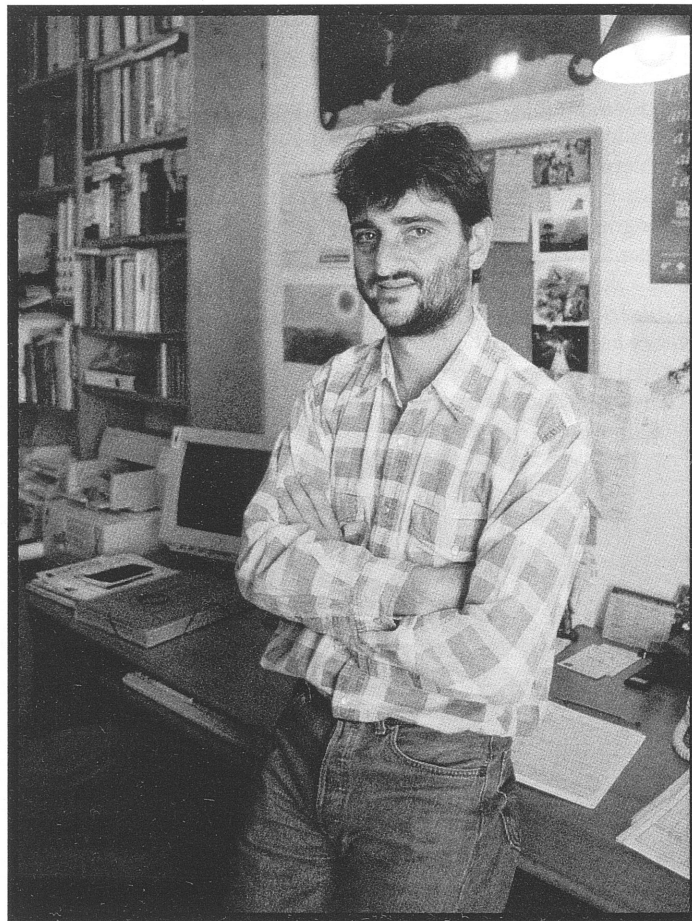
-El Govern es planteja crear una nova figura de protecció d'espais naturals que no és el parc natural. Pensa que garantiria la protecció integral dels espais?

-Hi ha alguns aspectes que tal vegada canviarien, per exemple el que l'Administració té el dret de tempteig i retracte, però s'han declarat parcs amb les condicions de la llei actual i no ha passat res. La Serra de Tramuntana té unes característiques especials, perquè el noranta per cent és privat, té població, etc. Ara bé el dret de tempteig i retracte s'aplica si l'Administració el vol aplicar, però no està obligada a aplicar-lo. És un dret que té per defensar els interessos públics, no és per comprar per menys doblers. És perquè si es ven una finca d'interès públic la pugui adquirir i que passi a ser patrimoni de tots. D'altra banda, aquests drets existeixen sobre superfícies forestals de més de dues-centes hectàrees. A la Serra hi ha moltes superfícies forestals de més d'aquesta superfície, si es venen aquestes finques també estan sotmeses a tempteig i retracte. Si l'Administració no exerceix aquest dret ara no té per què fer-ho quan es tracti de parc natural. Quant a la nova figura, nosaltres demanem un parc a la Serra perquè ja té un marc legal definit dins la Llei de conservació de la naturalesa de l'any 1989 on s'estableixen uns criteris generals de protecció i uns criteris d'activitats econòmiques. La figura de parc és ideal. Si pel motiu que sigui decideixen no declarar parc, però sí una altra figura en les mateixes condicions que un parc, sense el dret de tempteig i retracte, bé. El nom de la figura no ens preocupa sempre que correspongui a un marc legal, és a dir, que hi hagi una normativa de protecció i uns mitjans de personal, d'infraestructura, d'acollida de visitants que no s'abandonin sinó que es fomentin més els projectes de conservació del ferreret, dels torrents, dels alzinars i les zones de plantes endèmiques i també s'ajudi els habitants de la Serra, el pagès d'Escorca i de Sóller, a tenir uns beneficis pel fet de viure dins el parc.

-Li sembla, si tornem al tema de la disciplina urbanística, que

seria adequat plantejar-se un òrgan supramunicipal per mantenir la disciplina urbanística?

-Nosaltres hem presentat públicament i hem denunciat els impactes que s'han fet sobre territori protegit per la Llei d'espais naturals. Com a solucions hi ha la disciplina urbanística i és responsabilitat dels ajuntaments que, a la vegada, estan sotmesos a fortes pressions locals, etc. El que també considerem necessari és que el Consell Insular que és de Mallorca i responsable de la Comissió Insular d'Urbanisme col·labori en l'aplicació de la disciplina urbanística i intervengui.

-Però aquest servei no té potestat sancionadora.

-Però és així com està estructurada la competència en disciplina urbanística. Per una banda el Govern té competències en ordenació del territori i després el Consell Insular que té aquesta tasca de supervisió. Després són els ajuntaments que tenen la funció de planejament i de vigilància de la normativa urbanística. En cas d'inhibició de l'ajuntament estem indefensos, en general. Quan es fa una il·legalitat es fa en contra de tothom, no en contra de l'ajuntament o del veïnat. El que no hauria de passar és que els ajuntaments s'inhibissin. Tal vegada el que hi hauria d'haver és un sistema sancionador als ajuntaments que no compleixen els seus deures. De fet al nou Codi Penal hi ha aquesta possibilitat. Si algú construeix una casa il·legalment a una zona protegida, el promotor, el constructor i el propietari poden ser denunciats per delictes penals, igualment que l'arquitecte, els tècnics i l'ajuntament que ha permès que sigui concedida la llicència o ha permès, simplement, per deixadesa la construcció.

La Clau d'ONA

PER ENTENDRE EL PRESENT, PER OBRIR EL FUTUR

El Govern germànic col·laborarà per integrar els alemanys de les Balears

(pàg. II)

Unió Mallorquina rendibilitza la presidència del Consell Insular

(pàg. VIII)

La Llei d'espais naturals, agredida

(pàg. VI)

El Govern germànic col·laborarà per integrar els alemanys de les Balears

El president Matas i el viceministre d'afers estrangers d'Alemanya acordaren la col·laboració dels governs alemany i balear en un pla d'integració que compti amb la implicació de la Comissió Europea. Helmut Schaffer visità l'estand de les Balears a la ITB de Berlín, esdevingut com a "ambaixada" temporal de les Illes.

S.V.

La presència del president Matas a la Borsa Internacional de Turisme de Berlín, la ITB, va tenir enguany un caràcter molt especial. Per primera vegada, en conversacions bilaterals, els governs balear i alemany s'han posat d'acord en la necessitat de coordinar un pla d'integració per als residents alemanys a la societat balear. Jaume Matas rebé a l'estand de les Illes, esdevingut "ambaixada" temporal de les Balears, al viceministre d'afers estrangers alemany, Helmut Schaffer, enmig d'una gran expectació entre tots els empresaris i mitjans de comunicació desplaçats a Berlín. Va ser una entrevista extremadament cordial, de la qual en va ser testimoni excepcional l'ambaixador d'Espanya a Alemanya.

El viceministre d'afers estrangers alemany a l'estand de Balears a la I.T.B.

UN PROBLEMA D'ABAST EUROPEU

A una posterior conferència de premsa Jaume Matas va manifestar que en el termini de poques setmanes el Govern balear presentarà a l'alemany un pla d'actuació, un document de treball, l'objectiu del qual és que els alemanys que resideixen a les Illes o que tenen intenció de residir-hi coneguin quina és la llengua, la cultura i quins els costums i tradicions de les Balears per tal de facilitar-los la integració, el respecte al medi ambient i la participació en el mateix projecte de modernització del nostre país. "El missatge -va dir Matas- és que les Balears són una terra oberta, que són unes illes obertes al món i que són

Europa". Afegí a continuació que amb Helmut Schaffer havia coincidit que "aquest no és un problema específic dels ciutadans alemanys sinó dels ciutadans europeus".

PROTECCIÓ DEL L'ACTIVITAT AGRÀRIA

Jaume Matas volgué deixar ben entès que en cap moment no s'havia parlat d'imposar traves a l'adquisició de propietats tant per alemanys com per inversors de qualsevol altre estat europeu, la qual cosa és per altra banda impensable a causa dels tractats internacionals i, sobretot, quan s'acosta el moment d'una sola moneda i un sol mercat. En qualsevol cas, però, sí que és exigible i així es va deixar constància un total respecte a les lleis de protecció del patrimoni i del medi ambient que vigeixen a les Illes o que poden ser aprovades en el futur. En aquest sentit la futura llei de sòl rústic pot establir limitacions per a determinats espais, l'ús dels quals sigui de valor estratègic per al desenvolupament foraviler. Parlà, igualment, d'un imminent pla per al manteniment de l'activitat agrària i ramadera que podria subvencionar els pagesos amb la condició de continuar l'explotació agrícola.

50.000 PROPIETATS ALEMANYES

En aquests moments es calcula que ja hi ha més de cinquanta mil propietats d'alemanys a les Balears. Les inversions immobiliàries de 1996 varen superar els sis mil milions de pessetes i la tendència, encara que desaccelera el ritme, és que en els pròxims anys continuïn les compres. Els experts immobiliaris han calculat que hi ha més de trenta mil possibles compradors a l'espera. Això ha incrementat el preu de la terra i de les cases dels pobles de les Illes, la qual cosa ha creat problemes de rebuig per part dels illencs, sobretot dels més joves, que no tenen recursos abastament per poder comprar la seva pròpia casa. Segons va dir Jaume Matas a Berlín no es pot parlar de xenofòbia. El "document de feina" que presentaran al Govern alemany no es fonamenta en un problema de xenofòbia cap als alemanys sinó en una prevenció per evitar que en el futur se'n puguin donar casos.

ITB: BONES PERSPECTIVES

En un altre ordre de coses, la ITB de Berlín ha provocat una nova onada d'optimisme en el sector turístic que contemplava preocupat com les reserves de vacances s'havien reduït. Els majoristes de viatges varen donar una informació diferent: les reserves es varen retardar, però ara (primera setmana de març) el nivell de venda ja supera un tres o quatre per cent el de l'any passat i això a pesar de les dificultats econòmiques que travessa Alemanya.

L'economia alemanya només va créixer un 1'4 per cent i el nombre d'aturats actual és de cinc milions de persones, unes xifres que provoquen calfreds per ser excepcionalment negatives per a una economia que és el motor d'Europa. No obstant això sembla que aquest fet no repercuteix sobre les vacances. Segons Miquel Vicens, president del Foment de Turisme de Mallorca i un gran coneixedor del mercat alemany, Alemanya "és un mercat madur, que no presenta grans oscil·lacions, però del qual, per aquest mateix motiu, ja no és possible esperar grans increments de turistes". Sobretot si es té en compte que el 1996 varen superar els tres milions.

IMEDOC cerca l'aliança de les illes del nord

Les Illes Balears lideren a Europa la campanya perquè la Unió Europea reconegui el fet diferencial insular. El president de l'illa de Wight, Morris Barton, va viatjar a Mallorca per entrevistar-se amb el conseller d'Economia i coordinar els esforços. Per a les Balears i l'IMEDOC és més interessant una aliança amb les illes del nord d'Europa que no amb les veïnes gregues de la Mediterrània.

ONA

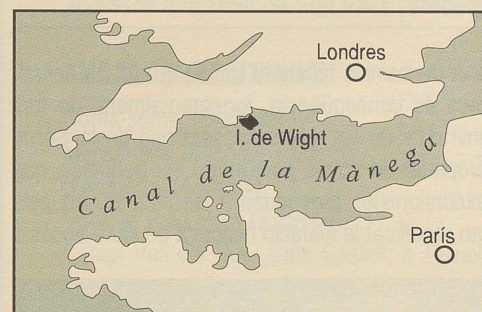
Morris Barton, president de l'illa de Wight, un comtat anglès que forma part de les illes del Canal, va viatjar a Mallorca per coordinar amb el Govern balear una campanya perquè la Unió Europea reconegui el fet diferencial insular. El moment ha de ser el pròxim mes de juny quan es reuneixi a Amsterdam la cimera europea que ha d'aprovar la reforma del Tractat de Maastricht. Aquest reconeixement donaria pas a possibles estatuts fiscals especials per compensar els costos de la insularitat. Actualment la UE només reconeix aquesta diferència a les anomenades illes ultraperifèriques, entre les quals s'hi compten les Illes Canàries, la major part de les quals estan situades a altres continents.

Morris Barton va dir a una conferència de premsa posterior a la seva reunió amb el conseller d'Economia, Antoni Rami, que el Regne Unit podria alinear-se al costat dels estats espanyol, francès i italià si aquests accepten el fet insular tal com exigeixen les seves illes. Com se sap, IMEDOC -que agrupa les illes de la Mediterrània occidental- ha pressionat davant els seus respectius governs (Madrid, París, Roma) perquè defensin els seus arguments a la cimera d'Amsterdam. L'eivissenc Abel Matures, ministre d'afers estrangers espanyol, ja ha avançat que Espanya farà la proposta.

LA UE NO VOL DIFERÈNCIES

No obstant això, tant el president de Wight com Antoni Rami no són especialment optimistes: hi ha una forta oposició al si de la Unió Europea per acceptar diferències territorials que puguin provocar excepcions quan la tendència és a unificar les fiscalitats per facilitar la competència dins d'un únic mercat. Aquest és, si més no, el principal entrebanc que té la proposta de règim especial que va ser aprovada pel Parlament balear i que és ara al Congrés de Diputats de Madrid a l'espera del debat.

Però encara hi ha més problemes, la proposta que lideren les Illes Balears no compta amb el suport de totes les illes europees de la Mediterrània. Les illes gregues han fet la seva pròpia proposta, amb una línia oposada als plantejaments balears, la qual cosa pot provocar un crull en el front insular que faci fracassar la introducció de la insularitat en la reforma de Maastricht. Els grecs pretenen obtenir, únicament i exclusiva,

ajudes per compensar el subdesenvolupament, similars a les que ja gaudeixen moltes illes no pel fet insular sinó per ser regions amb economies molt febles.

LES BALEARS NO VOLEN REGALS

És en aquest sentit, com ha destacat el conseller d'Economia, que una aliança amb les illes del nord d'Europa -les no mediterrànies- pot afavorir els interessos de les Balears que són una de les comunitats autònomes de l'Estat espanyol que menys doblers reben de Brussel·les a causa d'una renda per càpita que supera la mitjana europea.

Antoni Rami ho ha dit textualment: "nosaltres no volem regals com els grecs, sinó allò que consideram just. Volem que se'ns reconegui un fet diferencial per poder actuar sobre ell i fer que la nostra economia pugui competir en igualtat de condicions amb les altres regions d'Europa".

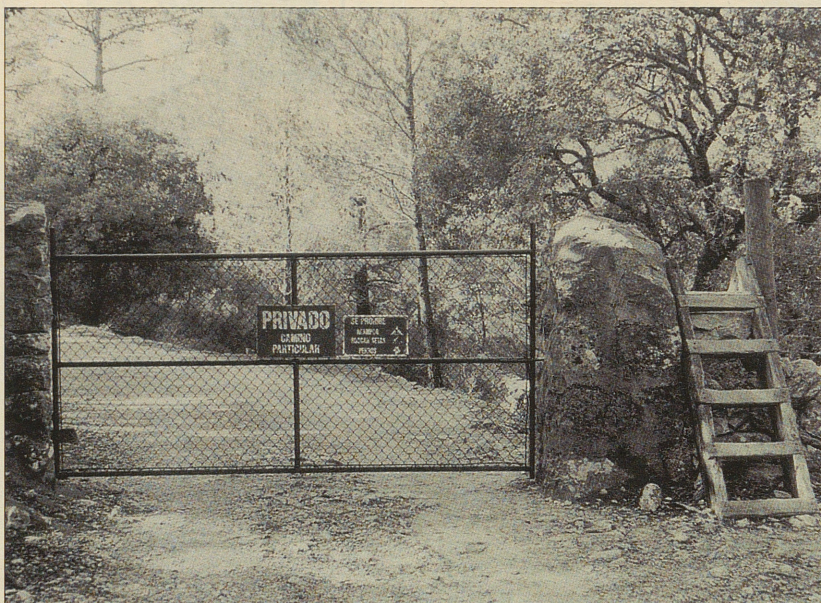

Pedrades contra els excursionistes

Des de fa pocs anys, les excursions per serres, comes, valls i planes de Mallorca no tenen el mateix grau de tranquil·litat d'abans. Els excursionistes no hi són ben rebuts i cada cop es veuen amb més dificultats per arribar a les seves destinacions, ja que el nombre de finques que mantenen els seus camins tancats ha augmentat molt. L'agressivitat mostrada per algun propietari contra els caminants ha arribat al punt d'apedregar-los, insultar-los i amenaçar-los d'afuar-los cans. Altres amos han recorregut a la fórmula d'aplicar peatges per deixar-los el pas lliure.

Antoni Rosselló

La quarantena de camins tallats al trànsit que hi ha actualment a Mallorca és conseqüència, fonamentalment, de tres factors: el canvi d'ús de les grans possessions de la Serra, l'accés a la propietat de noves persones i els perjudicis que alguns dels excursionistes provoquen a les finques. Aquests tres factors han modificat la situació històrica de lliure accés a

Entrada amb barreres a la finca de Coma-sema. (Massanella).

la muntanya, obstaculitzat ara pels impediments que posen els propietaris. Tot i que la major part d'aquest problema es localitza a la Serra de Tramuntana, darrerament ha començat a estendre's a la resta de l'illa, especialment a la zona del Llevant.

La crisi que viu el sector primari de Mallorca ha col·locat l'aprofitament agrícola i ramader de les finques en una situació de pràctica marginalitat, per la qual cosa les explotacions a penes generen recursos per mantenir les poques persones que hi treballen. En aquest cas, qualsevol imprudència comesa pels excursionistes provoca greus perjudicis econòmics a la possessió. La més freqüent és deixar les barreres dels camins obertes, descuit que molt sovint implica la fugida de caps de bestiar.

Un altre dels motius que ha provocat el tancament de camins -i la consegüent dificultat per arribar a la muntanya- ve definit per l'accés de noves persones a la titularitat de les finques. Aquesta gent, a més de tenir una mentalitat totalment contraposada a la de la pagesia, ha modificat l'ús de les possessions, convertint-les en espais residencials. D'altra banda, aquestes

persones reclamen el màxim grau de privacitat, per la qual cosa el trànsit de vianants pels camins els molesta molt.

L'agreujament d'aquest problema ha obligat un grup d'afectats a recórrer les senderes muntanyenques a constituir una entitat -l'Associació per la Defensa dels Itineraris de Mallorca- per defensar els drets de tots els excursionistes a caminar pels camins públics, a la vegada que preveu entaular negociacions amb els propietaris -que també han creat una associació per reclamar els seus drets- per tal d'aconseguir acords que permetin la reobertura dels camins.

La llista d'agressions que en els darrers anys han sofert els excursionistes en els seus passeigs per la muntanya seria enormement llarga, raó per la qual sols en segueixen una mostra. Un grup de caminants va ser rebut amb una allau de pedrades just quan es trobaven al costat d'una de les barreres que mantenien tancat el camí que enllaça les poblacions de Sóller i Lluc a través del barranc de Biniraix. Els excursionistes hagueren de tornar enrere i prendre una ruta alternativa que els retardà algunes hores l'arribada al monestir. En un altre cas, un propietari es plantà al mig del camí i amenaçà els caminants d'afuar-los el ca si travessaven la barrera.

El problema és que la major part d'aquests camins són públics, que s'han mantingut oberts des de fa segles. Per exemple, aquest és el cas del camí que duu de Bunyola a Lluc per la finca de Coma-sema, antiga via usada pels pelegrins que anaven a honorar la Moreneta. El propietari de Coma-sema ha tancat el camí i ja ha anunciat que prest imposarà una taxa per permetre-hi el pas.

Tot i que els ajuntaments són les institucions de govern que tenen plena competència sobre els camins públics, fins ara han adoptat una postura de total passivitat -tret d'algunes excepcions- per tal d'assegurar-ne el lliure trànsit. Una de les actituds més censurables en aquest sentit correspon a l'Ajuntament de Valldemossa, que insisteix a definir com a privat el Camí de s'Escolta quan la mateixa Associació per a la Defensa dels Itineraris de Mallorca li ha aportat documentació en la qual es demostra que l'any 1705 la corporació municipal contribuïa econòmicament a les reparacions i manteniment del camí que discorre entre les possessions de Son Mas i Son Costa.

Altres ajuntaments, com és el cas del de Deià, mantenen una actitud lloable, perquè en aquest cas ha grafat com a públics en les normes d'urbanisme tots els camins que van cap a la costa i els que s'enfilen cap a la muntanya. L'Ajuntament ha decidit que en el supòsit que hi hagi reclamacions per part de propietaris de finques ja es decidirà d'acord amb la documentació que s'aporti.

CAMINS AMB PROBLEMES

TANCATS

- Camí Vell de Valldemossa a Bunyola (Son Verí).
- Camí de s'Escolta (Valldemossa).
- Pas de s'Estaló (Orient).
- Son Sales (Sóller).
- Camí Vell de Sóller a Lluc, a Son Nebot i a Son Macip.
- Camí de sa Torre de Lluc (Escorca).
- Camí de Fartàritx des Racó (Pollença).
- Accés al Teix i a sa Galera per Son Mico (Sóller).
- Camí d'Alaró a Binissalem per Banyols i Can Cabrit.
- Camí de sa Calobra a Tuent (Escorca).
- Camí des Far de Formentor a Cala Murta (Pollença).

Camí destrossat per una excavadora que porta a les Cases de sa Neu (Massanella).

Camí de s'Estret entre Son Gallard (Deià i Valldemossa).
Tots els camins que passen per Montcaire (Fornalutx).
Pujada a na Fàtima (Valldemossa).
Camí de sa Coma de n'Arbona del Puig Major (Fornalutx).
Camí des Pont des Lleó (Selva).
Camí Vell d'Inca.
Davallada d'Alcanella a Campanet, a Biniatró.

TANCATS A VEGADES

Camí dels Cingles, a Bini Gran (Escorca).
Camí d'Alaró a Lluc, a Solleris (Alaró).
Accessos a la Mola de Son Pacs (Valldemossa).

AMB EL PAS RESTRINGIT

Coma-sema (Bunyola).
Massanella (Escorca i Mancor).
S'Alqueria (Andratx).
Volta al Puig Roig (Escorca).
Campi Vell del Rei i Cala Castell, a Ternelles (Pollença).
Tots els camins de la finca es Raxo (Puigpunyent).

CAMINS ALTERATS

Camí de ses Cases de Neu, a Massanella (Escorca).
Camí de Femenia Vell al Coll Ciuró (Escorca).
Camí de sa Tanca des Bous (Sóller).
Camí de Muleta (Sóller).
Camí de Ca de madò Pilla, a les Ermites Velles de Son Gallard (Valldemossa).
Camí de sa Serra, per Can Barretes (Sóller).

Dinamarca: les segones residències, vetades als estrangers

Sovint, quan es parla de la compra de finques per alemanys sorgeix el cas de Dinamarca. Quan aquest Estat firmà el Tractat de la Unió incorporà una excepció segons la qual els estrangers que no tenen residència permanent en el país no poden ser propietaris.

CENTRE BALEARSEUROPA

A les Balears quan qualcú s'ha mostrat partidari de limitar l'accés dels estrangers a la propietat de la terra, s'ha referit al cas danès que, malgrat haver firmat el Tractat de la Unió, va aconseguir que es reconegué un tractament excepcional, tal com es pot comprovar en el protocol d'ahdesiò reproduït pel Centre Balears Europa a una recent informació sobre el tema. "Les alts parts contractats -s'hi llegeix- que desitgen resoldre alguns importants problemes que interessin a Dinamarca, ha convengut la següent disposició que s'incorporarà al tractat constitutiu de la Comunitat Euro-

pea: no obstant el que disposa el Tractat, Dinamarca podrà mantenir la legislació vigent sobre l'adquisició de béns immobles distints dels habitatges de residència permanent".

L'estiu passat, mentre a Mallorca el tema de la compra de propietats pels alemanys era al seu punt més àlgid, el parlamentari alemany Klaus-Heiner Lehne, va demanar a la Comissió Europea sobre l'exigència del govern danès d'impe- dir la compra de segones residències a ciutadans alemanys. El diputat qüestionava la legalitat d'aquesta mesura que, segons el seu escrit, forçava a l'engany. Molts de compradors estrangers simulaven tenir residència permanent a Dinamarca, la qual cosa havia forçat les autori-

tats locals a investigar la veracitat d'aquest fet, i a controlar fins i tot el fons de les cases per comprovar si estaven habitades tot l'any. Els infractors de la llei són obligats a tornar a vendre les cases.

La resposta de la Comissió, registrada en el Parlament Europeu el juliol de 1996, dóna la raó a l'actuació del Govern danès, emparat en l'excepcionalitat de la norma per tal de no perjudicar el teixit social dels municipis danesos i no provocar un increment dels preus de les propietats immobiliàries perjudicials per als habitants del lloc. No obstant això, la prohibició d'adquirir segones residències no és extensiva a tots els estrangers sinó només a aquells que tenen la residència habitual fora del país.

En aquest sentit, la legislació danesa reserva la possibilitat de comprar segones residències tant a ciutadans danesos com a qualsevol persona dominiciliada a Dinamarca durant un període mínim de cinc anys i amb independència de la seva nacionalitat.

La Llei d'espais naturals, agredida

El GOB ha fet públic un mapa de les Illes Balears on s'identifiquen més de quatre-centes agressions a les zones protegides per la LEN. Per fer front a aquesta situació ha proposat un pacte entre partits i institucions a favor de la disciplina urbanística, el desenvolupament normatiu de la Llei i una major vigilància.

ONA

El GOB ha elaborat mapes de cadascuna de les Illes on es localitzen les principals agressions que s'han fet contra la Llei d'espais naturals, és a dir, contra aquelles zones que teòricament estan sota la seva tutela. En total són més de 400, de les quals més de la meitat corresponen a Mallorca, devers 100 a Menorca i la resta a les Pitiüses. Segons els ecologistes aquesta denúncia evidencia la manca d'efectivitat de la LEN sis anys després de la seva aprovació pel Parlament.

"L'entrada en vigor de la Llei, el 10 de març de 1991, no va significar en absolut -diu l'informe del GOB- el final de les agressions a les àrees naturals protegides". Els motius: la manca de control dels ajuntaments, la deixadesa del Govern balear o la tolerància dels consells insulars. Tant se val, el resultat és que la majoria d'àrees protegides, tant les ANEI (àrees naturals d'especial interès) con les ARIP (àrees rurals d'interès paisatgístic), continuen patint un procés de degradació. El GOB ha denunciat moltes actuacions, tant públiques com privades, que han afectat negativament aquests espais i ho ha fet tant davant els tribunals, quan era el cas, com davant l'opinió pública.

Els ecologistes han qualificat les agressions en setze cate-

ries: abocaments de fems, abocaments d'aigües residuals, edificacions, camps de golf, carreteres, pedreres, obertura de camins, antenes, estesa elèctrica, tala abusiva, incendis, trànsit de vehicles, acampada, massificació, retall de la LEN - cal recordar aquí que la Llei va ser modificada el 1992 - i "altres impactes" (camps de tir, pistes per a ultralleugers, depuradores...). D'entre totes elles destaca pel seu nombre l'edificació de cases o xalets per a usos residencials i turístics.

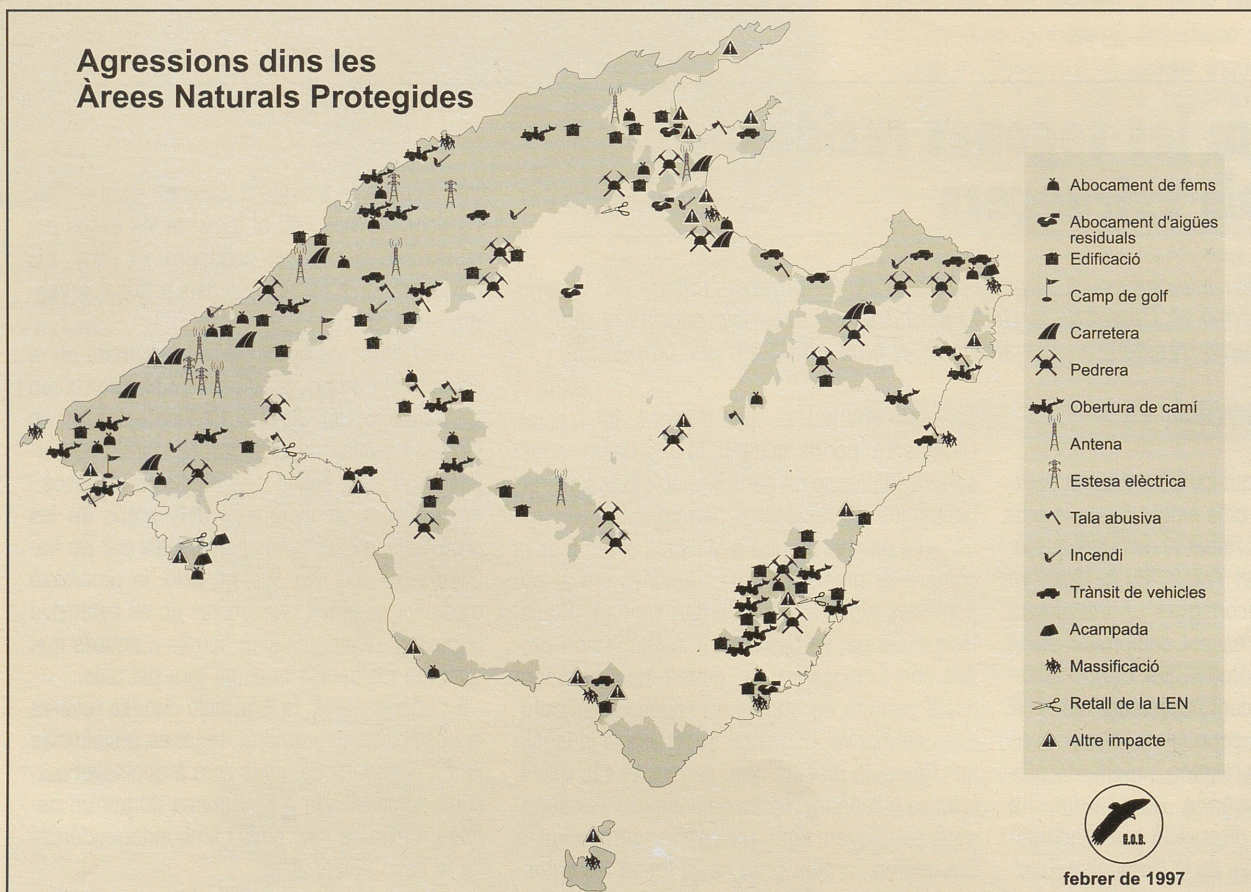
ZONES MÉS AFECTADES

Les agressions es distribueixen per totes les zones protegides si bé destaca la Serra de Tramuntana per ser la més extensa i la més afectada. En aquest sentit cal recordar que el GOB duu a terme una campanya per aconseguir la declaració de parc natural per a tota aquesta extensa àrea. I, igualment, destaquen les agressions denunciades a l'Albufera (envoltada d'una zona turística molt saturada, d'una central tèrmica i d'una àrea d'agricultura intensiva) i la zona compresa entre Sant Salvador i Santueri, a Felanitx, on -segons l'informe- "s'hi dona una pressió immobiliària brutal, que fa que tant de forma legal com il·legal s'edifiquin nombrosos xalets i s'obrin camins de forma massiva.

UN PACTE ENTRE PARTITS I INSTITUCIONS

Davant aquesta situació, el GOB proposa tres mesures urgents: un pacte entre partits i institucions a favor de la disciplina urbanística, especialment dins les àrees de la LEN; el desenvolupament normatiu (són especialment urgents els plans territorials parcials de la Serra de Tramuntana, a Mallorca i des Amunts a Eivissa) i, finalment, un increment de la vigilància. El

control és una competència municipal, però els ecologistes creuen que el Govern s'hi ha d'impli-car perquè, al capdavall, la protecció del medi ambient i dels espais naturals sí que forma part de la seva funció. En aquest sentit és imprescindible, segons el grup ecologista, que els agents forestals es reconverteixin en agents del medi ambiental, amb una plantilla superior i amb els mitjans adequats.

Font: GOB.

La protecció des Trenc va ser constitucional

El Tribunal Constitucional ha sentenciat que la llei que va protegir es Trenc i es Salobrar era constitucional, la qual cosa és extensiva a totes les àrees naturals que varen quedar sota la seva tutela. El conseller del Medi Ambient, Bartomeu Reus, ha mostrat la satisfacció del Govern mentre que l'oposició ha recordat que el Partit Popular havia estat reticent davant l'aprovació de la llei a causa de les indemnitzacions.

ONA

El Tribunal Constitucional, a sentència del passat 13 de febrer, reconeix que les lleis de 1984 d'ordenació i protecció d'àrees naturals d'interès especial i la declaració des Trenc-Salobrar de Campos com a àrea natural d'especial interès foren constitucionals. La sentència és fruit de la qüestió d'inconstitucionalitat que va tramitar el Tribunal Suprem davant els recursos presentats pel Govern balear en relació a les indemnitzacions sol·licitades pels frustrats urbanitzadors des Trenc, "Ses Covetes S.A" i "Skandiaplan AB".

Ara, segons la sentència, a les indemnitzacions que fixi el Tribunal no es podran tenir en compte les expectatives de negoci que la protecció va anul·lar sinó les pèrdues ocasionades en la redacció de projectes o despeses ja realitzades. La sentència diu que el Govern podia protegir el medi ambient abans que aquest fos de la seva competència amb mesures d'ordenació del territori, tal com es va fer a instàncies del Parlament balear.

En aquests moments hi ha plantejats devers seixanta conflictes que legalment són semblants al des Trenc. Per això, tal com va dir Bartomeu Reus, la sentència és d'una gran transcendència, com reconeix tota l'oposició, la qual - no obstant això - ha recordat que va ser ella la que aprovà la llei proteccionista i no el Partit Popular. Unió Mallorquina, llavors presidida per Jeroni Albertí, va ser decisiva per inclinar la balança a favor de socialistes i nacionalistes. "La sentència -ha dit ara- demostra que el PP s'equivocà i que nosaltres teníem tota la raó en actuar com varen fer".

El mateix ha dit el secretari general del PSIB-PSOE, Francesc Triay. De fet, el PSOE i el PSM varen ser els impulsors de la pràctica totalitat de lleis i en la majoria de casos el PP votà en contra de la protecció. Segons Triay "el Govern balear sempre va menysprear la Llei de 1984 com a instrument legal, així com l'oportunitat de la seva aplicació amb l'amenaça de les possi-

bles indemnitzacions i la reiterada acusació a l'oposició de voler governar des del Parlament".

En qualsevol cas el secretari general del PSOE ha fet un públic reconeixement a la "bona feina del gabinet jurídic de la Comunitat Autònoma en la seva aferrissada defensa de les esmentades lleis i en contra de les demandes d'inconstitucionalitat i de les exigències d'indemnització formulades pels propietaris afectats".

Es Trenc.

La Llei de 1984 va ser essencial per protegir les àrees naturals de les Illes fins a l'aprovació de la LEN (Llei d'espais naturals) de 1991. Durant aquests anys es protegiren espais com els següents: Es Trenc i es Salobrar de Campos (1984), ses Salines d'Eivissa i Formentera (1985), sa Punta de N'Amer (1985), s'Albufera des Grau (1986), zona litoral boscosa entre s'arenal de Son Xiriguer i Cala Galdada (1988), Barranc d'Algendar (1988), s'Estany des Peix (1988), sa Canova d'Artà (1988), àrea compresa entre la zona d'Atalis, barrancs de sa Vall i es Pec i platja de son Bou (1988), zona compresa entre cala Mitjana, la Cova, Son Fideru, Sant Miquel, Sa Torre Vella i Binigans (1989), Mondragó (1990) i Marina de Llucmajor (1991).

Unió Mallorquina rendibilitza la presidència del Consell Insular

Maria Antònia Munar va ser reelegida presidenta d'UM en el congrés del partit celebrat el passat febrer. En el seu discurs va fer una crida a tot el nacionalisme per unificar esforços de cara a les pròximes eleccions. La presidenta del Consell Insular creu que UM pot aspirar a tot i que serà decisiva a les eleccions del 99.

ONA

Maria Antònia Munar va ser reelegida presidenta d'Unió Mallorquina a un congrés on el partit es va retrobar amb l'eufòria. Molt lluny queden els anys durant els quals les disputes internes i els successius fracassos electorals havien posat contra les cordes el projecte de centre-nacionalisme que inicià Jeroni Albertí. Unió Mallorquina ha sabut rendibilitzar la presidència del Consell Insular, aconseguida gràcies al suport de l'esquerra i avui per avui tot fa pensar que continuarà essent una força decisiva en el 99. D'entrada, en el seu discurs, Munar va fer una crida a la unitat del nacionalisme per poder ser un opció de govern.

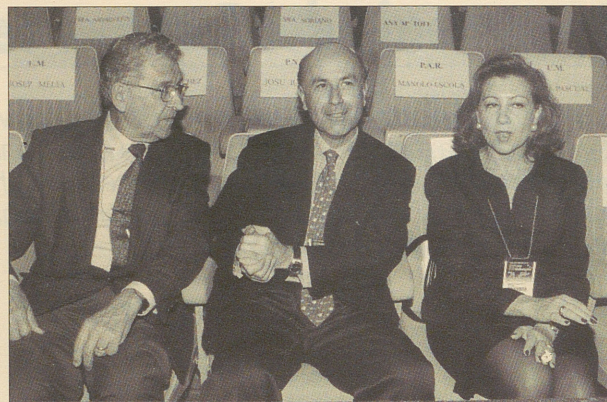
El missatge anava dirigit d'una manera molt especial al PSM ("plegats podem aconseguir dur la nostra veu a Madrid"), formació amb la qual UM ha tengut més d'una diferència al si del

"Pacte de Progrés" i a noves forces nacionalistes que podrien sorgir a Menorca i a les Pitiuses. Segons la presidenta el nacionalisme pot generar la il·lusió de tots els illencs després de molts d'anys de govern d'una de les dretes més dures de tot l'Estat.

UM TRAVESSA UN BON MOMENT

El congrés ha servit per demostrar la capacitat organitzativa d'un partit que travessa un dels seus millors moments des que Maria Antònia Munar va ser expulsada del Govern balear per Cañellas, mesos després de la seva primera elecció com a presidenta d'UM. De fet, Unió Mallorquina havia estat incapaç de superar les seves crisis internes des que Jeroni Albertí renuncià a ser reelegit com a president a causa del càrrec que el seu soci de govern -el PP- havia teixit al seu entorn. Han bastat quasi dos anys de presidència del Consell Insular de Mallorca perquè tant la presidenta com el partit hagin recuperat la imatge dels primers temps.

L'elecció de Maria Antònia Munar no va ser per unanimitat, però quasi: votaren a favor 219 dels compromissaris, 18 varen fer-ho en blanc i es registrà un vot nul. Cap en contra. I, al seu costat, com a secretari general, Bartomeu Vicens, que substitueix Antoni Pascual que deixa el càrrec però es manté en el consell polític al costat d'altres històrics del partit com Josep Melià, Nicolau Tous, Ferran Trujillo, Rafael de Lacy, Maximilià

Duran i Lleida, al mig de la presidenta d'UM i del president fundador.

Morales, Miquel Angel Borràs i Miquel Duran... entre d'altres. El president fundador d'UM, Jeroni Albertí no figura a la llista, tot i que va ser present al congrés assegut a la primera filera.

De cara al futur Unió Mallorquina es defineix com a "liberal, centrista i nacionalista, defensora de l'economia del mercat i dels interessos mallorquins". Un dels seus objectius essencials és aconseguir una total autonomia fiscal i el màxim sostre competencial possible. La presidenta va dir que mai no renunciarien a ser alternativa de govern, però que "a priori" tampoc no descartaven cap pacte que permetés avançar cap a les seves fites.

DE MOMENT, EL PACTE DE PROGRÉS

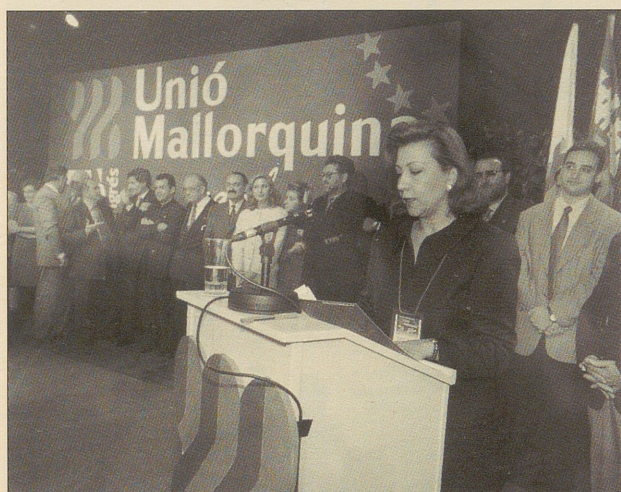
De moment tot fa pensar que Unió Mallorquina se sent prou còmode dins del "pacte de govern" que des del Partit Popular consideren "contra natura" per haver fet una coalició amb partits de l'esquerra. Maria Antònia Munar en les seves múltiples entrevistes de premsa concedides en ocasió del congrés ha dit que el "pacte" al Consell havia demostrat que l'entesa entre partits d'ideologia molt diferent era possible quan hi havia un interès comú. Aquest interès, en una primera fase, va ser trencar el monolitisme i abusos de poder del Partit Popular i ser, així, un contrapès del Consolat de la Mar, però aquesta és una situació que no durarà tota la vida.

Munar va voler parlar de regeneració política i acusà el Partit Popular i el seu anterior president, Gabriel Cañellas, d'haver crispat la societat amb els escàndols de corrupció, tot i que -va dir- "no volia fer llenya de l'arbre caigut"

DURAN I LLEIDA ENTRE ELS CONVIDATS

Unió Mallorquina, que va tenir com a principal convidat del congrés al líder d'Unió Democràtica de Catalunya, Duran i Lleida, no descarta tornar a pactar amb el PP si les circumstàncies futures afavoreixen aquesta situació que, en principi, no desitja. La predilecció es decanta cap als "altres nacionalistes" amb els quals voldria constituir una única formació, o reeditar el "Pacte de Progrés" al Govern balear, amb el PSOE i PSM. Una possibilitat que ningú no descarta en aquests moments, encara que a la cloenda del congrés hi assistiren tant els representants del "Pacte" com Joan Verger, president del PP balear, que d'aquesta manera volgué propiciar el reencontre amb els seus anteriors socis.

El Congrés va finalitzar amb el cant de la Balanguera, que el Consell Insular ha consagrat com a himne de Mallorca. Sobre l'escenari l'anagrama d'UM amb els colors de la senyera i les estrelles de la bandera europea.

Maria Antònia Munar, presidenta.

"Produir", un nou pla per dinamitzar l'economia

El Govern balear ha aprovat un nou pla per reactivar l'economia dels sectors més desfavorits -indústria, agricultura, comerç i oferta turística complementària- que significarà una inversió, enguany, de tres mil milions de pessetes. Inclourà subvencions a fons perdut i fins a cinc punts de rebaixa en els tipus d'interès.

ONA

Les dades econòmiques registrades a les Balears els tres darrers anys mostren una horitzó que no deixa lloc a dubtes: s'ha entrat en un període de reactivació que, no obstant això, és desigual segons els sectors i, igualment, segons les zones o illes. Mentre l'hoteleria ha obtingut uns beneficis que li permeten modernitzar els establiments i competir en qualitat, la resta de sectors ha quedat endarrerit en la recuperació i, fins i tot, en alguns casos -com l'agricultura- s'han situat en un autèntic cul de sac. Per intentar reequilibrar l'economia en la mesura del que és possible el Govern balear ha aprovat "Produir", un pla dirigit a la recuperació del comerç, de la indústria, de l'agricultura, de l'oferta complementària i dels transports.

Tots aquests sectors disposen de plans específics (procomerç, proagro, proindústria, prooci, i protransports) que es repartiran un fons de tres mil milions de pessetes enguany. Es tracta d'un pla l'abast territorial del qual és tota la comunitat autònoma, si bé s'hi estableixen dos eixos preferents marcats per "ProMenorca" i "ProRaiguer" que es consideren estratègicament fonamentals

per reconstruir el teixit productiu industrial i agrícola que tradicionalment havia existit a les Illes.

Tots els plans disposaran de tres tipus d'ajudes: les subvencions a fons perdut, amb diferents percentatges segons el tipus de suport; subvencions als tipus d'interès per a inversions en actius fixos i subvencions sobre tipus d'interès per a capital circulant. La proposta és animar la producció de béns, millorar la qualitat dels serveis i exportar pel que fa tant a la indústria tradicional, a l'artesania i als serveis, ja sigui a través del comerç o de l'oferta complementària -bars i restaurants- que ha de fer front al pla de modernització.

Destaca, igualment, la importància que "Produir" dóna al sector agrari que, segons va dir el conseller d'Agricultura, Comerç i Indústria, Josep Juan Cardona, serà objecte del seu propi pla de desenvolupament, el qual es donarà a conèixer ben aviat. El Govern balear considera que l'agricultura i la ramaderia són vitals per a l'equilibri econòmic de les Illes a pesar de la seva escassa rendibilitat. Per això disposarà d'un pla de xoc que, no obstant això, haurà d'evitar entrar en contradicció amb la política agrícola comuna de la Unió Europea.

Un pla per incentivar tots els sectors econòmics.

- CONJUNTURA -

Les inversions immobiliàries d'estrangers es varen triplicar el 1996

L'any passat les Illes Balears registraren una inversió estrangera de quasi 17.000 milions de pessetes, dels quals 6.500 foren en adquisició de propietats immobiliàries i, per contra, els empresaris illencs invertiren més de 28.000 milions a l'exterior. Aquests resultats proven, segon el president de la patronal, que l'economia balear és dinàmica.

ONA

Durant l'any passat les empreses de les Balears varen invertir més de 28.000 milions de pessetes a l'estranger, de les quals més de la meitat es destinaren a l'àrea de Centreamèrica i el Carib mitjançant la intermediació de Panamà. Simultàniament des de l'exterior es varen invertir prop de 17.000 milions a les Illes. La destinació principal, i quasi exclusiva, dels inversors balears a fora és el sector turístic, mentre que pel que fa a les inversions a les Balears l'hoteleria només ocupa poc més d'una tercera part. La resta o si més no el principal paquet continuen essent com en anys anteriors les compres de propietats immobiliàries.

VARIACIÓ P.I.B. (Sa Nostra)

	III Trimestre	IV Trimestres	Any 1996
Agricultura	4,60	3,90	4,63
Indústria	1,12	1,93	1,49
Construcció	5,63	6,47	5,85
Serveis	2,39	3,17	2,80
PIB/VAB	2,51	3,22	2,93

	III Trimestre	IV Trimestres	Any 1996
Mallorca	3,50	4,30	3,92
Menorca	-1,70	-0,60	-1,45
Eivissa/F	-0,50	-0,30	-0,37
Balears	2,51	3,22	2,93

I si els hotelers mallorquins volen el Carib, els alemanys continuen sent els millors clients de les immobiliàries. L'any passat les inversions alemanyes pujaren prop de set mil milions de pessetes. En qualsevol cas l'economia de les Balears manté -en opinió del president de la CAEB, Josep Oliver- un elevat grau de dinamisme que facilita els negocis.

Respecte de l'any anterior apareix un aparent descens en el nombre d'inversions estrangeres, que arriba a un seixanta per cent, però aquest percentatge és enganyós perquè les xifres de 1995 reflecteixen una inversió des d'Itàlia -que era la compra de la banca Abel Matures pel San Paolo- sense la qual la xifra real seria de vuit mil milions, menys de la meitat de la registrada l'any passat.

UNA ECONOMIA EN EXPANSIÓ

D'altra banda, l'informe trimestral de Sa Nostra sobre l'economia balear va reflectir en els darrers tres mesos de 1996 que "l'economia balear continua immersa en una conjuntura d'expansió moderada, sòlida i consistent. Les principals dades són aquestes:

Consum privat: 2'9 %

Inversió: 7'3 %

Afluència turistes: 1'6 %

Despesa turística: 3'7 % (6.383 pessetes per persona i dia)

Ingressos per turisme: passen de 62.000 milions a 63.600 milions

Preus turístics: 3'8 %

Construcció: 6'4 %

Indústria: 1'9 %

Comerç: 2'6

PIB trimestral : 3'2 % (Mallorca, +4'3; Menorca, -0'6; Eivissa/F, -0'3)

Quant a les perspectives, l'informe trimestral de Sa Nostra augura que la millora de la conjuntura econòmica del Regne Unit compensarà el previsible estancament del turisme alemany a causa de les dificultats que travessa l'economia alemanya en aquests moments.

En qualsevol cas la millora continuada de la confiança dels consumidors i de l'increment de demanda en construcció permeten esperar que enguany es mantindrà la tònica d'expansió

INVERSIONS DE BALEARS PER PAÏSOS (Milions de pessetes)

País d'origen	1995	1996
Holanda	1.140,40	832,00
Alemanya	62,02	-
Itàlia	-	-
Luxemburg	-	2.075,00
Suïssa	-	9,93
Turquia	-	1.143,53
USA	258,62	204,00
Mèxic	1.726,64	1.385,48
Illes Anglonormandes	-	1.530,32
Panamà	3.166,31	15.764,51
Hong Kong	-	1,10
Costa Rica	-	1.996,63
República Dominicana	257,13	147,50
Indonèsia	-	3.411,37
TOTAL	6.611,12	28.483,37
% variació	36,93	330,84

INVERSIONS DE BALEARS PER SECTORS (Milions de pessetes)

Sector d'origen	1995	1996	
Persones físiques	-	38,00	0,1%
Altres manufactures	-	-	
Hostaleria	5.287,84	26.370,37	92,6%
Transp., comunic.	1.258,62	-	
Bancs i assegur.	2,64	-	7,3%
Altres	62,02	-	
TOTAL	6.611,12	28.483,37	100,0%
% variació	36,93	330,84	

Font: CAEB.
Ministeri
d'Economia
i Hisenda.

moderada de l'economia balear. Miquel Alenyar aposta, en aquest sentit, per un creixement del 3'5 per cent del Producte Interior Brut que es podria distribuir de manera més equilibrada entre les diferents Illes a diferència del que va passar l'any 1996.

INVERSIONS ESTRANGERES A BALEARS PER PAÏSOS (Milions de pessetes)

País d'origen	1994	1995	1996
França	-	-	0,20
Holanda	2.519,76	-	2.247,61
Alemanya	-	814,77	6.824,77
Itàlia	21.127,85	34.146,80	-
Regne Unit	4.834,68	1.888,99	2.400,00
Irlanda	-	-	550,00
Dinamarca	-	-	735,00
Grècia	-	-	-
Suècia	774,30	0,20	699,99
Luxemburg	-	368,71	286,88
Àustria	-	-	-
Suïssa	464,05	325,58	502,97
USA	5.127,03	0,05	-
Liechestein	453,08	519,82	1.094,48
Andorra	5,00	31,00	155,00
Gibraltar	47,24	15,00	69,50
Malta	-	0,43	-
Mónaco	129,00	0,50	59,00
Illes Anglonorman.	169,82	49,96	257,99
Illa de Man	45,64	535,58	257,23
Libèria	-	-	150,00
Seychelles	-	-	0,10
Panamà	184,01	1.186,84	194,28
Bahamas	1,00	2,29	323,47
Illes Caiman	5,00	95,53	42,10
San Vicente	-	28,80	-
Illes Vírgenes Brit.	0,99	733,45	74,92
Antilles Holandeses	-	67,01	-
Hong Kong	19,50	-	0,49
Bulgària	9,00	-	-
Egipte	-	-	-
Aràbia Saudí	2,01	-	-
Uruguay	-	-	-
Altres	625,00	1.655,64	0,42
TOTAL	36.543,96	42.466,96	16.926,40
% variació	317,35	16,21	-60,14

INVERSIONS ESTRANGERES A BALEARS PER SECTORS (Milions de pessetes)

Sector d'origen	1994	1995	1996
Agricultura	-	-	233,34
Indúst. extractives	8,00	-	-
Indúst. manufact.	5.291,08	317,50	317,50
Energia	-	2,00	-
Construcció	10,26	-	15,49
Comerç, reparac.	-	-	0,30
Hostaleria	6.398,95	4.348,89	6.642,59
Transports, comunic.	774,54	-	735,00
Interm. financera	21.127,85	34.146,80	-
Actv. immobiliàries	2.199,12	2.681,42	6.582,18
Educació	-	-	2.400,00
Sanitat	20,09	-	-
Altres	714,07	970,34	-
TOTAL	36.543,96	42.466,95	16.926,40
% variació	317,35	16,21	-60,14

MOSTRA
de música jove contemporània

CERTAMEN
de cançó d'autor

MOSTRA
de música per a joves intèrprets

CERTAMEN
d'arts plàstiques

CERTAMEN
de fotografia

CERTAMEN
de literatura

97

Art jove

El programa cultural Art jove 97 vol potenciar la creativitat artística dels joves de la nostra Comunitat Autònoma i fomentar la difusió de les seves obres als programes nacionals, en col·laboració amb l'INJUVE.

Inscripcions
fins al 31 d'abril
Informau-vos-en
al telèfon 17 64 75

GOVERN BALEAR

Conselleria de Presidència
Direcció General de Joventut
i Família

Estam al vostre costat

A diari. Dia i nit.

Aplicant tecnologia
innovadora,

competitiva

i respectant

el medi ambient,

amb decisió de servei
a la Comunitat Balear.